

## INTRODUCCIÓ



L'alumne cerca informació en Internet sobre les habilitats lingüístiques tot anotant les pàgines web que visita i quines ha trobat més interessants i quines no ho són. Prepara un discurs oral per argumentar a l'aula sobre aquestes qüestions.

L'estudiant manipula els hipertexts de la xarxa, els selecciona i tria allò que li resulta més rellevant segons l'enunciat anterior. Una vegada s'han explicat a l'aula aquests conceptes. L'alumne autoavalua el seu aprenentatge, per això compara allò que havia cercat a la xarxa i els coneixements nous adquirits a partir del treball a classe.

T'oferim una sèrie de consells perquè pugues tenir més èxit quan et comuniquis. Fixa't bé perquè són les quatre habilitats lingüístiques. A més a més són l'eix vertebrador d'aquest dossier que tens a les mans, ja que serveixen per aprendre a dominar la llengua i alhora per anar superant aquesta matèria.

Recorda que la perfecció no existeix encara que algú s'apropi més o menys.

### L'OIENT PERFECTE

- Tenir respecte i una actitud positiva.
- Mirar als ulls del qui parla.

- Entendre el missatge i ser capaç de destriar que és allò més important d'allò irrellevant (sons propis de la llengua, incorreccions).
- Valorar la intervenció de l'orador (forma de pronunciar, to, volum ..) i la intencionalitat d'aquest.
- Ser capaç de criticar/valorar tot allò que s'ha sentit.
- Respectar sempre l'opinió dels altres per diferent que pugui ser de la teua i els torns de paraula.

### **EL CONVERSADOR MODEL**

- Has d'analitzar el context comunicatiu (persones, lloc, intencions ..)
- Intentar conduir el tema cap allà on tu sàpigues o domines més sobre el que s'està dient.
- Desenvolupar bé el tema (introducció, desenvolupament i conclusió) sempre que et trobes en un àmbit formal.
- Donar per acabada una conversa.
- Saber esquivar allò del que no vols parlar.
- Manifestar que vols intervenir en una conversa.
- Saber triar millor quin moment és el més adequat per fer-ho.
- Intentar descobrir si l'altre interlocutor t'ha comprés (valorar els gestos facials).
- Reduir les frases per fer-nos entendre millor.
- Autocorregir-nos abans d'intervenir (tenint en compte la gramàtica assimilada).
- Controlar la nostra veu, el to, el volum, la dicció, l'accentuació. El ritme (elements paralingüístics).

### **EL LECTOR IMMILLORABLE**

- Pronuncie bé les lletres i practique la lectura silenciosa.
- Sóc capaç d'entendre cal·ligrafies fetes a mà d'altres persones.
- Puc reconèixer que una paraula nova deriva d'una coneguda.
- Quan no sé el significat d'una paraula m'ajude del context.
- Aprenc gramàtica per deducció quan llegesc per gust el que m'agrada.
- Identifique els elements de referència.
- Entenc el missatge global.
- Quan no l'entenc puc buscar informació.
- Sé separar allò important d'allò irrellevant.
- Pel que fa a la xarxa cal afegir que els texts electrònics permeten l'accés als hiperenllaços per això s'ha d'estar en contacte amb formats de discursos diferents; els joves tenen nous objectius i es comparteix la informació entre continents, cultures i idiomes.
- El lector llegeix d'una manera no lineal tot tenint en compte símbols,

## L'ESCRITOR EXCEL·LENT



- M'agrada llegir perquè això m'ajuda a saber//imaginar més coses.
- Em fixe en quins són els meus lectors per tal de fer-me entendre millor.
- Faig una pluja d'idees abans de començar a escriure.
- Em faig un esquema ordenant tot el que he escrit abans per donar-li coherència al meu escrit.
- Faig un primer esborrany.
- Comprove quan escric que allò s'adiu amb el que volia dir.
- Revise el meu esborrany i el corregesc.
- Consulte gramàtiques o altres materials per assabentar-me'n més del que estic tractant.
- Escric el text després d'haver-lo revisat moltes vegades.

 **Fes un esquema amb les idees principals de les habilitats lingüístiques**

## LLIÇÓ 1. LES PROPIETATS TEXTUALS

L'alumnat presenta tot allò que sap sobre els diferents texts i facilita la font d'on ha extret la informació. S'ha d'informar, sobretot, a Internet sobre els tres conceptes: adequació, coherència i cohesió. Cal que duga a l'aula tres missatges del mòbil del WhatsApp i expose oralment, en cas de tenir problemes de comprensió com els ha resolt i els relacione amb els termes que acaben d'analitzar. També convé remarcar totes les dificultats que puguen sorgir, com per exemple en quin tipus de registre s'ha emprat i si és adequat.

El **discurs** és una unitat lingüística comunicativa, producte de l'activitat verbal humana, que posseeix un caràcter social. Es caracteritza per l'adequació al context comunicatiu, la coherència informativa i la cohesió lineal. La seua estructura reflecteix els procediments emprats per emissor i receptor en els processos d'elaboració i interpretació“.

### ⊕Text i gramàtica⊖

**Les propietats textuais** són els requisits que ha de complir qualsevol manifestació verbal per poder considerar-se un discurs i ens centrem en aquestes tres:

- **Adequació:** És la capacitat que té un parlant d'adaptar-se al context comunicatiu en què es troba. Estudia la varietat del llenguatge, és a dir els dialectes i els registres.
- **Coherència:** Propietat centrada en el sentit d'un discurs, per això s'ocupa la disciplina de la lingüística anomenada Semàntica.
- **Cohesió:** Remarca la relació i ordre de les paraules i sintagmes en una oració i en un discurs. Els seus estudis giren al voltant de la Sintaxi.



La frontera és difusa entre elles perquè sovint un mateix aspecte lingüístic té incidència en dos o més propietats.

### I - L'adequació

És el coneixement i el domini de la diversitat lingüística. La llengua no és uniforme ni homogènia, sinó presenta variacions: geogràfiques, històriques i socials, això són els dialectes i està relacionat amb els usuaris, mentre que els elements que intervenen en la situació de comunicació s'anomenen registres, és a dir, la capacitat que té la

llengua d'adaptar-se a les necessitats de l'entorn comunicatiu, els usos. Els elements d'aquesta realitat contextual donen una sèrie de textos específics, tot i que els trets no marquen fronteres rígides entre ells:

- Tema: Part de la realitat a què s'hi refereix el text. Un tema diferent dóna un discurs diferent. Podem dividir-los en dos subgrups:

els específics, que són els que donen lloc a un llenguatge especialitzat (termes), i els generals, que no necessiten termes ni cap preparació adicional de l'emissor. Això, de vegades, no és tan clar, ja que si ens situem per exemple en el futbol veurem com termes com "linier, penalty, corner, fora de joc" han esdevingut, pel seu ús generalitzat mots comuns en tota la societat.

- Canal: Distingim entre l'oral (la comunicació cara a cara durant mil·lenis) i l'escrit (que aparegué després). La vida moderna ha barrejat els trets d'una i altra, com per exemple el cassette (desplaçament en el temps), el telèfon (desplaçament de l'oral en l'espai), el vídeo, la ràdio... Pel que fa a l'oral aquestes són les seues característiques: canal audiovisual, immediat-efímer, ús de codis no verbals, ús prosòdia, sintaxi més complexa, més espontanis. En canvi, l'escrit emprà el canal visual, ús més normatiu-gramatical, signes de puntuació, sintaxi més senzilla i els texts són més preparats. Si pensem en la gradació que hem dit abans ens fixarem com un discurs oral també pot ésser preparat, sobretot quan es llegeix un discurs davant d'un públic i un text escrit pot ser molt espontani, com un oral, quan escrivim una nota.

- Relació interpersonal: Açò està íntimament relacionat amb el grau de formalitat que adopta el discurs, segons la confiança personal, el tracte, el lloc/situació. Hi ha quatre graus de formalitat: solemne, formal, familiar i vulgar. La informalitat ve marcada pels usos privats, en la família i la formalitat pels públics, àmbit professional, públic reduït/ampli. Els primers seran més subjectius mentre que els segons es caracteritzaran per ésser més objectius. Els indicadors lingüístics formals són: tractaments de "tu" i "vosté" i "vós", fòrmules de cortesia

"vol fer el favor, "us pregue", i fòrmules de confiança "home, no fotes".

- Propòsit: Tot text es produeix d'acord amb uns objectius determinats:

demanar/donar informació, aconseguir que els altres facen una acció, obtenir un objecte/servei, fer riure, mostrar alegria/enuig. Aquests propòsits o intencions es correspondrien amb els actes de parla en les teories d'Austin i que reben el nom de funcions comunicatives (directius, expressius, declaratius...)

En resum, cal deixar de banda la creença errònia que cada text pertany a un registre determinat, ja que no

existeixen totes les etiquetes per a les combinacions possibles.



## A- COMPRENSIÓ ESCRITA

1.- ☹️ 🗨️ **CL 1** Llegeix aquest el text i contesta les preguntes següents:

«El sol i el núvol»

El sol viatjava pel cel, alegre i triomfant en el seu carro de foc, llançant els seus raigs a tort i a dret, cosa que provocava la indignació d'un núvol d'humor tempestuós, que remugava: – Malgastador, mà foradada, llença, llença tots els teus raigs, ja ho veuràs, ja quants te'n quedaràs al capdavall!

A les vinyes, cada gotim de raïm que madurava als ceps robava un raig per minut, o fins i tot dos; i no hi havia ni un bri d'herba, ni una aranya, ni una flor, ni una gota d'aigua, que no fes el mateix.

–Vés fent, deixa que tots te'n roben: ja veuràs com t'ho agrairan, quan ja no tindràs res més per deixar-te robar!

El sol continuava alegrement el seu viatge, regalant els seus raigs per milers, per milions, sense comptar-los tan sols.

Només a poquet nit va comptar els raigs que li quedaven: però fixa-t'hi, no li'n faltava ni un. El núvol, de la sorpresa, es va desfer en pedregada. I el sol es va capbussar alegrement al mar.

**GIANNI RODARI. Contes per telèfon**

a) Completa el quadre:

emissor//a	receptor	codi	canal	missatge

2.- 😬 🗨️ Compara les dues cartes que un grup de joves ha enviat al director d'una revista que n'ha publicat tres i no agraden gens al jovent. Després de llegir-les contesta les següents preguntes.

1. Diferències i semblances entre elles.
2. Quina estructura té cadascuna i de quin tema tracta cada paràgraf.
3. Com t'imagines els autors. Quin perfil psicològic es desprèn dels autors dels escrits?



### a) Sr Director

Aquesta publicació no m'enrotlla res. Pense que és una plasta i que la gent s'està avorrint amb una revista tan xorra. L'últim número que tractava sobre David Bisbal, la botànica oriental o el menjar gavatxo són temes que adormen la basca. Escriure sobre açò és com gastar plata endebades.

Sempre es pot xarrar de temes guais com del rotllo verd el festival de Benicàssim o dels col·lectius okupa, no li pareix? A la penya jove ens va la moguda moderna, hip-hop i no els pamflets culturals cutres i fatxes.

Enric Bellreguard

### b) Sr. Director


No estic d'acord amb la direcció que està portant la seua revista. Crec que no està gens encertada i voldria esmentar-li dos punts per tal de millorar-la:

En primer lloc no ens agrada els temes triats ni el seu tractament. Valga com a mostra l'entrevista a David Bisbal, la cultura japonesa del bonsai o la gastronomia de la nouvelle cuisine, els quals són massa folklòrics i ensopeixen la gent jove.



En segon lloc, em sembla que la revista no conté temes de caràcter formatiu i educatiu ja que el públic d'aquesta publicació s'està formant i necessita uns altres valors, com per exemple, l'ecologia, la festival de música moderna de Benicàssim o el moviment d'ocupes.

De fet, estic descontent amb els números publicats fins a hui i per aquest motiu m'agradaria que revisés els continguts. Tots acabarem per agrair-li-ho.


Bernat Majoral

 **CE 2.** L'alumne exposa oralment quines estratègies ha emprat per organitzar, adquirir i recordar el lèxic de l'enunciat. Interpreta les informacions explícites i opina sobre quin dels dos autors ha aconseguit el seu objectiu.



## B.- EXPRESSIÓ ESCRITA

3.-   **EE 1** T'ajudem a planificar l'escrit amb aquests idees. Quan selecciones els elements de la comunicació cal que et fixes per a què escrius (objectiu) i a qui t'adreces (el segon membre dels interlocutors). A partir del tema es condicionarà tot el discurs ja que faràs servir un registre o un altre. Tenint en compte els tres elements següents que et donem a continuació tria'n un de cada grup, relaciona'ls i confecciona un escrit breu que siga el resultat de la combinació escollida:

tema	objectiu	interlocutors
l'amistat	tranquil·litzar	capellà//ateu
el perill	envejar	hostessa//viatger
l'art	estressar	professor/alumne
facebook	enfadar-se	pare/fill
l'atur	sospitar	manifestant/polícia
la crisi	enyorar	ocupa/director del banc
la sobrealimentació	fer riure	xafarder/polític
el WhatsApp	explicar	Antisistema/ batlle

4.-  **EO 1** Resumeix el discurs oralment i en veu alta. Ets capaç de reproduir de memòria les dades essencials de l'escrit. Cadascú comenta amb el seu company quins problemes de comprensió lectora ha tingut a causa de l'expressió dolenta de l'autor/a.



5.-   **EE 1.** A partir de la pluja d'idees que tens a continuació referides a la ciutat de València redacta una ressenya per a un fullet turístic. Has de generar idees secundàries per tal de donar suport a les primeres que tens tot seguit. Cal que les jerarquitzes abans de redactar i tingues en comptes els connectors.

Joaquim Sorolla.  
museus.  
clima mediterrani.  
Mestalla.  
Jardí de Viviers.  
Club Llevant.  
La plaça de bous.

biblioteques.  
La catedral, El Miquelet  
Romànic, Gòtic, Modernisme.  
Art, la Llotja i el Mercat Central  
Arquitectura, la ciutat de les Ciències  
L'estació del Nord.



## II - La coherència

És la propietat centrada en el significat global d'un escrit, de què tracta, quina informació ofereix i com s'organitza aquesta. Fa referència al processament de la informació. Aquesta s'estructura d'una forma determinada segons la situació de comunicació (ordre, precisió, estructura). El discurs s'organitza globalment per a la transmissió del sentit. Segons Charoles qualsevol text ben construït ha de seguir les regles següents:

regla de repetició: Perquè un text siga estructuralment coherent cal que la major part de les proporcions s'encadenen repetint uns elements bases, això és el que anomenem "tema".

regla de progressió: Cal que el text desenvolupe una aportació constant d'informació nova, o siga el "rema".

r. de no contradicció: No s'hi pot introduir cap element semàntic que contradiga un contingut establert anteriorment.

r. de relació: Els fets a què es refereix han de estar relacionats amb el món real o imaginari.

Els textos poden ser comunicatius encara que no segueixen alguna de les regles. La coherència no és una propietat inherent a totes les produccions lingüístiques, com per exemple una carta per demanar feina/subvenció mal redactada i amb les idees desordenades, no deixa de ser entesa, tot i que farà quedar malament l'emissor. Una part important de la coherència dels textos és la seva estructura interna. En alguns, fins i tot es reconeix a simple vista: instància, ordenacions alfabètiques, índex d'una obra, etc... Però l'estructura és un tema més complex que dividim així:

**macroestructura** (M.A): És l'estructura global del contingut. S'organitza en proposicions que "resumeixen" progressivament el contingut del text, **superestructura** (S.E): És l'estructura típica comuna a un conjunt de discursos. Respon a un esquema organitzat en categories opcionals i obligatòries.



## A- COMPRENSIÓ ESCRITA

6.- ☹️ -Llegeix atentament aquest fragment literari. Has de fer un resum oralment d'allò que tracta. Si ho aconsegueixes és perquè has llegit un discurs coherent. Respon després les qüestions següents:

Hi havia una vegada un home vell que tenia un hort i es passava tot el sant dia picant i cavant la terra. Un matí, fent un forat va trobar una gerra gran.

- Caram, quina gerra més bonica! - va exclamar-. Segur que em portarà sort.

La va desenterrar del tot i se la va endur a casa. Un dia que li va sobrar una moneda, la va tirar dins la gerra.

- Ací dins estarà ben guardada.

Va passar molt de temps i la moneda continuava dins la gerra, fins que un dia la va necessitar. - Xe! Ja s'hi ha passat una bona estona, ací dins; és hora que la traga.

- El vell va treure la moneda de la gerra, però aleshores es va adonar que en quedava una altra.

- Redéu! I com pot ser, si jo només n'hi vaig deixar una?- va dir sorprès-. Què deu haver fet cria?

Va treure aquella moneda i en va quedar una altra, i després una altra, i d'aquesta manera en va treure un bon grapat, totes de la mateixa grandària i valor. Llavors va pensar de provar el prodigi amb una moneda d'or, i va passar el mateix. Cada vegada que en treia una, en quedava una altra dins la gerra.

- Ja ho vaig dir, que aquesta gerra em duria ventura - va dir el vell- . Ja sóc ric per sempre. Però no vull que em prenguen per avar i poc generós i es pensen

que vull tota aquesta fortuna per a mi sol. Faré un dinar i convidaré tots els meus parents sense deixar-me'n cap, ni els més poca-soltes.

I així ho va fer. El dia del convit la casa se li va omplir de gent. Tothom deia que era parent seu. El vell, tot i no reconèixer-ne més de la meitat, els va asseure tots a taula. Havia llogat els cuiners de més fama de la comarca i els havia manat preparar un àpat en el qual no faltés de res.

Tothom estava intrigat per saber d'on havia pogut traure el vell els diners per fer aquell convit, i ell, sincer, els ho va explicar. Llavors, d'entre els convidats en va eixir un, veí seu, que li va demanar que li ensenyés exactament d'on havia tret la gerra. El vell li ho va ensenyar i, aleshores, el veí li va posar un plet, perquè deia que l'havia tret del seu tros.

Per aquesta feta va començar a tenir raons i l'assumpte va arribar a oïda de l'alcalde. Aquest, que era molt avar, igual que tota la seva família, en saber que el motiu del plet era una gerra màgica que feia criar les monedes, va pensar apropiari-se-la. Va fer cridar els dos veïns a sa casa i els va fer explicar els motius del plet. Una vegada va haver-los escoltat, els va dir:

- Porteu ací la gerra i veuré si és peça per a moure totes aquestes raons. El vell li va portar la gerra i quan la va tenir davant, l'alcalde va dir:

- Mireu. He estat pensant sobre el vostre cas i, per acabar les raons i no discutir més, la gerra es quedarà ací en dipòsit fins que un dels dos es mora. Llavors l'altre la podrà venir a recollir.

Els dos vells van eixir de la casa del batlle pensatius i creien que l'alcalde els n'havia fet una, però sense saber què fer. Tot just acabaven d'anar-se'n els dos veïns, que el pare del batlle, un home molt, molt vell, i molt avar, va agafar una moneda d'or i la va tirar a la gerra. Impacient per comprovar-ne el poder, s'hi va abocar per agafar-la i va caure de cap a dins. El batlle hi va anar a corre-cuita i, en treure'l, va quedar ben esglaiat, perquè a dins de la gerra en va quedar un altre, de vell, i quan el va haver tret, n'hi quedava un altre, i després un altre, i un altre, i per molts que en treia sempre en quedava un.


Quan va veure allò, furiós, va agafar la gerra i la va llançar contra la paret. La gerra es va fer trossos, però heu de saber que cada trosset de gerra va tornar-se un vell idèntic al seu pare, i a tots els va haver de mantenir.

La gerra de la ventura. Rondalla popular

7.- ☉ Marca amb un X si les frases són certes o falses en aquest quadre que tens a continuació. Si la frase és falsa, reescriu-la certa a la teua llibreta.

Frases	Veritat	FALS
1.- Un home vell va trobar una gerra enterrada en el seu hort.		
2.- Quan la va trobar, la gerra tenia una moneda dins.		
3.- L'home estava molt preocupat perquè no sabia on deixar-la.		
Després de deixar-hi una moneda, va trobar la gerra plena de diners.		



8.- ☉  **CE 2** L'estudiant reconeix el tipus de text i la seua estructura, per això és capaç de reordenar-lo. Ordena aquesta notícia apareguda en el diari **Avui** ja que és possible que no es presenten els fets en l'ordre cronològic real i lògic. El títol és **Darrere la llegenda de Bob Marley** i la data és del 29/06/2012. Posa l'ordre amb xifres dins de cada quadre.

- Concebut amb la intenció de ser la pel·lícula definitiva sobre Marley, inclou declaracions de la gent que el va conèixer millor, imatges d'actuacions i de la seva vida, fotos... La pel·lícula repassa la seva vida des del naixement fins a convertir-se en estrella musical i en una mena de profeta polític i social.
- L'escocès Kevin Mcdonald es va donar a conèixer sobretot amb una pel·lícula biogràfica de ficció, *L'últim rei d'Escòcia*, que evocava la figura del dictador ugandès Idi Amin i li va valer l'Oscar al millor actor a Forest Whitaker. Avui torna als nostres cinemes amb un altre film biogràfic, però en aquest cas de ficció, sobre la llegendària figura de Bob Marley. La pel·lícula s'ha fet amb el suport de la família del cantant, i això ha permès incorporar-hi material d'arxiu inèdit.
- El seu fill Ziggy Marley, un dels que hi apareixen, destaca que el film ofereix al públic "una connexió emocional més gran cap a Bob Marley com a home, no només com a estrella del reggae o figura mítica".


## B.- EXPRESSIÓ ESCRITA

9.-⊙ Completa les frases següents:

El veí del vell li va posar un plet perquè...	
L'alcalde es queda la gerra en dipòsit, però...	
El pare de l'alcalde volia comprovar el poder de la gerra i...	
L'alcalde va treure el seu pare de la gerra i...	
Quan va veure que sempre quedava un vell a la gerra...	

10-⊙ Posa una creu en el refrany que s'acosta més al tema de la narració i raona el motiu.

Estalvia per poc que siga	
Qui tot ho vol, to ho perd	
Misèria fa més misèria	

11.-  ⊙ Escriu a la llibreta tot continuant el següent discurs de manera que allò afegit tinga coherència amb aquest fragment. Fes un mínim de deu línies.

☰ **EE** 2 L'estudiant genera idees primàries, sobretot secundàries per tal de donar suport a les anteriors.

Segons sembla, els éssers humans es divideixen, entre d'altres categories, en rics i pobres. A aquesta divisió ells li concedeixen gran importància, sense que se sàpiga perquè. La diferència fonamental entre els rics i els pobres sembla aquesta: que els rics, allà on van, no paguen, per més que adquireixen o consumeixen allò que els vinga de gust. Els pobres, en canvi, paguen fins per suar. L'exempció de què gaudeixen els rics pot venir-los des d'antic o haver estat obtinguda recentment, o ser transitòria, o ser fingida; comptat i debatut, tant se val. Des del punt de vista estadístic, sembla demostrat que els rics viuen més i millor que els pobres, que són més alts, més sans i més guapos, que es divertixen més, viatgen a llocs més exòtics, reben millor educació, treballen menys, s'envolten de majors comoditats, tenen més roba, sobretot d'entretemps, són millor atesos quan estan malalts, són soterrats amb més ostentació i són recordats per més temps. També tenen més probabilitats d'eixir retratats en periòdics, revistes i almanacs....

Traducció i adaptació de *Sin noticias de Gurb* Eduardo Mendoza

EE 1 Presenta un resum sobre els punts teòrics explicats en l'apartat següents. A partir de l'esquema que tens sintetitza tota la informació en un màxim de set línies. Ets capaç de reproduir les idees principals en una síntesi.



### III. - La cohesió

És la propietat textual que connecta la relació sintàctica i semàntica entre paraules, sintagmes i oracions. Per tal que pugues captar millor aquesta propietat et deixem a continuació una sèrie de texts extrets de missatges de mòbil:

• ACCIDENT COTXE. NO GREU .  
ARRIBADA DEMÀ. 7 P.M. NO  
PATIU.

- FELICITACIONS PREMI LITERARI. ET FARÉ UN REGAL.  
BESADES
- ASSISTÈNCIA IMPOSSIBLE. ESTIC MALALT. AJORNEU-LA.
- ARRIBE A VALÈNCIA MIGDIA. SI VAGA TREN. AEROPORT  
6 P.M. FINS ARA



🕒 Si heu estat capaços de donar-li sentit a aquests texts inconnexos és per la vostra capacitat reparadora que ha transformat el que era incoherent amb un text que té sentit. La cohesió total no és condició necessària ni suficient per a la coherència.

Si recordeu un Whatsapp té sempre deficiències en la cohesió pot esdevenir coherent per l'acció reparadora del receptor. Com acabem de veure.

Remarquem tot seguit dos grups de relacions cohesives: la referència i la connexió.

**La referència:** Remissió d'un element lingüístic "A" (determinant, pronom) a un element "B", de manera que "A" només podrà interpretar-se a partir del coneixement de "B".

**Deixi:** El significat d'aquest mot és "assenyalar". És la referència a elements presents a l'entorn immediat de la comunicació. Està relacionada amb el subjecte discursiu i les coordenades bàsiques -jo, ara-

ací, és a dir, persona, temps i lloc. Les formes que indiquen persona són els pronoms personals febles i forts de 1ª i 2ª pers., els demostratius, els possessius, de 1ª i 2ª pers, i les formes verbals de 1ª i 2ª. El temps i l'espai queda marcat pels adverbis i locucions adverbials.

**Anàfora:** Es realitza amb els pronoms personals forts i febles de 3ª pers., els possessius de 3ª i l'article. ex. Per postres, vam comprar *taronges i pomes*. Van posar-se a dinar i van menjar-s'ho tot. *La fruita*, però va quedar. Era massa madura.

Per a què ens aparega un S.N definit de tipus anafòric cal que primer estiga precedit per "un/una".

**Catàfora:** És la remissió a elements posteriors al desenvolupament del text. ex. Aquest fenomen es pot mostrar en les oracions següents. ex. Fixeu-vos en aquests exemples .

**El·lipsi:** Ha estat tractada sempre com a mancança o incompletud però per a la lingüística textual és un mitjà de cohesió textual.

- I em vindries a cercar fins a Finlàndia.
- Sí (fins a Finlàndia).



**La connexió:** És una relació cohesiva de tipus semàntic entre enunciats. Els connectors són els mots que apareixen en el discurs explicitant la connexió.

Ex. Tinc mal de panxa. No eixiré de casa (relació causa-conseqüència, sense nexa). Els connectors unixen paraules, sintagmes, oracions i paràgrafs dins d'un text.

Ací ten tens uns exemples dels últims:

- 1.Exemplificació/detall: " per exemple , com a mostra, així, com és ara.
- 2.Aclariment-continuació: " és a dir, en altres paraules, més ben dit, més aviat, de fet , en realitat , dit siga de passada "
- 3.Resum-conclusió: "breument, en poques paraules, en una paraula, en resum, en conclusió, resumint "
- 4.Represa: "Com he estat dient, com estava dient, tornant al nostre tema, tornant al primer punt."
5. Exclusió: "En cap cas, de qualsevol manera, de cap manera, deixant al marge".
6. Temporal-espacial: anterioritat: "abans, fins al moment, fins ara". simultaneïtat: "en aquest moment, aquí ara, mentre" posterioritat: "pròxim, següent, en segon lloc, primer" finalització: "finalment, per acabar, per concloure, en fi".

## B.- COMPRENSIÓ ESCRITA

12.- 🖍️ Assenyala l'antecedent (la paraula a què es referix), la categoria i si és un nexa que unix de les paraules subratllades.

### El ratolí de camp i el de ciutat

Un ratolí que vivia al camp va convidar a sopar el seu cosí, que vivia a ciutat. El ratolí de camp es va passar tot el dia preparant el sopar: va arreplegar uns quants pèsols, una tija d'ordi i un crostó de pa, i va omplir una fulla verda d'aigua fresca. Quan va arribar el ratolí de ciutat, l'humil ratolí de camp va oferir el millor menjar que tenia al seu convidat (1). El ratolí de ciutat, que era molt ben educat, va menjar uns quants pèsols i va fer una mossegada al pa; però (2), en acabat, es va tombar cap al seu cosí i li (3) va dir:

-Com pots viure d'aquesta manera? Les formigues i els cucs mengen millor que tu! Vine a la ciutat i t'ensenyaré (4) com ha de viure un ratolí.

L'endemà, el ratolí de camp va acompanyar el seu cosí a la gran mansió del cor de la ciutat en què vivia. Els dos ratolins (5) van entrar amb molta cautela al menjador i s'adonaren que, a la taula, encara (6) hi havia escampades les sobres d'un banquet.

-Mira quines delícies tenim, ací! -va dir el ratolí de ciutat amb orgull- Unta't el pa amb una mica de mel!! Menja una mica d'aquest formatge, és boníssim!!.

El ratolí de camp mirava al seu voltant meravellat. Però, quan encara no havia tingut temps de clavar la primera queixalada al menjar, es va sentir un esbufec i un miol, i *tot seguit* (7) un gat va saltar damunt la taula. Els dos ratolins van fugir cames ajudeu-me i Ø (8) van sentir el temps just de refugiar-se en un forat de la paret.

-No patisques- va dir el cosí que vivia a la ciutat-. El gat no s'hi està quasi temps. De seguida ens acabarem el sopar sense córrer cap mena de perill. Sempre que no vinga el gos, és clar.

-Un gat i un gos !!!- va exclamar el ratolí de camp, atònit- Saps que et dic, cosinet? Ja te'l (9) pots acabar tu, tot el menjar (àpat). Jo me'n torne a casa a menjar tranquil lament el meu crostó de pa.

	Antecedent	Categoria	Nexe
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

13.- 🕒 Subratlla els díctics i les anàfores i que trobes en aquest discurs.

*Com enamorar la xica dels teus somnis*

**Neteja.** Llava't de veritat, no et fiques colònia i prou. No. Cal llavar-se en condicions, per tal de fer olor a net i l'amor de la teua vida no isca espantat pel cant de les teues aixelles. Cal deixar clar un assumpte: llavar-se no és llevar-se la brutícia. El toc de colònia una vegada ben netet és opcional.

Toc, repetisc, no banys de loció: la repulsió pot tenir lloc tant per excés com per defecte. Net, però no embafós.

Quan s'han explicat a l'aula aquests conceptes l'alumne autoavalua el seu aprenentatge, per això compara allò que havia cercat en la xarxa amb els coneixements nous adquirits a partir del treball a classe. Per parelles els alumnes puntuen la redacció d'un company.

<b>Rúbrica de les propietats textuais</b>					<b>Puntuació</b>
	<b>Criteri INSUFICIENT 1</b>	<b>Criteri SUFICIENT 2</b>	<b>Criteri BÉ 3</b>	<b>Criteri EXCEL·LENT 4</b>	<b>Nom:</b>
<b>Propietats</b>					
Presentació	Descuidada	Fragments difícil comprensió	Segueix les normes docent	Ús correcte dels connectors	
Calligrafia	Il·legible	Li cal més polidesa (ús corrector)	Pot millorar la calligrafia	Calligrafia llegible	
Espai	No deixa marges	Marges inferior i superior estrets	No usa quasi el corrector	Marges correctes	
<b>Cohesió (morfosintaxi)</b>					
Concordança i connectors	Greus errades de concordança	Poques errades	Alguna errada de concordança	Concordança i connexió d'idees correctes	
Verbs	Repetició innecessària de verbs	Temps verbals incorrectes	P o q u e s incorreccions verbals	ús correcte dels temps verbals	
Conjuncions i preposicions	Més de 9 faltes d'ortografia	Absència de pronoms. Entre 5-9 faltes	Moltes oracions simples i coordinades. 4 faltes d'ortografia	Ús de pronoms i conjuncions. No comet faltes.	
<b>Coherència</b>					
Organització d'idees	Ordre il·lògic	Greus errades d'organització	Ordre lògic	Ben organitzat	
Parts	Informació irrellevant	S'entén amb dificultats	Manca algun aspecte	La informació secundària no ocupa un lloc important	
<b>Adequació</b>					
Registre	No s'adequa al receptor	Encara emprava col·loquialismes	Ús del registre (estàndard)	Adequat al context comunicatiu	

## C.- COMPRENSIÓ ORAL

14.- Escolta amb atenció de La mare dels peixos i contesta les següents qüestions. En acabar de sentir-la cal que escrigues un altre final possible de la rondalla que tinga entre sis i deu línies.

- a) Quin problema tenia el matrimoni?
- b) Què somià Jaume?
- c) Què vol dir “feixuc”?
- d) Què significa “no t’esglaies”?
- e) Què li demanà el monstre que trobà a la mar?
- f) Quins topònims valencians apareixen al llarg de la història?
- g) Què son “xarramenteries”?
- h) Què mostrà Jaumet als ducs i de què acusà el forner?
- i) Què li va dir una veu que hi havia a una casa mentre Jaumet passejava?

15.- Posa la categoria de cadascuna de les paraules que tens a continuació:

Mot	Cartegoria	Mot	categoria
La		un	
família		cavall	
ho		un	
acceptà		gos	
i		platja	
li		dues	

Mot	Cartegoria	Mot	categoria
donaren		espases	

16.- Entre el vocabulari específic i les expressions que utilitza la rondalla, algunes de les quals són motiu del nostre treball d'aprofundiment, cal ressaltar:

guaretó  
 crestall  
 salabre  
 va ataüllar  
 camussos  
 fitora  
 engaldir  
 ormeig  
 infantà  
 dacsa  
 llebrenc  
 esplanissades  
 foies  
 espolteix  
 recapte

esbalaït  
 acorava  
 brumia  
 estenallat  
 amaritjosa  
 torcà  
 s'acovilà  
 esbarrallen  
 cames estevades  
 deficaciada  
 deficiós  
 agoniada  
 amussar  
 candint-se  
 delera

## RESUM DE LA RONDALLA

### Situació inicial

Jordina i Jaume són un modest matrimoni de Dénia, sense fills i amb el desig de tindre'n. Ell és pescador. Després d'estar tot un dia pescant, li agafa una son molt profunda de la qual Jordina no pot despertar-lo. Finalment es desperta i el pescador li conta un bon somni que ha tingut. A continuació se'n va a pescar vorejant el cap de Sant Martí, l'illeta del Portitxol, el cap de la Nau i entra en la cala de la Granadella, on agafa el que ell pensa que és un polp. Tan gran era que difícilment podia hissar-lo a la barca. Ja a la barca comprova que no és un polp, sinó un ésser estrany que parla i que es presenta com la Mare dels Peixos. Aquesta li encomana que li talle els tres caps i les dues cues que en té. Ell inicialment s'hi nega però, davant la insistència d'ella ho fa perquè li explica que serà la seua salvació, si va seguint les seues indicacions. Segueix les instruccions, i la vida de Jaume i Jordina millora notablement, ja que tenen com a premi dos fills bessons, Jaumet i Joan Batiste, dos poltres finíssims i dos gossos amb un excel·lent olfacte.

Els fills creixen i un treballa amb el pare pescant i l'altre, a l'hort.

### Conflicte 1 i solució

Un dia, Jaumet planteja als pares que vol anar-se'n a córrer món i ells es resignen que Jaumet complisca aquest desig. Abans d'anar-se'n, agafa una de les dues espases en què s'havien convertit les cues de la Mare dels Peixos mig colgades en l'hort. Li encomana al seu germà que vigile l'altra perquè, si es rovellàs, voldria dir que ell estaria en perill.

Jaumet se'n va cap a terres de l'interior pel Comtat de Cocentaina, Carrascal d'Alcoi i port de l'Aigüeta Amarga, per on és atacat pel drac de set caps. Aquest drac tenia atemorida la comarca perquè es menjava les persones que trobava. El duc Frederic de les Dues Aigües havia ordenat fer un sorteig entre la població per oferir-li al drac una persona i evitar més destrossa. En el sorteig, li toca a la seua filla i decideix oferir-la en matrimoni a qui mate el drac. Jaume mata el drac amb l'ajut de la seua espasa, que li talla els caps, i s'enduu les llengües al sarró. Continua el seu camí ignorant de la importància del seu fet.

### Conflicte 2

Passava per allí arreplegant llenya Tonet el Blanet, forner d' Onil, que en adonar-se de la lluita de Jaumet amb el drac, s'amaga i espera el desenllaç. Quan ix, troba el drac mort, arreplega els caps tallats i embruta la seua destrat de sang. Se'n va al castell dispost a fer-se passar per l'heroi que mata el drac per a casar-se amb la filla del duc. Amb gran cerimònia i tristor de la filla, perquè ell és molt lleig i major, notaris i manescal certifiquen la mort del drac i el duc, complint la seua paraula, accepta la boda. El poble comenta la dissort de la filla del duc.

### Solució del conflicte 2

Jaumet arriba al poble i sent comentaris sobre els fets ocorreguts. Demana anar al castell per a entrevistar-se amb el duc i és acompanyat pel batle i molta gent del poble. Davant el duc exposa l'engany de Tonet i mostra les llengües que portava al sarró. El manescal comprova que, efectivament, són les llengües que falten als caps del drac. Castiguen el forner i tots s'alegren del canvi de nuvi per a Elionor. Es celebren les noces entre l'alegria general. Jaumet passa a fer una vida tranquil·la i acomodada.

### Conflicte 3

Un dia Jaumet agafa el cavall i se'n va a Onil. S'atura davant una gran casa on viu una bruixa d'aigua. Aquesta l'enganya i l'encanta convertint-lo en estàtua de pedra.

### Solució del conflicte 3

Joan Batiste, germà de Jaumet, descobreix que la segona espasa de l'hort s'ha rovellat i s'esglaia perquè això és senyal que el seu germà està en perill. Decideix anar a ajudar-lo guiat pel seu gos, que segueix el rastre. En arribar a Castalla el confonen amb Jaumet. Ell explica que és el seu germà bessó i que està buscant-lo per a ajudar-lo. El fan descansar al castell i, al dia següent, continua camí seguint el gos perdiguer. Arriba a casa de la bruixa. Aquesta intenta encantar-lo però no pot perquè el gos la trau de l'amagatall agafada pel bescoll. En aquesta brega li cau la vareta de les virtuts i perd el seu poder. Joan Batiste li talla el coll amb l'espasa. Entrà al palau fins al saló de les estàtues i comença a galtejar-les perquè pensa que estan endormiscades. Cada galtada, estàtua que recobra vida de persona, fins que totes són

desencantades. Tots contents agraeixen al seu salvador. Jaumet i Joan Batiste, ja a soles, es conten les seues aventures i tornen al palau dels ducs.


Situació final

Els ducs volen buscar promesa a Joan Batiste, que no accepta perquè desitja tornar a sa casa a Dénia. Tots queden feliços.

## D.- EXPRESSIÓ ORAL

En aquesta sessió en centrem en un conte molt conegut que és un clàssic universal. La primera versió va ser publicada per Charles Perrault l'any 1697. Es coneix en tot el món i són nombroses les versions que se n'han fet. La primera de totes va ser la que es va imprimir en el llibre Contes de ma mare l'Oca, de Charles Perrault (1628-1703). Aquest exposa en el seus contes una moral per demostrar que el conte pot aportar bon seny i saviesa als més joves. Amb «La Caputxeta vermella» posa en guàrdia les xiques enfront dels depredadors que apareixen pel bosc i que les enganyen.

Després d'un segle de la publicació de Perrault, els germans Grimm recullen una versió de la Caputxeta (1819) en la qual l'heroïna es salvada del llop per un caçador. Se li ofereix d'aquesta manera l'oportunitat d'obeir sa mare i de fer cas a les seues recomanacions. Es tracta d'un conte allixonador, amb un final feliç i amb un missatge educatiu sobre l'obediència.

- 17.-  Per parelles prepareu al quadern una entrevista a la Caputxeta. Abans d'iniciar l'activitat ens preguntem:
- ⊙ Si us trobareu la Caputxeta, què li preguntariu?
  - ⊙ Què li portariu a la iaia per berenar?
  - ⊙ Avisariu la Caputxeta perquè no anara al bosc? Què li aconsellariu?
  - ⊙ Inventeu per parelles una història semblant que tinga elements contemporanis i el mateix propòsit



## ⊙Text i gramàtica⊙

Abans d'estudiar les estructures sintàctiques a fons cal que ens detenim a analitzar els elements que la formen. En primer lloc hem de saber que una oració està formada –normalment – per més d'una paraula. Aquestes paraules són, per tant, l'element bàsic per a formar enunciats, ja que aillant-les tenen significat.

En aquesta lliçó veurem com aquests mots en són els seus constituents. Els constituents de l'oració són aquets:

Paraules→	Estructures→	Funcions
Categoria→	Sintagmes→	(CD, CI...)

Bé ara ens detenim en aquest enunciat i ens fixem en les paraules que el formen: Ex: La porta de la casa és blava. Tenim “la” que és un determinant; “porta” i casa” que són dos noms; “de” una preposició; “és” un verb i ”blava” un adjectiu. Tots aquests mots podem trobar-los als diccionaris a soles acompanyats d’una abreviatura que n’indica quina és la seua naturalesa, la seua categoria. Tenim huit tipus de categories que cal estudiar i memoritzar:

1. **Verbs:** Marquen accions o estats. Ex: Caminar.
2. **Noms:** Terme que designa els éssers o les coses. Ex: Porta
3. **Determinant:** Precedeix el nom per determinar-lo. Ex: Els.
4. **Adjectiu:** Referit a una qualitat: Ex : Alegre.
5. **Pronoms:** Categoria que substituïx un nom: Aqueix.



Aquestes cinc categories són variables, és a dir, tenem morfemes de flexió” xic, xica, xics, xiques“, mentre que les tres que segueixen són invariables perquè no en tenen.



**6. Adverbi:** Modifica el significat d’un verb, adj o adv. Ex : Ací.

**7. Preposició:** Nexa entre un element de l’oració i el seu complement.

Ex: Sobre: Que.

18.-🕒🖥️ Els alumnes fan una recerca a fi de repassar els determinants i els adjectius i poder exposar-los oralment a classe.

Ens detenim ara en el **substantiu**. Hi ha diverses classes segons la seua extensió, el nom substantiu es pot

classificar en:

- Comú: fa referència a éssers animats o inanimats, o conceptes en general (home, lleó, tomaca, pedra, valor, grandesa ...)
- Propi: nom amb el que se destaca la individualitat d’un ésser (Joan, Maria, Ebre, Benidorm, l’Índia...)

Segons el **significat** por ser:

- Concret: s’aplica a elements materials (taula, aigua, gos...)

- Abstracte: anomena un concepte, qualitat, o estat que només existeix al pensament (amor, idea...)
- Collectiu: designa un conjunt d'individus (exèrcit, alumnat ...)
- Comptable: admet els determinants numerals cardinals (cadira, llapis ...)
- Incomptable: no admet els cardinals (diners, sucre...)

Segons la seua **formació** pot ser:

- Simple: format per un sol mot: mar, coca .
- Compost: caçamosques, para-xocs.
- Derivat: finestreta, preacord.

Segons el seu **origen**:

Primitiu: no format a partir d'altre mot: cor.

Derivat: té el seu origen en un mot primitiu.

Patronímics : derivats del nom del pare: Peris, de Pere.

Gentilicis : del lloc de procedència com anglès, valencià.  
mitjançant sufixos: animalot, casota, manassa.

Diminutius : mitjançant sufixes disminueixen el significat: gosset .

Despectius : amb un sufix expressen menyspreu: gentussa.



Pel que fa a la morfologia del substantiu ara repassem la formació del gènere. Primer el femení.

Masculí + **-a**

nét - néta, forner - fornera

canvis ortogràfics:

ros - ro **ss** a, nou - no **v** a,

nul - nu **ll** a.. .

Masculí **-e / -o / -u** àtones

Femení **-a**

mestre - mestra, monjo -

monja, europeu - europea

Masculí + **-na / -ina /**

**-essa** = femení

rei - reina, Àngel - Angelina,

metge - metgessa

canvis ortogràfics:

veí - veïna

El **substantiu** és un mot variable (en gènere i nombre) que designa persones, animals, coses i idees (concretes o abstractes).

El gènere és totalment arbitrari quan el substantiu designa coses o idees abstractes. Quan designa persones o animals que tenen tots dos gèneres, el femení es forma de diverses maneres:

- Generalment, afegint una **-a** al masculí:

xiquet - xiqueta, gat - gat **a**.

- Els substantius que no són aguts i que acaben amb **-e , -o , -u** canvien aquesta vocal per **-a** :

alumne - alumna, vidu - vídua, Andreu - Andrea.

Afegint al masculí d'alguns **substantius** les terminacions **-na** , **-ina** , **-essa** :

cosí - cosí **na**

gall - galli **na**

abat - abad **essa**

• Alguns **substantius** tenen unes terminacions pròpies per al femení. Certs masculins acabats amb **-or** fan el femení en **-riu** i els acabats amb **-òleg** fan el femení en **-òloga** :

emperador - emperadriu , soci **òleg** - soci**òloga**

• Hi ha substantius que tenen arrels diferents per al masculí i per al femení:

amo / mestressa, marit / muller , ase / somera

marrà / ovella

• Hi ha substantius invariables; és a dir, que tenen la mateixa forma per al masculí i per al femení. Són els acabats amb **-aire**, **-cida**, **-ista**

el / la cantaire , el / la homicida , el / la trompetista

Hi ha substantius d'una sola terminació que provenen, moltes vegades, d'adjectius:

persa, jove, salvatge, àrab, màrtir..

Hi ha noms d'animals que són invariables. Si volem distingir el sexe de l'animal, cal afegir-hi els mots **mascle** o **femella** :

la cadenera mascle / la cadenera femella

• Hi ha alguns substantius masculins que es formen a partir del femení:

merla / merlot

**Parem ara atenció als canvis ortogràfics que pot produir la formació del femení afegint una -a al masculí:**

gos - go **ss** a enemic - enem**ga**, Marcel - Marce **l·l** a llop - llob**a**, serf - serv**a** nebot - nebot**a**  
Cal tenir en compte que el gènere d'alguns substantius catalans no coincideix amb el d'altres llengües romàniques.

**Són masculins:**

els afores, un escafandre, el marge, un anell, els espinacs, un orde religiós, un avantatge, un estratagema, el pebre

el compte, el front, el pendent

el corrent, un full (de paper), el senyal

el costum, un enterviu, els tèrmits

el deute, el llegum, un titella

el dubte, el lleixiu, un bacteri

**Són femenins:**

una amargor, una anàlisi, la nespra

la claror, una àgape, les postres

una esplendor, una àncora, la síncope

una olor, la maratón, la síndrome

la remor, una aroma, la sida

la resplendor, la cercavila, la vodka

la suor, la dent, una allau

**3.** Hi ha alguns mots que admeten tant el masculí com el femení, com ara:

el mar / la mar

un art / una art

el vessant / la vessant

un ordre (contrari de desordre) una ordre (manament)

Hi ha substantius que tenen significats diferents segons el gènere:

el canal (via d'aigua) la canal (conduete, canonada)

un editorial (article) una editorial (empresa)

el fi (objectiu, finalitat) la fi (acabament)

el llum (aparell) la llum (claror, corrent elèctric)

el planeta (astre) la planeta (destí)

el son (dormida) la son (ganes de dormir)

el terra (sòl, paviment) la Terra

el clau (de clavar) la clau (d'obrir portes)

el còlera (epidèmia) la còlera (ràbia)

el pols (batec) la pols (partícules)

el pudor (modèstia) la pudor (mala olor)

el vall (excavació) la vall (entre dues muntanyes)

Quant al nombre del sunstantiu hem d'afegir açò:

1. En general, el **plural** es forma afegint una **-s** al singular:

llibre- llibres

actriu -actrius

2. Si el mot acaba amb **-a** àtona, el **plural** es fa amb la forma

**-es** . Això fa que hi haja alguns canvis ortogràfics:

càrrega- càrregues

platja- platges

plaça- places

aigua aigües

3. La majoria dels noms acabats amb vocal tònica afegixen

**-ns** :

mà -mans

camió -camions

pi -pins

4. Els masculins acabats amb **-s** , **-ç** , **-x** , **-ix** i **-tx** fan el

plural amb **-os** :

vers -versos

comerç -comerços

eix- eixos

despatx -despatxos

5. Les paraules acabades amb **-sc** , **-st** , **-xt** i **-ig** poden fer el plural amb **-s** o amb **-os** :

disc -discs o discos

gust -gusts o gustos

text- texts o textos

desig -desigs o desitjos

6. Dupliquen la **-s** una sèrie de mots acabats amb: **-as -es -is -os -us**

cabassos, accessos anissos arrossos os arcabussos capatassos, excessos, passadissos, cossos, barnussos , compassos, interessos, tapissos mossos, bussos, embarassos aiguavessos , canyissos, óssos, pallussos, matalassos, successos, calabossos, tramussos os nassos, retrocessos, esbossos, passos, repassos, traspassos. Però no la dupliquen casos com: asos, permisos, dosos, abusos gimnasos, pagesos, països, nusos.

**Mots invariables** (amb la mateixa forma per al singular i per al plural):

- Tots els mots no aguts que acaben amb **-s** :

llapis, cactus, alferes, bíceps

- Els femenins aguts que acaben amb **-s** :

ics, urbs

- Els noms dels dies de la setmana:

dilluns, dimarts, dimecres

- Alguns altres:

temps, bis, fons, plus, pus

• Hi ha uns quants mots acabats amb **-x** o **-ç** que només afegixen una **-s** per formar el plural:

apèndixs hèlixs tòraxs

falçs índexs vèrtexs

• Certs mots no tenen forma per al singular:

les acaballes, les bermudes, les pessigolles

els afores, els calçotets, les postres

les alicates, les noces, les setrilleres

les beceroles, els pantis, els sostenidors...



18.-© Assenyala quins substantius trobes en aquest poema-  
Fixa't bé en el determinant que duen davant i observa si porten darrere un adjectiu.

Edat Doblada

Com t'ha maltractat la vida en pocs anys:

Em mostres una foto de carnet

Dalt l'avió que ens retorna d'uns dies

De feina a l'estranger,

I veig com en el mar d'aquells ulls de  
vint anys

La vida es encara una costa llunyana,

Deserta de pors i espadats,

Àvida d'acollir en les seves cales

Tot allò que se li presenti...  
 Però ara que et doblen els anys i vora  
 meu  
 Et tinc contant-me coses del passat,  
 Cruel mostra el temps les seues urpades

I el teu bell rostre veig cansat,  
 Crispat per tot allò que l'assetja  
 -una separació, un fill molt jove,  
 Un son escàs i molta mala llet al teu  
 voltant-,

Per bé que són potser les teues mans el  
 camp  
 On l'arada del temps més feina ha fet:  
 Tot de trencs i clivelles de cap a cap les  
 solquen  
 I delaten la força amb què has hagut  
 D'aferrar-te a tu mateixa  
 Perquè la vida no se t'endugués.

ÀLEX SUSANNA. Boscos i ciutats.

19. – 😊 Ompli la següent graella. Fixa't en l'exemple

germà	germana	germans	germanes
emperador			
		actors	
	monja		
			pastisseres
bruixot			
	egua		
		drapaires	
			psicòlogues

20. 🖋️ -Fes el plural d'aquests mots. Alguns són molt fàcils però a d'altres vigila amb els canvis que fa la paraula.

casa ..... platja ..... lluç .....

dilluns .....

boig ..... plaça..... llapis .....

pastís .....




21. 🗨️ Llegeix l'acudit. Encercla-hi els determinants i els noms que acompanyen. **“AL PEU DE LA LLETRA”** :

Un lladre passa per una plaça amb unes barres de ferro a dins d'una bossa. Els guàrdies el veuen, li treuen les barres i li pregunten què són aquelles barres. El lladre sense immutar-se respon:

- Com que estic molt dèbil el metge m'ha dit que “prenga” ferro.

## LLIÇÓ 2. LA TIPOLOGIA TEXTUAL

 L'estudiant, amb antelació a l'explicació de la lliçó, ha de crear un “*banc de recursos de lectura*”, és a dir, ha de fer una recerca de deu texts diferents que han d'extreure d'un context real. Cal doncs crear una carpeta on incloureu, per exemple, les instruccions per al maneig d'un aparell, un prospecte farmacèutic, el rebut d'electricitat, un paquet de galetes, etc...D'aquesta manera l'alumne amplia la comprensió lectora i si l'associa a l'estructura de diferents discursos, estem creant així coneixement.



Hi ha nombroses maneres de classificar els discursos, tanmateix nosaltres només en tractem una.

### **CLASSIFICACIÓ**

1. **Conversacionals:** La seua funció és prometre, amenaçar, agrair, qüestionar... Els troben en situacions quotidianes i en texts literaris. És aquell que es produeix entre dues o més persones. En són mostres les entrevistes, els diàlegs, les enquestes, les tertúlies... Remarquem com a característiques la repetició, la ironia, les figures d'estil-metàfora, la comparança- la comunicació no-verbal, les indirectes, la intervenció, les oracions interrogatives, màximes de principi de cooperació. Apareixen molts pronoms personals febles, adverbis d'afirmació i exclamacions.

## MEMÒRIA

(Un HOME entra a la farmàcia. La farmacèutica el saluda des de darrere del taulell)

FARMACÈUTICA. Bon dia.

HOME. Bon dia. Tindria alguna cosa per als problemes de memòria?

FARMACEUTICA. Sí, clar. Quant de temps fa que té vosté eixe problema?

HOME. Exactament, 14 anys, 3 mesos i 15 dies. Va ser el setze d' abril de 1991. El dia estava ennuvolat. Havia quedat amb la meua núvia per fer-nos un café junts. Vam seure en una taula al costat de la finestra. Ella es va demanar un tallat descafeinat de màquina. Jo, una Schweppes de llima. Abans de demanar el compte, exactament a les sis i trenta-tres minuts, em va dir que em deixava pel meu cosí Artur.

F. Perdó, vosté de la memòria es troba perfectament.

H . Eixe és el problema. Vull oblidar-me de tot.

F . Ah, haver-ho dit abans! Espere un moment.

(La FARMACÈUTICA trau una paella de davall del mostrador i pega un fort colp al cap de l'HOME.)

F . Què, com es troba ara?

H . (Un poc desconcertat.) Qui és vosté, que faig ací?

F . Perfecte. Un colp cada huit hores i veurà com, en uns dies, es troba en la glòria. Són 20 euros.

H . 20 euros? Molt bé... Quant m'ha dit que és ?

F . 20 euros.

H . 20 euros... Quant m'ha dit?

F . Vaja, crec que li he pegat massa fort.

*Autoindefinitis. Bromera actual maig 2006*



**CE 2.** L'estudiant sap integrar el contingut d'aquesta conversa en el context comunicatiu on va ser realitzada.

- 1.- Quines repeticions hi veus al llarg de la conversa ?
- 2.- Esbrina quines característiques apropen aquest text dialogat amb el llenguatge oral.

2. **Narratiu:** El seu objectiu és contar fets i accions. Respon a la pregunta



què va fer? Sol aparéixer en rondalles, contes.. etc. Els trets més importants són: L'ordenació temporal és l'eix principal i la divisió en cinc parts: introducció, complicació, avaluació/reacció, resolució i moralitat. L'acció transcorre en un lloc i hi ha uns personatges situats en una època. El punt de vista del narrador, personatges, la perspectiva pot canviar una mateixa història.

## EL MOLINER, EL SEU FILL I L'ASE

Un moliner i el seu fill van eixir un bon dia cap el mercat amb la intenció de vendre el seu ase. Els dos homes havien lligat l'animal i caminaven davant seu. Quan encara no havien fet molt de camí, van passar pel costat d'una colla de xiques que anaven a l'escola.

-Mireu que rucs que són!- va exclamar una xica, tot rient-. A qui se li acut anar a peu, amb la calor que fa? Almenys un dels dos podria anar damunt de l'ase...

-Pot ser ho hauríem de provar- va dir el moliner després d'haver-hi pensat un moment, i va aixecar el seu fill, el va ajudar a enfilarse al tors de l'ase i van reprendre la marxa. Al cap de poc, van trobar tres grangers palplantats el marge del camí.

-Ja us ho havia dit, jo!- va exclamar un dels tres homes quan el moliner i el seu fill es van passar pel costat-. Hui dia ja no es té cap mena de respecte envers la gent més gran. Mireu, si no. El fill ben tranquil damunt de l'ase, i el pobre pare, en canvi, a menjar pols! "Potser té raó", va pensar el moliner, i tot seguit va fer baixar el fill del llom de l'ase i s'hi va enfilarse ell.

Encara no havien avançat molt més quan van trobar una dona gran que duia un cistell de pomes.

-T'hauria de caure la cara de vergonya!- va exclamar la dona-. Com pots anar ací dalt tan tranquil? Què no veus que aquest pobre xic amb prou feines et pot seguir?

-Aquesta dona té raó- va fer el moliner-. Saps què? El millor serà que tots dos viatgem a dalt de l'ase.

Al cap d'un quilòmetre, van passar per davant d'un mercader molt ric que muntava un cavall.

-Però què feu?- Va cridar el mercader, rient-. Com podeu estar tots dos enfilats damunt d'aquesta pobre bèstia tan escanyolida? Seria més fàcil que el portareu vosaltres i no que us porte ell!

-Em pense que té raó- va dir el moliner-. Serà millor que portem l'ase al coll.

I això és exactament el que van fer. El moliner i el seu fill va baixar de l'ase i van tallar una branca llarga d'un roure. En acabat, hi van lligar les potes de l'ase, el van penjar de la branca de cap per avall, se'l van carregar a les espatlles i van continuar avançant cap a la ciutat amb penes i treballs.

Quan el moliner i el seu fill van arribar al pont que hi havia als afores de la ciutat, una gentada es va aplegar al seu voltant i, en veure aquella imatge tan poca-solta, van esclafir a riure. El rebombori va espantar l'ase, que va començar a forcejar i a clavar coses a tort i a dret. Aleshores la branca va fer un espetec, es va doblegar de cop i va acabar esberlant-se. De resultes d'allò, el pobre ase va rodolar per terra fins a la vora del pont i va acabar caient a l'aigua i ofegant-se. De manera que el moliner i el seu fill es van veure obligats a tornar a casa sense els diners que esperaven guanyar i sense l'ase amb què havien iniciat el camí.


## A.- COMPRENSIÓ ESCRITA

3.- Un moliner i el seu fill ixen de casa amb un ase, i tothom qui troben opina sobre com han de fer el trajecte. Relaciona amb fletxes cada suggeriment amb la persona o grup que el fa:


- |                      |                                 |
|----------------------|---------------------------------|
| 1) Colla de xiques   | a) Que porten l'ase a coll      |
| 2) Tres grangers     | b) Que el més jove pugue a dalt |
| 3) Dona gran         | c) Que hi pugue el més vell     |
| 4) Mercader molt ric | d) Que hi pugue un dels dos     |

4.- Per què tothom es burla del moliner i del seu fill quan arriben a la ciutat? Què li passa a l'ase quan els seus amos travessen el pont?

5.- Creus que el moliner i el seu fill actuen correctament fent cas de l'opinió de tothom qui es creua en el seu camí? En general, hem d'acceptar consells de qualsevol? En quins consells confies tu?

6.-  Prepareu una obra teatral breu a partir de la faula d'El moliner, el seu fill i l'ase i representeu-la a classe. Necessitareu una bona colla d'actors i actrius per donar vida a la gent amb qui es troben pel camí els protagonistes i un actor fort per fer d'ase.

## B.- EXPRESSIÓ ESCRITA

 **Imita l'estil i fes-ne un altre que tinga un animal diferent, en un context urbà i amb un final diferent.**

3. **Descriptius:** La seua fita és informar sobre l'estat de les coses. Hi ha de persones (físiques i psíquiques), d'objectes, paisatges... Els trets més remarcables són: l'abundància de sintagmes nominals i per tant d'adjectius i d'altres complements del nom, informació jerarquitzada, frases atributives, verbs imperfectius, adverbis de lloc, locucions i connectors.

7.- Explica quina diferència hi ha entre un retrat i una caricatura.

8.- Què és un autoretrat?

9.- Llegeix aquests text i contesta les preguntes següents:

Va desaparèixer, el matí del dia 14, un senyor anomenat Hosmer Angel, Uns 5 peus, 7 polzades d'estatura, **robust**, de pell **groguenca**, cabells **negres**, amb una petita calba en el centre, **espesses** patilles i bigotet negre; duu ulleres **fosques**, lleugera dificultat en el parlar. L'última vegada que se'l va veure, duia una levita negra amb solapes de seda, armilla negra i pantaló gris de xeviot Harris, amb polaines fosques sobre botes amb costat de goma. Se sap que treballava en una oficina de Leadenhall Street.

SIR ARTHUR CONAN DOYLE, Les aventures de Sherlock Holmes

10.- En què ens hem de fixar per fer el retrat físic d'una persona?

11.- Quines característiques pots trobar en aquesta descripció?

12.- Escribeu un sinònim dels adjectius del text que estan en negreta.

13.- Escribeu un antònim dels adjectius del text que estan en negreta.

4. **Explicatiu/expositiu:** Tenen com a objectiu fer entendre una cosa, responen a la qüestió per què? Els podem trobar en els refranys, els texts d'àmbit acadèmic, articles científics... Els trets més importants són: conté moltes aposicions, predomini del present d'indicatiu, connectors de reformulació i d'exemplificació. La seua estructura és molt organitzada (idees), ús de gràfics i esquemes.

## A.- COMPRENSIÓ ESCRITA


ciutat: Font: Diccionari VALENCIÀ-ITALIÀ

... *femení città. Avui farem un passeig per la ciutat, oggi faremo una passeggiata (o un giro) per la città. Il a ciutat in città. Viure a ciutat, abitare in città. Ésser a ciutat, essere in città. Viure al centre de la ciutat, abitare in centro (o nel centro, o nel cuore) della città. Il ciutat dormitori città ...*

14.- Ací teniu l'entrada d'una paraula al diccionari. Fixeu-vos. En quina persona està escrita?

15.- Assenyala els adjectius. Hi ha molts? Per què?

5. **Argumentatiu:** Són els texts que volen convèncer o rebatre idees. Responen a la pregunta "Què pense?" Solen aparèixer en discursos orals de polítics, capellans, advocats.. Té arguments i tesi (allò que es vol demostrar)

16.-  Fixa't en la publicitat d'aquest joc i digues que trobes que et faria comprar-lo perquè penses que és bo. Subratlla el exemples del discurs.

Detalls del producte

Edat: de 8 a més anys

Idioma: Valencià

Temps de joc: 15 min

La cova del tresor ha estat descoberta! ¿Qui eixirà d'ella amb més tresors, l'astut Ali o els terribles lladres? Exercita la teua memòria, esgota al màxim les teues apostes, s'afegeix a la barreja una mica de sort i gaudeix d'aquest genial joc d'Antoine Bauza i Corentin Lebrat.

Un divertit joc de memòria i presa de decisions, apte per a tota la família.

Contingut:

Una figura d'Alí Baba,


45 cartes de tresor,

9 Fitxes d'alerta,

Una carta de Cap dels Lladres

Instruccions.

6. **Instructius:** Formats per aquells discursos que ordenen o aconsellen. Contesten a la qüestió com s'ha de fer? Els trobem en receptes de cuina, converses orals, en el maneigs d'aparells... Les principals característiques són: perífrasis d'obligació, imperatius, connectors d'ordre, 2a persona verbal, ordinals, molt d'ordre en l'estructura per no donar lloc a ambigüitats.

17.-  A continuació tens les instruccions per tal de jugar a pilota valenciana. Fixa't i digues quines característiques trobes

*Es permet l'ús de minitriquets (menys de 50 metres) per a totes les categories, excepte la màxima categoria.*

*La fase final no es podrà jugar en minitriquets.*


*És obligació de l'equip local presentar un lloc de joc reglamentari i en condicions, i advertir de les possibles particularitats a través dels fulls d'inscripció, acceptats per la Federació de Pilota Valenciana o el Comitè d'Escala i Corda.*

*L'equip visitant ha de tindre a la seua disposició un vestuari condicionat com a tal, amb dutxes amb aigua freda i calenta, lavabos, farmaciola, etc.*

*Escala i corda*

*El lloc de joc ha de tindre aigua a disposició dels dos equips durant tota la partida de manera individual, així com un marcador visible per al públic i per als jugadors.*


## B.- EXPRESSIÓ ESCRITA

18.-  Ací tenim un altre exemple de text instructiu d'un producte que serveix per traure taques de retolador dels teixits. Fes-ne un semblant.

*"Poseu la part tacada a sobre d'una matèria absorbent blanca i xopeu-la amb el líquid. La taca queda dissolta. Per recobrir taques grans poseu la peça en un recipient amb una quantitat abundant de líquid i deixeu-la-hi una estona.*

Fregeu-ho amb un raspall. Si la taca no se'n va, afegiu-hi una quantitat semblant d'aigua i llavors fregueu el teixit amb les mans i renteu-lo a fons amb aigua tèbia. Si cal, repetiu l'operació. Si els teixits són de color, feu primer una prova en una part de la peça que no es veja quasi."

L'alumne es fixa en què aquest discurs pot anar ordenat amb pronoms numerals ordinals.

 El torna a reescriure tot usant-los. Relaciona les xifres amb la corresponent transcripció que s'ha fet i intenta veure la relació d'aquest text amb els problemes de la vida diària.

7. **Retòrics:** Estan dins d'aquest grup els discursos que pretenen embellir la llengua amb jocs com endevinalles, embarbussaments, eslògans publicitaris...Els trets són: predomini de les figures retòriques tant semàntiques, sintàctiques com fonètiques.

Són tres germans,  
que viuen en una gran casa.  
El primer ja ha marxat,  
el tercer encara no ha arribat i  
el segon és el que està ara a casa.  
El segon existeix perquè

el primer ha marxat,  
i el tercer es transformarà  
en el segon.  
Qui són aquests tres germans?  
Quina és la sa casa?

19.  - Quins elements es repeteixen?


20.-  Saps quin secret guarda aquesta endevinalla?

8. **Predictius:** El seu objectiu és tractar coses o fets que encara no han ocorregut. Solen aparèixer en la segona part dels comunicats meteorològics, en les cartes del Tarot, l'horòscop... Els trets més remarcables són: l'ús del futur, els adverbis de temps, la perífrasi de probabilitat i l'ordenació de la informació.

### Amor

Aquesta setmana brillaràs amb llum pròpia. La teua mirada serà irresistible i amb això captivaràs. *Si vas amb algú:* podràs imposar la teua voluntat i desitjos, aprofita la situació. *Si ets lliure:* pots viure una setmana molt boja en la qual, hi haurà una mica de descontrol. Posa ordre



 Ompli aquesta graella a l'aula amb tot allò que recordes de les explicacions i exercicis fets. Després exposa-la oralment davant dels teus companys.

tipus text	narratiu	descriptiu	instructiu	explicatiu	argumentatiu	predictiu	conversacional	retòric
gèneres								
temps verbals								
àmbits								
estructura								

### C.- COMPRENSIÓ ORAL

21.- © Ací tens una rondalla d'Enric Valor titulada "El jugador de Petrer". Escolta-la amb atenció i respon les qüestions següents:

- 1) Qui era el protagonista?
- 2) Quin defecte tenia?
- 3) A qui s'encomana?
- 4) Què vol dir "dienda"?
- 5) Què posava al document que havia de signar?


6) Què li va exigir el dimoni mentre dinaven?

7) Què és una "escletxa"?

8) Com acaba la història?

9) Fes-ne el resum en un màxim de set línies.

## C.- EXPRESSIÓ ORAL

22.-  Tot seguit tens vocabulari referent a les activitats que fem diàriament. L'exercici tracta que per parelles prepareu durant cinc minuts un diàleg on les feu servir.

### ACTIVITATS QUOTIDIANES

em desperte	em raspalle les dents	faig el llit
em dutxe	em banye	treballe al jardí
em rente la cara	fullege el diari	cerque informació a Internet
torne a casa	envie missatges	mire la televisió
vaig a barber	m'arregle	baixe música
mire el facebook	organitze la cambra	faig esport
em pentine	em prepare la motxilla	entrene
prepare el dinar	em faig l'esmorzar	rente la roba

### ©Text i gramàtica©

En la lliçó anterior ens vam ocupar del substantiu. Ara toca estudiar els elements que l'acompanyen tant davant com darrere i que formen el **sintagma nominal (SN)** que és el que té com a nucli un nom o un pronom:

una dona rossa

l'aigua

Nicolau

aquella novel·la tan divertida que

em vares deixar

els fills del cosí del pare d'Aina

qualsevol dia d'aquests

qui no vulga pols

això

nosaltres

Passem tot seguit a estudiar els altres dos components del sintagma nominal

El sintagma nominal pot incloure **determinants** (els especificadors del substantiu) i **complements**, que concorden (sempre que siga possible morfològicament) amb el nucli en gènere i nombre i s'hi subordinen.

**SN** = (determinant) + **nucli** + (complement)

Aquests alumnes de 1r d'ESO B

una **bibliotecària** jubilada

La directora de l'institut

els **cabells** llisos

Pel que fa al primer element que se situa davant del substantiu -el **determinant**- cal dir que són els articles, demostratius, possessius, numerals, quantitativs, indefinits i alguns interrogatius i relatius:

la / aquesta / la teua / la segona / un / tres / qualsevol / quina / quants

	Tipus	Elements	Exemples
D E F I N I T S	articles	el, la, els, les	l'alumna
	demostratius	aquest, aquesta, aquests, aquestes aqueix, aqueixa, aqueixos, aqueixes aquell, aquella, aquells, aquelles	aquest assumpte aqueixa ciutat
	possessius àtons (1 posseïdor)	mon, ma, mos, mes, ton, ta, tos, tes, son, sa, sos, ses	ton pare, ta mare
	possessius tònics (1 posseïdor)	el meu, la meua, els meus, les meues el teu, la teua, els teus, les teues el seu, la seua, els seus, les seues	les meues butxaques
	(més d'1 posseïdor)	el nostre, la nostra, els/les nostres el vostre, la vostra, els/les vostres llur (el seu, la seua), llurs (els seus, les seues)	llurs fills
I N D E F I N I T S	indefinites	un, una, uns, unes algun, alguna, alguns, algunes altre, altra, altres tal, tals cert, certa, certs, certes mant, manta, mants, mantes qualsevol, qualssevol qualsevulla, qualssevulla cap cada tot, tota, tots, totes diversos, diverses ambdós, ambdues mateix, mateixa, mateixos, mateixes singles	algun problema manta vegada qualsevol llibre cada arbre ambdós amics el mateix llibre singles cistells

Q U A N T I F I C A D O R S	<b>numerals</b> cardinals ordinals partitius multiplicatius collectius	un, una; dos, dues; tres, quatre... vint- i-cinc primer, segon, quart, cinqué, desé, onzé, trenta-seté mig, terç, quart, cinqué... doble, triple, quàdruple, quintuple, sèxtuple...parell, dotzena, centenar	dues creïlles el seté cel mig formatge doble significat un parell de guants
	<b>quantitatius</b>	massa, força, que prou (de), més (de), menys (de), gens (de) bastant (de), bastants (de) gaire (de), gaires (de) quant, quanta, quants, quantes tant, tanta, tants, tantes molt, molta, molts, moltes poc, poca, pocs, poques	massa mandra prou de violència bastants llibres gaire gent quantes coses tants amics molta gana pocs amics
	<b>interrogatius</b>	quin, quina, quins, quines	Quin dia arriba? Quina hora és?
	<b>exclamatius</b>	quin, quina, quins, quines	Q u i n a professionalitat ! Quines idees que té!

Quant al complement del nom (CD) hem de dir que la seua funció és especificar alguna cosa sobre el substantiu al que acompanya. Aquesta **funció de complement del nom poden realitzar-la:**

- Un **adjectiu** o un **sintagma adjectival**: la taula rodona / la xqueta menuda / el jersei nou de trinca.
- Un **sintagma preposicional**: la taula de la cuina / la taula de fusta / la taula de la directora.
- Un **nom** o un **sintagma nominal**: la marca Benetton / el setmanari el Temps / el riu Túria
- Una **oració adjectiva (OAdj.)**: la taula que heu comprat / el músic del qual parlàrem

23.- Classifica els elements subratllats del poema d'Andrés Estellés en la graella que tens a continuació.

CANÇÓ DE LA ROSA  
DE PAPER

Homenatge a José  
Martí

Ella tenia una rosa,  
una rosa de paper,  
d'un paper vell de diari,  
d'un diari groc del  
temps.

Ella volia una rosa,

i un dia se la va fer.  
Ella tenia una rosa,  
una rosa de paper.

Passaren hivern i estiu,  
la primavera també,  
també passà la tardor,  
dies de pluja i de vent.

I ella tenia una rosa,  
una rosa de paper.  
Va morir qualsevol dia  
i l'enterraren després.

Però al carrer on vivia,  
però al poble on visqué,  
les mans del poble es  
passaven  
una rosa de paper.

I circulava la rosa,  
però molt secretament.  
I de mà en mà s'hi  
passaven  
una rosa de paper.

El poble creia altra volta  
i ningú no va saber  
què tenia aquella rosa,  
una rosa de paper.

Fins que un dia d'aquells  
dies  
va manar l'ajuntament  
que fos cremada la rosa,  
perquè allò ja estava bé.

Varen regirar les cases:  
la rosa no aparegué.  
Va haver interrogatoris;  
ningú no en sabia res.

Però com una consigna,  
circula secretament,  
demà en mà per tot el  
poble,  
una rosa de paper.

Vicent Andrés Estellés.  
*Taula parada*

EL SINTAGMA NOMINAL		
Determinants	Nucli (nom)	C N



### LLIÇÓ 3. LA CONVERSA



**La comunicació** és un procés que posa en contacte un emissor i un receptor amb la intenció d'intercanviar informació. Els seus papers s'alternen. No pot haver aquest intercanvi sense que els dos membres compartesquen un codi.

A més a més d'aquests elements cal que la informació es trameta per un mitjà: el canal. Aquest pot ser oral o escrit. El primer s'apropa per les seues característiques –generalment- a l'espontaneïtat, familiaritat i a la incorrecció gramatical, mentre que el segon s'adiu més amb la formalitat, l'especificació i a la formalitat gramatical.. Hem dit “generalment” puix que un discurs oral d'aquesta mena està preparat ja que s'ha de repassar i corregir moltes vegades abans d'exposar-se en públic. En canvi, una nota que deixem enganxada a casa per ser llegida pels familiars s'apropa bastant al registre col·loquial, a la incorrecció i a l'espontaneïtat que esmentàvem més amunt.

El missatge fa referència al text en si mateix, a les paraules. Pel que fa al referent és el tema o temes dels que parlem. Els dos pols emissor//receptor han de parlar del mateix tema perquè s'hi pugui produir la comunicació.

A banda de la comunicació verbal tenim la “no verbal”. Segons alguns estudiosos el missatge està constituït per un 55 % de moviment del

cos, 38 % d'aspectes vocals (entonació, volum) i un 7 % només de paraules. És a dir que les nostres emocions, d'alguna manera, s'escapen pel cos... El més expressiu són els ulls, la boca, les cames, els peus, les mans i els múscles

⊙A continuació et proposem la lectura d'un diàleg extret del llibre *Autoindefinitos* de Bromera actual maig de 2006. Cal que tingues en compte en primer lloc que sense un context aquest discurs no es podria entendre d'allò més bé, és a dir, distingim entre text (manifestació lingüística concreta de la comunicació real, duta a terme per uns parlants reals tot seguint una motivació, en un temps i espai també concrets) i un context comunicatiu -extralingüístic- que ens ajuda a interpretar-lo.

### ORELLES

(L'HOME i la DONA estan asseguts al sofà.)

HOME. Gemma, em xiula l'orella dreta.

DONA. Sí? I com és el xiulit?: seguit estil «Piiiiiii.. .», o intermitent estil «Pi, pi, pi.. .».

HOME. (Estranyat.) Seguit.

DONA. Hummm... El que em temia: algú està parlant malament de tu.

HOME. Si algú esta parlant malament de mi, de segur que és ta mare. Em té avorrit.

DONA. Sempre malpensant de la pobra dona. A aquestes hores deu estar a casa tranquil·lament mirant la telenovel·la.

HOME. Mirant la telenovel·la? De segur que està parlant per telèfon amb alguna amiga i xafardejant.

DONA. Que no! Que ella no es perd cap capítol.

HOME. Telefona-li i comprova-ho! Va, telefona-li!

(La DONA despenja i telefona a sa mare.)

DONA. Comunica!

HOME. Ho sabia! Segur que està parlant amb alguna amiga i dient-li: el meu gendre és un fracassat.

DONA. Ai, ai! Ara també em xiula a mi l'orella.

HOME. Ta mare en té per a tots. És un escurçó. Si un día es mossega la llengua morirà enverinada.

DONA. Mira que li he dit que el telèfon només s'utilitza per a emergències, i ella continua malparlant dels altres.

(Aleshores arriba la FILLA amb un bol amb roses a les mans.)

FILLA. Però, què feu? Què esteu sords? Què no sentiu el xiulit?

DONA. Tu també, bonica? Tranquil·la, és la teua iaia. Ja saps com és.

FILLA. La iaia?... Si poseu alguna cosa al microones després s'ha de traure, que si no s'activa i l' alarma xiula.

(La FILLA se'n va a apagar el microones.)



**Fixa't si hi ha algun perjudici en aquesta conversa i quins trets de l'oral observes clarament. L'alumne ha de ser capaç d'extraure informació dels interlocutors i contrastar-la quan identifica el propòsit, el tema general i els secundaris tant en els texts orals com escrits.**

Ens detenim a repassar uns conceptes que convé tenir ben clars per tal de poder-nos comunicar amb èxit en qualsevol moment. Segons deia Grice parlar és explicar una cosa i parlar implícitament és fer que algú pense en alguna cosa que no s'ha mostrat i que cal pensar-la o deduir-la. Per poder descobrir el implícits es necessita recórrer a tres elements:



- **El context extraverbal**, que en el cas de la lectura de més amunt ens situa en el saló de la casa on viu una parella. Els nostres coneixements enciclopèdics ens ajuden a comprendre que en aquesta cambra de la casa se suposa que hi ha un sofà, una televisió, uns mobles, si és a la nit hi haurà llum ambiental... estem doncs en un moment en què creem un paral·lelisme entre el que ja sabem per la nostra experiència i el que es desprèn de la lectura.
- **El funcionament de les màximes conversacionals** En l'exemple que estem estudiant veiem com es "trenca"-per dir-ho d'alguna manera- algunes de les màximes- Tenim les asseveracions de l'home quan parla de la sogra o, més aviat, malparla i això seria un cas d'infracció de la màxima de qualitat.

#### Trets lingüístics dels texts conversacionals

Sabem que és el que més s'apropa al llenguatge oral, encara que en l'escrit totes aquestes diferències s'intenten resoldre amb els signes de puntuació. Cal tenir present aquests quatre consells si volem tenir èxit en les nostres converses.

Et deixem les màximes de Grice perquè quan conversem amb algú pugues comunicar-te i aconseguir el teu propòsit:

- 1.- **Màxima de quantitat**: S'ha de dir la informació que tenim, només la justa i «no enrotllar-nos com una persiana».
- 2.- **M. qualitat**: cal dir la veritat, allò que creiem que és cert.
- 3.- **M. pertinència**: Allò que diem ha de ser rellevant en aquell context comunicatiu.
- 4.- **M. manera**: Hem de dir les coses clares i ordenades.

El que sí que és palés en la majoria de discursos conversacionals són les traces dialectals, els col·loquialismes, els vulgarismes, les frases fetes (de cop i volta), la repetició (adéu, adéu), les onomatopeies (Mmmmm, Pse..), intejeccions (Ahaaa),

les oracions inacabades «vosté mateix...» i els temes generals sense cap mena d' especialització.

Aquest tipus de discurs potser siga el més ric pel que fa a diversitat prosòdica oracional i a funcions lingüístiques variades.

Els elements de la comunicació		
	Canal	
Emissor//a		Receptor//a
	Referent	
	Codi	
	Missatge	

## A.- COMPRENSIÓ ESCRITA

1.-© Llig amb atenció aquest text i fixa't en tot allò que s'ha explicat a l'aula. Després contesta les qüestions.



Jo em vaig incorporar una mica sobre els colzes, per veure'l bé. Per assegurar-me bé de cada detall del seu rostre. I per riure encara més de gust, recordant l'expressió horroritzada de la Montse, l'única vegada que ella també l'havia vist. De lluny. Però què, xata? Però...

—Però que és horrible, ves! És un monstre!

—Vols dir?

—Tu te l'has mirat amb llum de dia? I

sense haver begut, ni haver-te drogat, ni res?

—Ho dius perquè porta ulleres?

—Potser ets tu, qui hauria de portar-ne, no ell! No t'adones que té una dent trencada, i el nas com un bunyol, i la cara inflada, i els cabells greixosos, pentinats d'una forma estúpida, i que té una panxa que sembla a punt de parir?

—Doncs sàpigues que, a més, té una veu que posa els pèls de punta. És com una cafetera quan bull. Una mena de xiscle agut, molt molest...

—Es pot saber què cony hi fas, tu, amb un home així?

Aquest era el remot origen de la rialla que em vessava gairebé físicament pel coll, com aigua que no aconseguís empassar-me i continuar rient era de fet tan agradós com si em regalimés aigua fresca pels pits.

Fredy era molt lleig, i tant. Probablement, l'home més lleig que mai m'hagués posat les mans a sobre.

El primer cop que el vaig veure, després de l'intercanvi de correus electrònics, la seva lletjor em va impactar, sí. I, sobretot, em va commoure. Hi havia alguna cosa heroica en aquella decisió de donar la cara. De no refugiar-se per sempre en el prestigi invisible d'un llenguatge extens, impacient, tibant de coneixements insòlits, d'ironies estremidores com peixos entre els genolls, de manifestos altius i tendres que amaraven les meves matinades d'una fina pel·lícula de suor i curiositat. Jo ja no podia anar-me'n a dormir sense engegar l'ordinador i sacsejar la bústia, per fer caure el missatge inevitablement esplèndid. El quotidià fragment de les mil i una nits de conversa capaç d'il·luminar, amb la seva sola celebració, les tenebres de dies i dies, d'anys sencers parlant amb gent que no sap què dir. Mai.

*Anna Grau. Dones contra dones. Maig 2001*

2.- Quina opinió té Montse d'aquell home i per què ?

3.-Hi ha dues descripcions en el discurs: la del senyor en qüestió i la del seu llenguatge. Assenyala les característiques.

4.-Per què la narradora diu que “hi havia alguna cosa heroica en aquella decisió de donar la cara”...?

5.-Creus que ella s'ha “enganxat” a ell? En quin fragment et bases per tal d'afirmar-ho.

6.-Si relacionem el que acabem d'explicar amb la lectura precedent t'adonaràs que intervenen dues amigues i com que dialoguen s'ha inserit una conversa enmig de la narració. Es tracta d'una cita a cegues, on una d'elles ha conegut per internet un senyor i quan va a la cita acudeix amb la seua amiga. Com reaccionaries en un cas semblant ?


7.-Quines paraules o expressions podríem considerar col·loquials o més aviat vulgars: Per què creus que l'autora les ha usades en aquest text? Amb quin objectiu?



El llenguatge oral és molt important per a les classes de llengua. Sovint es deixa de banda, però ara anem a demostrar-ne la seua rellevància. Fixa't en els factors no verbals que acompanyen un diàleg. Anteriorment hem parlat dels cinèsics (moviments: cara/cos), cal tenir en compte la veu, el volum i d'altres aspectes prosòdics. Si el ritme és lent l'intercanvi és feixuc, si pel contrari és ràpid, pot esdevenir estressant. Llegeix aquests texts que hi ha a continuació i imagina't els elements proxèmics (situació dels interlocutors en l'espai). La distància doncs depèn de la formalitat o informalitat. Tampoc podem oblidar que per iniciar una conversa, mantenir-la i finalitzar-la ens manquen una sèrie de destreses. Per últim no podem deixar de banda la disposició que tenim a l'hora de rebre les opinions dels altres i arguments sense cap mena de prejudici. Cal mantenir sempre un intercanvi crític i constructiu. La mostra de confiança que

demostrarem en nosaltres mateixos serà també decisiva per aconseguir l'objectiu proposat.

## B.- EXPRESSIÓ ESCRITA

8.-  Escriu una sèrie de trets propis teus (tant físics i psíquics) dels quals estigues orgullós, que t'agraden molt.

9.- Fes un resum i després mostra-li'l al teu company. El lector l'haurà de llegir i dir-ne quines són les idees principals i explicar-te oralment el que ha entès. Si no estàs d'acord amb la idea que volies transmetre, no perdes la calma. Escolta-la fins que acabe. Tots dos heu de ser cortesos. No podeu explicar el que heu escrit al lector. L'altra persona et deixarà el teu resum perquè el tornes a llegir i el retoques. Heu de deixar-vos llegir en silenci i no us heu d'interrompre. Quan acabeu mostreu el vostre resum a una tercera persona.

10.- Escriu una entrevista que li faries als personatges femenins que hi apareixen en el diàleg com si tu fores el xic del fragment.

11.- Tens a continuació el principi de tres novel·les. N'has de triar una i continuar-la unes deus línies. Fixa't que tinga sentit i el mateix estil que l'original.

a) "La meua salut és excel·lent, però estic carregat de romanços com una criatura malaltissa. No et vull explicar el que he sofert servint en una divisió que no

m'agradava. Aconsegueix el canvi de destí, arribe ple d'il·lusions... i tot em cau a sobre altra vegada. Pensava trobar en Juli Soleràs. M'havien dit que era a l'hospital de campanya, ferit o malalt, no ho sé; però resulta que ja l'han donat d'alta. No veig ni una cara coneguda entre tantes com la guerra en fa desfilar davant dels meus ulls en incoherent fantasmagoria d'ençà que va començar. El tinent coronel comandant de la brigada m'interrogà severament sobre els motius del meu retard. Era normal que ho fes, donada la diferència de dates entre l'ordre d'embarcament i el moment d'incorporar-me; i es donà per satisfet amb la simple explicació: unes angines. Però aquella primera rebuda ja m'havia fet ferida.

Potser esperava que em reberen amb abraçades? No sabem res dels altres, ni ens importa; en canvi, voldríem que els altres ens conegueren a fons. El nostre afany de ser compresos només es pot comparar amb la nostra desgana per comprendre ningú."


*Incerta glòria*, Joan Sales, Edicions 62, S.A., Barcelona, 1982

b) Si no hagués estat per les seves cames, no hauria passat res. O potser sí. Però hauria passat a algú altre. Jo ho hauria llegit al diari. S'havia assegut al banc de davant la parada de l'autobús i, amb una cama sobre l'altra, s'espolsava una sabata on devia haver-li entrat una mica de sorra de l'avinguda. Mai no havia vist unes cames tan meravelloses. Ni uns genolls tan bonics.

*Joc brut*, Manuel de Pedrolo, Edicions 62, S.A., Barcelona, 2001

c) Recorde quatre figures vermelles al fons d'un carreró tan estret que en puc tocar les parets amb els braços estesos. Recorde la llum tènue que emet l'únic fanal del carreró. Recorde el rètol que il·lumina: Carrer dels alemanys. Recorde la porta oberta de casa, metàl·lica, i els dos timbres amb cara de lleó.

*Quiet*, Màrius Serra, Grup Editorial 62, S.L.U., Editorial Empúries, 2008


12.-  A l'hora de llegir ens quedem amb algunes paraules per poder entendre bé un discurs. Tens una sèrie de mots que pertanyen a l'original, Els cucs de seda de Joan Francesc Mira. Estan en el mateix ordre d'aparició i es tracta que intentes pensar quin deu ser el contingut d'aquest fragment. Com preveus que pot acabar? Quin altre títol creus que seria més adequat? Escriu un discurs de deu línies on apareguen aquestes paraules en el mateix ordre perquè tinga coherència la combinació entre els fragments extrets de l'original i la teua pròpia creació.

plou massa  
no anàvem a escola  
la vesprada grisa i humida  
quan ens veia arribar el vell Baixauli  
jugàvem a xavos negres


la part més emocionant de l'aventura  
tot era brut, dins la torre  
endevinàvem el volum de les moreres i dels  
canyars

**E E 3** L'estudiant avança el contingut d'una novel·la amb els fragments del seu inici i practica la imaginació ja que ha de crear un discurs nou combinant l'original i les seues pròpies aportacions.

### C.- EXPRESSIÓ ORAL

13.-  Els alumnes estan en aquest cas emprant vocabulari relacionant amb els viatges com per exemple aquesta conversa ocorreduda a l'aeroport.

En aquesta activitat l'alumne combina el coneixement sociocultural i l'experiència en el món (ja siga pròpia o bé assimilada a través dels mitjans de comunicació). L'exercici s'ha de preparar per parelles sense que s'anote res perquè es tracta d'un exercici d'expressió oral. Disposen de sis minuts per a preparar-lo i estructurar-lo bé. Com a suport hi ha una sèrie de paraules relacionades amb el tema i un subapartat de gramàtica que cal ser recordat abans d'intervenir-hi. Convé llegir els dos diàlegs abans de planificar la conversa car poden servir de guia a l'hora d'elaborar-ne de noves.

14.-  Llegeix aquest diàleg amb atenció:

#### Text -A

Joan: Quan arriba l'avió?

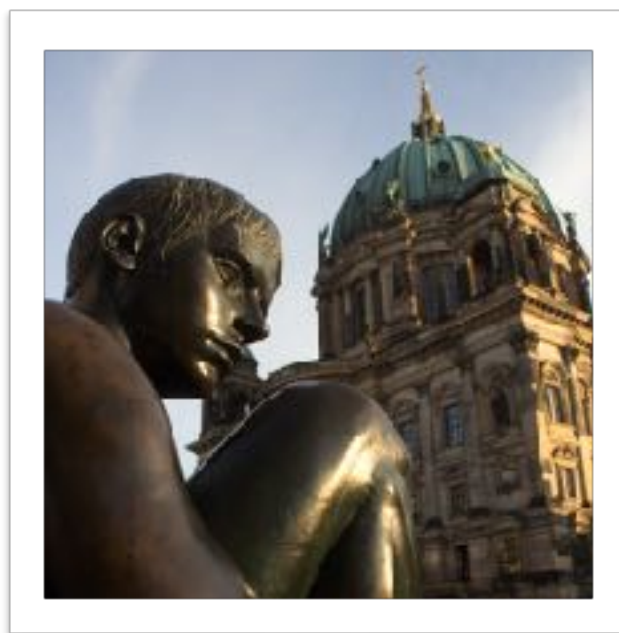
Laia: Quin avió?

Joan: El procedent de Barcelona

Laia: Hem d'esperar una estona, fins les deu i quart.

Joan: Però si són ja les deu i mitja i encara no ha vingut.

Laia: Tal volta arribe en retard.






- **Lèxic i expressions de suport per a la teua intervenció:**

<b><i>Parts del dia</i></b>
matí
després-demà
prompte/d'hora
migdia
vesprada/vespre/vespra
mitjanit
sempre
mai
sovint
quasi sempre
ahir
abans d'ahir
de vegades

<b>les hores</b>
les dotze en punt
les sis i quart
les huit i mitja

<b>mitjans de transport</b>
amb tren
amb avió
amb vaixell
amb autobús
amb bicicleta

<b>mesos de l'any</b>
gener, febrer, març, abril
maig, juny, juliol, agost
setembre, octubre, novembre, desembre

15.-  Per parelles canvieu el diàleg i improviseu a partir d'una estació de trens.



16.- Inventeu-vos un horari d'avions -amb dates d'eixida i d'arribada- arran de l'oració model que et presentem i canviant el que està en negreta.

Ací tens un exemple: L'avió pertanyent a les línees aèrees **franceses** amb destinació **València** s'enlairarà **a les onze hores** i té la seua arribada prevista **a les dotze trenta-cinc**.

#### Text –B

Mireia: Què faràs aquestes vacances ?

Oriol: No ho sé segur. No tinc un programa concret. Potser em quede a Cullera o viatge a Mallorca per visitar la meua família i tu?

Mireia: Jo me'n vaig a Roma. Ma mare m'espera amb impaciència. Demà, per exemple a aquestes hores estaré a Roma, si Déu vol.



**E O 1.** Els companys es fixen quan parlen els altres en els elements cinèsics (moviment de la cara i el cos). Aquests són decisius per a la comunicació i les relacions personals, de vegades, són més expressius que no les mateixes paraules. Remarquem doncs si els alumnes es miren als ulls quan interaccionen i si es belluguen molt mentre parlen, perquè això pot distreure l'atenció dels interlocutors. La resta de la classe que està observant s'espera a l'acabament i opina sobre la manera com es pot millorar, sempre respectant la personalitat dels altres.

### C.- COMPRENSIÓ ORAL

📖 L'alumne extrau informació -tant en llibres de la biblioteca com d'Internet- sobre Enric Valor ja que és la tercer audició que fem sobre part de la seua obra. Cal saber la importància que tingueren i tenen, encara a l'actualitat les *Rondalles valencianes*.

💬 Abans d'iniciar-se l'audició un parell d'alumnes exposarà breument tot el que tinga relació amb aquests tipus de relats de tradició oral. L'estudiant pot reproduir les dades essencials

☰ **C O I** En aquest apartat l'alumne escolta en silenci i amb atenció per tal de retenir la informació important i destriar aquella que és secundària. Ha de connectar amb els coneixements literaris assimilats al llarg de l'ESO per familiaritzar-se amb l'estructura d'una rondalla. En aquest cas en centrem en "La història d'un mig pollastre". Es para atenció al tipus de llengutaje emprat, el valor simbòlic que té i, finalment, es valora. Cal dir que si un alumne capta alguna figura retòrica pot explicar-la en acabar-se la gravació. Per acabar hem de remarcar que a partir d'ara sentirem a l'aula diferents dialectes de la nostra llengua i aprendrem a respectar-los.

1. Qui vivia al maset?
2. Què hi havia?
3. A quina hora isqué la velleta i per què?
4. Què la va sorprendre?
5. Qui li ho explicà?
6. Què es trobà l'animal i com?
7. Cap on anà?
8. Amb qui volia casar-se?
9. Quins impediments tingué?
10. Què li ocorre al rei en veure'l?
11. Per què reaccionà així el monarca?
12. Com interpretes els prejudicis del poble envers el mig pollastre?
13. Quan es casaren?
14. Com eren els novençans?
15. Què tenia en el cap el mig pollastre?
16. Coneixes algun conte en què ocorregui alguna cosa semblant a la fi de la història?
17. Quina fórmula hi ha en la nostra llengua per iniciar i acabar una narració?
18. Quina moralitat es desprén?
19. Defineix aquestes paraules: "maridar", bec; gratar, abillats:"
20. Explica el significat d'aquestes expressions tot especificant si són frases fetes o refranys. En cas de no saber la diferència has de cercar-ho a Internet.

"No deixaren estaca en paret":

"En un vull i no vull":

"Més content que un gos amb un os":

"Més prompte que canta un gall":

## ◎Text i gramàtica◎

En aquest apartat i com a continuació de la lliçó precedent analitzarem breument el verb, el sintagma verbal i els seus complements.

El sintagma verbal (SV) és l'estructura gramatical formada per un verb (V) i els seus complements. El SV constitueix el predicat (P) de l'oració; és a dir, allò que es predica (o es diu) del SN subjecte.



Ex. Anna estudia tot el matí  
L'element subratllat és el SV. El primer element és el nucli "estudia" i el complement verbal és "tot el matí" el qual especifica el temps. Hi ha tres tipus de verbs: Simple (una forma: cante, cantaré, cantaria...), compost (format pel verb haver conjugat i un participi: he cantat, hauria estudiat...)

i els temps perifràctics que tenen dues formes verbals amb o sense una preposició al mig (he d'estudiar, deuen ser ...)

L'estructura del Sintagma Verbal (SV) és:

*Especificador (averbis:no, també, solament...)+ Nucli (Verb)+ Complement verbals (CD, CI, C. Circumstancial...)*

Expliquem breument el verb. En la nostra llengua hi ha tres conjugacions:

**1a conjugació: Acabats en -AR.**

La majoria són regulars, llevat d'anar i estar. La resta s'ajusten al "verb model" i no mostren alteracions en l'arrel d'aquest.

**2a conjugació: Acabats en -ER o -RE (dir//dur).**

Tenim "rebre, témer, caure, coure, treure, beure, escriure... En negreta teniu les terminacions morfemes de persona mostrades en el verb "perdre".

vendre	perdre	beure	traure	conèixer	créixer
venc	perd	bec	trac	conec	cresc
vens	perds	beus	traus	coneixes	creixes
ven	perd	beus	traus	coneix	creixes
venem	perdem	bevem	traiem	coneixem	creixem
veneu	perdeu	beveu	traieu	coneixeu	creixeu
venen	perden	beuen	trauen	coneixen	creixen

Com a conclusió hem d'afegir entre d'altres apunts que la primera persona de singular del present d'indicatiu que acaben en -C , fan el

present de subjuntiu, el pretèrit perfet simple i el pretèrit imperfect de subjuntiu amb -G .

### 3a Conjugació: acabats en -IR

Aquesta conjugació té dos models: els purs i els incoatius -la immensa majoria, aquests tenen un increment (-EIX) en els persones 1,2,3 i 6 del present d'indicatiu, el present de subjuntiu i l'imperatiu.

CONJUGACIÓ PURA		CONJUGACIÓ INCOATIVA	
Present d'Indicatiu	present de Subjuntiu	Present d'Indicatiu	present de Subjuntiu
llig	llija	llegesc (isc)	llegesca(isca)
lliges	lliges	llegeixes (ixes)	llegesques(isques)
llig	llija	llegeix (ix)	llegesca(isca)
llegim	llegim	llegim	llegim
llegiu	llegiu	llegiu	llegiu
llegen	llegen	llegeixen(ixen)	llegeixen(ixen)

Verbs principals purs: "ajupir, bullir, collir, cosir, dormir ,eixir, escopir, fugir, grunyar, morir, obrir, omplir, tenir, tossir i sortir".

Verbs principals incoatius: "Acudir, arrupir-se, consumir, lluir, mentir, presumir, resumir, afegir, llegir, vestir."

Pel que fa a la funció de complements verbals la poden fer.

- Un **SN: Mira la televisió valenciana.**
- Un **adjectiu** (o un sintagma adjectival): Està **malalta.** / Està **molt malalta.**
- Un **SPrep:** Parlen **dels seus assumptes.**
- Un **adverbi** (o un sintagma adverbial): Menja **malament.**
- Un **pronomen:** Vull **això.**
- Una **oració** (que en aquest cas serà subordinada): Vull **que vingues.**

TIPUS DE PREDICATS		Exemples
<b>Predicat nominal</b>	Frases amb verbs copulatius, que pràcticament no tenen significat, com <b>ser, estar i semblar</b>	Les estàtues <b>eren</b> de fang.
<b>Predicat verbal</b>	Frases amb verbs predicatius, plens de significat, com <b>plantar, créixer, escriure</b>	Les estàtues <b>tenien</b> les mans juntes.

TIPUS DE VERBS
----------------

<b>Verb copulatiu</b>	Verb gairebé buit de significat (ser, estar, semblar).
<b>Verb predicatiu</b>	Verb ple de significat (dormir, caminar...).
<b>Verb transitiu</b>	Verb que necessita un objecte sobre el qual recaigui l'acció, és a dir, un CD (veure, voler...).
<b>Verb de règim</b>	Verb que exigeix un complement introduït per una preposició determinada, és a dir, un CRV (acostumar-se a, assabentar-se de...). Aquest l'estudiarem en 2n d'ESO
<b>Verb intransitiu</b>	Verb que no exigeix cap complement (venir, eixir, arribar, caminar, córrer...)
<b>Verb pronominal</b>	Verb que porta aglutinat un pronom feble (adonar-se, atrevir-se...)
<b>Verb impersonal</b>	Verb que no té subjecte (nevar, ploure, haver-hi...)

Enguany en primer d'ESO estudiarem només quatre funcions sintàctiques dins del SV.

### 1. Complement Directe (CD).

Característiques del CD	Exemples
1. És un SN que designa l'entitat (persona, animal o cosa) sobre la qual recau l'acció del verb.	En Pau menja <b>verdura</b> . El conserge va tancar <b>la porta</b> .
2. Encara que el CD es refereixi a persones, generalment no va precedit de la preposició <b>a</b> .	L'alumne va saludar <b>el professor</b> . La policia va detenir <b>els lladres</b> . Hui hem felicitat <b>Empar</b> .
3. El CD no concorda amb el verb; per tant, pot aparèixer en singular o en plural sense que el verb varïe de forma.	L'alumne va saludar <b>el director</b> . L'alumne va saludar <b>els professors</b> .
4. El CD és un complement exigít pels <b>verbs transitius</b> . Va immediatament darrere del verb i no es pot suprimir.	*La policia va detenir. *Avui hem felicitat.
5. El CD es pot substituir per un d'aquests pronoms febles: <b>el, la, els, les, en</b> o bé <b>ho</b> .	L'alumne <b>el</b> va saludar. La policia <b>els</b> va detenir. Hui <b>l'</b> hem felicitada.

6. Generalment, el CD passa a fer la funció de subjecte en l'oració passiva.	<b>Els lladres</b> van ser detinguts per la policia. <b>Anna</b> ha estat aplaudida.
--	---

La manera més recomanable de reconèixer el **CD**, en cas de dubte, és fer-ne la substitució pronominal.

## 2. El complement indirecte (CI)

Característiques del CI	Exemples
1. És un SPrep introduït per la preposició <b>a</b> (o per <b>a</b> ) que designa qui rep el benefici o el dany de l'acció del verb.	Va regalar un disc <b>al seu cosí</b> . Prepara un pastís <b>per a Joan</b> .
2. Generalment, el CI es refereix a éssers animats (persones o animals).	Va explicar la llegenda <b>a Neus</b> . La Marta dóna menjar <b>al gos</b> .
3. La posició més habitual és darrere el CD.	Va regalar un disc [CD] <b>al seu company</b> .
4. El CI es pot substituir pel pronom feble <b>li</b> (singular) i <b>els</b> (plural). <b>ALERTA: *Lis no existeix.</b>	<b>Li</b> va regalar un disc. <b>Els</b> vam telefonar de seguida.

Cal no confondre'l amb altres complements introduïts també per la preposició **a**, com alguns **complements de règim verbal** i alguns **complements circumstancials**: S'han acostumat a la seua educació. [CRV] i No anirem al concert. [CC]

En cas de dubte, podem recórrer a la substitució pronominal.

REGLA pràctica: són **CI** tots els complements que en 3a persona del singular es poden substituir pel pronom **li**.

## 3. El complement circumstancial (CC)

Característiques del CC	Exemples
1. Quant a l'estructura, el <b>CC</b> pot ser un Adv o SAdv, un SPrep o un SN (amb valor temporal).	<b>Demà</b> farà sol. Els bombers han vingut <b>de seguida</b> . He desat la roba <b>a la calaixera</b> . <b>Aquest matí</b> tinc partit de bàsquet.
2. Generalment, el CC no és exigit pel verb. Per tant, es pot suprimir sense que s'altere l'estructura de l'oració.	Els bombers han vingut. He desat la roba.



e) Pau bevia molt a l'hora del pati.

f) Dormirem ben tranquils hui.

g) Ho sabies des de fa molts dies.

h) Ningú traurà més l'assumpte.

2. Classifica les formes verbals subratllades en personals i no personals:

Dimarts passat més d'un centenar de dones van inundar el Centre Cultural el Palleter per fer públic el seu interès per aprendre valencià. Es tractava de la majoria de les alumnes que estan fent, o ja han fet, alguns d'aquests cursos organitzats mitjançant la col·laboració del Centre de Normalització Lingüística L'Heura i alguns dels grups de dones de la ciutat, distribuïts pels diversos barris colomencs, així com per un grup de dones magribines, mares de l'institut Conselleria.

Formes personals	Formes no personals

3. Assenyala les formes verbals del fragment següent i indica si es tracta de temps simples o temps compostos:

Mai no m'ha agradat la mentida, però encara menys els mentiders. El mentider s'alimenta de la bona fe dels altres, necessita de persones crèdules capaces de combregar amb rodes de molí. De mentiders, és clar, n'hi ha de molts tipus, però els que a mi més em molesten són aquells que la vida ha situat en llocs de poder, en càrrecs polítics o institucionals que els permeten vestir de solemnitat les seues mentides.

VÍCTOR ALEXANDRE, El 9 Nou d'Osona-Ripollès, 29 de juny de 2001

Temps simples	Temps compostos

## E.- CANÇÓ

☰ **C O 2.** L'alumne relaciona la informació amb els seus coneixements i experiències. Escolta atentament la cançó "Qualsevol nit pot sortir el sol" de Jaume Sisa i fixa't en la lletra per tal de descobrir els personatges que s'hi citen. Tria dos, fes-ne una descripció de cadascun d'ells, digues de què els coneixes i oposa'ls a partir dels seus trets físics i psíquics. A més a més, has d'escriure bé pensant quins són els elements de la comunicació que has après al principi d'aquesta unitat tot relacionant-los amb la cançó.

Fa una nit clara i tranquil·la,  
hi ha la lluna que fa llum,  
els convidats van arribant i van omplint tota la  
casa de colors i de perfums.

Heus aquí a Blancaneus, en Pulgarcito, els tres  
porquets,  
el gos Snoopy i el seu secretari Emili, i en Simbad,  
l'Ali-baba i en Gullivert.

Oh, benvinguts, passeu passeu, de les tristors en  
farem fum,  
a casa meva és casa vostra si que hi ha cases  
d'algú.

Hola Jaimito, i doña Urraca, i en Carpanta, i  
Barba-azul,  
i Frankenstein, i l'home-llop i el compte Dràcula, i  
Tarzan,  
la mona Chita i Peter Pan,  
la senyoreta Marieta de l'ull viu ve amb un soldat,  
els Reis d'Orient, Papa Noël, el pato Donald i en  
Pasqual, la Pepa maca i Superman.

Bona nit senyor King Kong, senyor Asterix i en  
Taxi-Key,  
Roberto Alcazar i Pedrín, l'home del sac, i en  
Patufet, senyor Charlot, senyor Obelix.  
en Pinotxo ve amb la Monyos agafada del bracet,  
hi ha la dona que ven globus, la família Ulises i el  
Capitán Trueno en patinet.

I a les dotze han arribat la fada bona i Ventafocs,  
en Tom i Jerry, la bruixa Calixta, Bambi i Moby  
Dick, i l'emperadriu Sissi,  
i Mortadelo, i Filemón, i Guillem Brown, i Guillem  
Tell, la Caputxeta Vermelleta, el Llop Ferotge, i el  
Caganer, en Cocoliso i en Popeye.

Oh, benvinguts, passeu passeu, ara ja no falta  
ningú, o potser sí, ja me n'adono que tan sols hi  
faltés tu, també pots venir si vols, t'esperem, hi ha  
lloc per tots.

El temps no compta, ni l'espai, qualsevol nit pot  
sortir el sol.



## LLIÇÓ 4. LA DESCRIPCIÓ

L'alumne fa una recerca de cinc espots publicitaris que trobe en paper o a Internet i els durà a l'aula en la seua carpeta. Ha de comprovar que tenen seqüències descriptives i ha de descobrir si, en realitat, estan manipulant els consumidors. També cal parar atenció si hi ha algun ús discriminatori en la imatge o en el text envers la classe social, les cultures, les ètnies...



Els texts descriptius són els que ens informen sobre l'estat de les coses. Freqüentment apareixen inclosos dins d'altres discursos, sobretot en els narratius i argumentatius.

Aquest discurs presenta, explica detalladament, precisa com són les **persones**, els **animals**, els **objectes**, els **llocs**, els **ambients**, els **sentiments**, les **idees**...

En un text descriptiu s'utilitzen recursos lingüístics que permeten crear una imatge mental d'allò que es descriu: verbs en present o en imperfet, mots de significat precís (com els substantius), adjectius que afegeixen qualitats a la realitat descrita, comparacions, etc.

Per fer una bona descripció cal seguir uns passos:

- **Observar** amb atenció allò que es vol descriure
- **Seleccionar** les coses observades que considerem més interessants.
- **Estructurar i ordenar** la informació.
- **Redactar** la descripció i després repassar-la.

Segons el posicionament de l'emissor/a poden haver-ne dos tipus:

#### A) Descripció objectiva

- Intencionalitat informativa.
- Dades verificables
- Exposa atributs, propietats i funcions
- Ajustat a la realitat.
- Paraules precises, tècniques.

Ací tenim un exemple de descripció objectiva

“El gos és un mamífer carnívor del subordre dels fissípeds i de la família dels cànids. Des de temps històrics, està domesticat. Presenta un aspecte, una forma i un pelatge molt diferent segons les races. Del gos se n’aprofiten els sentits (el que més destacat té és l’olfacte, i després la vista i l’oïda), la força física, la rapidesa, la valentia i la intel·ligència.”

#### B) Descripció subjectiva

- Intenció valorativa i comunicativa d’experiències, sentiments, emocions, visions, opinions.
- Descriure a partir de la semblança o associació (comparació, metàfora, personificació).

Com a mostra de descripció subjectiva tenim el discurs anterior però ara es fa d’una manera molt personal. Fixeu-vos

“El gos és un animal d’allò més eixerit. Té uns ulls que són tot tendresa i una cua que mou d’allò més sempre que et veu. El seu nassarro és fluix com una maduixa ben madura i les seues orelletes molt simpàtiques. La seua boqueta és bastant bavosa, però les seues baves són encantadores perquè saps que si et baveja és per afecte.”

#### © La descripció de persones

Segons en quins aspectes ens centrem a l’hora de fer la descripció estarem fent un tipus de descripció d’una persona o una altra. Quan fa referència als aspectes físics és una **prosopopeia**, i si fa referència als psicològics una **etopeia** i si fa referència tant a aspectes físics com psicològics és un **retrat**. Destaquem els següents elements: hi ha adjectius per descriure l’aspecte físic (l’aspecte exterior) i el psicològic (caràcter)

Va desaparèixer, el matí del dia 14, un senyor anomenat Hosmer Angel, Uns 5 peus, 7 polzades d’estatura, robust, de pell groguenca, cabells negres, amb una petita calba en el centre, espesses patilles i bigotet negre; duu ulleres fosques, lleugera dificultat en el parlar. L’última vegada que se’l va veure, duia una levita negra amb solapes de seda, armilla negra i pantaló gris de xeviot Harris, amb polaines fosques sobre botes amb costat de goma. Se sap que treballava en una oficina de Leadenhall Street.

SIR ARTHUR CONAN DOYLE, Les aventures de Sherlock Holmes

© La descripció d'objectes

El lector quan llegeix la descripció ha de poder veure el mateix objecte en la seua ment.

Matèria	Forma	Mida	Color	Textura
Acer Alumini Cartró Ceràmica Feltre Ferro Fusta Metàl·lic Palla Paper Pelfa Plàstic Plom Roba Vidre	Ovalat / ovalada Pla / plana Punxegut / punxeguda Quadrat / quadrada Rectangular Rodó / rodona Tort / torta triangular	Alt / alta Curt / curta Gran Gros / grossa Gruixut / gruixuda Llarg / llarga Mitjà / mitjana Menut- Petit / menuda- petita Prim / prima	Blanquinos / blanquinosa Blau cel Blau marí Blavós / blavosa Carbassa o carabassa Clar, fosc, grisós / grisosa Grogós / grogosa Marronós marronosa Morat / morada Negrós / negrosa Turquesa Verdós / verdosa Roig-vermellós / roja-vermellosa violeta	Calent / calenta Fred / freda Tou / tova Dur / dura Fi / fina Espès / espessa Fluix / fluixa Aspre / aspra

© La descripció de paisatges

Es tracta que el lector pugui veure i sentir el mateix que l'escriptor en el moment de fer la descripció.

Mai no havia estat en un lloc com aquest: semblava una església i era alhora un castell o, potser, una presó. El sostre era del color del fang. El terra, de grans pedres encaixades. Era una habitació enorme amb tres columnes gruixudes en forma d'embut. Com un palau antic. I entre les tres columnes, un taulell llarg amb dos braços, com a les botigues velles del barri, i al mig, una taula il·luminada per un fluorescent, amb un munt de papers apilats, una màquina d'escriure, una planta, un calendari, un telèfon i una cadira. Un armari de fusta de calaixets petits, com aquells que hi ha a les biblioteques amb les fitxes dels llibres, separava la taula del fons. Hi havia també, a prop del taulell, un rellotge de cucut i un parell de làmines emmarcades de paisatges descolorits. Al fons, darrere de les columnes, s'hi veia una finestra petita i estreta com les dels campanars al costat d'una arcada que no sé on donava perquè estava fosc.

JORDI FOLCK, 666calaixos

## A.- COMPRENSIÓ ESCRITA

1.- Fixa't en aquest exemple. Hi ha unes paraules subratllades. Cal que distinguesques bé l'enumeració d'elements de la descripció. Posa els exemples a la graella.

"Entre una espessor d'arbres es veia una casa. Ø Estava fora poble, aïllada, voltada d'una gran extensió de terreny llis com el palmell de la mà. Al davant tenia un jardí ple de tulipes, i de rosers amb les darreres roses del mes de juny. Els arbres eren til·lers. Ran de reixa, abocat a la carretera, hi havia un mur de baladres amb flors roses i vermelles. Se sentia un perfum espès, aturat, com si no es mogués del clos del jardí, de xuclamel i de troana".

*Mercè Rodoreda. Orleans, 3 quilòmetres.*

descripció	enumeració d'elements

2.- 😬 Llegeix aquest text i contesta les preguntes següents:

"Sormunda era un prodigi de bellesa i amabilitat, d'intel·ligència i de sensibilitat. Els cabells de color caoba, els ulls foscos com la nit, els llavis carnosos, sensuals, que convidaven al bes, les formes plenes, arrodonides, el posat elegant, distingit... Sormunda sabia ser brillant i discreta alhora, podia parlar amb qui fos de ciència o filosofia, de música, de literatura, d'arquitectura o d'art i, sabia escoltar i aprendre d'aquells que en sabien més."

- Escriu tres adjectius que definixen el caràcter de sormunda.
- Busca en el text cinc mots plans.
- En què ens hem de fixar per fer el retrat físic d'una persona?
- Quines característiques pots trobar en aquesta descripció?

3.- Llegeix aquest text i contesta la pregunta següent:

De sota de l'arcada ha aparegut una senyora que esbufegava; duia unes ulleres rodones, un vestit blau i una llibreta d'esprial a les mans on, sense aturar-se guixava alguna cosa. Tenia la cara arrugada com una nou, blanca com una lluna plena.

a) Quin recurs lingüístic domina en aquesta descripció? Subratlla'l en el text.

4.- Llegeix la descripció següent i fes les activitats:

El cucut és l'ocell del món que té una manera de viure més divertida i més meravellosa. El cucut és l'alegria i la música del bosc, i el nunci de la primavera; és l'ocell de les cançons i de les rondalles; i les coses que se'n contenen arriben a l'alçada d'un campanar. Si els pins i les alzines, i els faigs i els castanyers i els roures, volen un amic de debò, no en trobaran cap de millor que el cucut. [...]

El cucut és un ocell bastant grandet, així com una tórtora; d'un pam i mig, més aviat més que menys, i amb una cua molt llarga. La forma del cucut és semblant a la de l'esparver i el falcó, i fins en els colors de la ploma s'hi assembla. És tot d'un color de plom per la banda del coll i l'esquena i el pit; el ventre el té blanquinós, ratllat de gris; i la cua, negrenca amb taquetes blanques. El seu bec és curtet i negre, i les potes menudes i de color groc.

Josep Maria de Sagarra, *Els ocells amics*

a) Fixa't que hi ha un fragment més objectiu i un altre de més subjectiu. Destria'ls i raona la resposta.

b) Localitza tres estructures atributives- amb verb copulatiu-.

c) Busca sintagmes nominals que mostren l'element que descriu i la característica que se'n destaca.

## B.-EXPRESSIÓ ESCRITA

4.- L'estudiant haurà de distingir entre retrat i caricatura tant a l'hora de fer una descripció d'expressió escrita/oral com en dibuixos. Explica a partir de la imatge on has vist un retrat robot, per a què serveix i de qui en faries un? L'escrit ha de tenir en compte els elements que tens al quadre de baix. Extensió de deu línies.

### El retrat robot



- El sintagma nominal: Determinat+ Nucli+Complement del nom
- Els adjectius qualificatius.
- Les oracions simples: les copulatives.
- Temps verbals imperfectius: Present d'indicatiu i pretèrit imperfect
- Adverbis de lloc.
- Connectors

5.- Fixeu-vos en aquesta sèrie d'adjectius que teniu més avall i que us serviran per crear descripcions.



Realitza la descripció d'un company//a de la teua classe sense dir de qui es tracta. Quan s'hagen escrit les haureu de llegir en veu alta un a un perquè la resta de col·legues pugui endevinar de qui es tracta. Sigues respectuós amb els teus companys i pensa que cal ser un ciutadà responsable amb tothom. Centra't en els factors positius, perquè en cas d'haver-ne dels altres no ets ningú per jutjar-los.

**Tarannà (trets psíquics):** Bromista, acollidor, divertit, graciós, actiu, afectuós, agradable, agut, atractiu, considerat, casolà, culte, coent, decidit, condescendent, conciliador, escèptic, entremaliat, emprenedor, estirat, asequible, bondadós, capaç, conflat, poruc, descurat, acurat, groller, mogut, sociable, audaç, avar aviciat, desagradable, desgraciat, eloqüent, enginyós, bleda, fava, llest, gos, mandrós, torrapipes, atabalat, burleta, despert, malpensat, ximplet, perdonavides, xarraire, somiatruites, rebel, rialler, irreflexiu, poca-solta, malparlat, poca-solta, polit, primmirat, solitari, rondinaire, panxacontent, franc i fidel. Antipàtic: emprenayador, bròfec, malcarat, repugnant, auster...Llest: deseixit, clarivident, intel·ligent, lúcid, savi, espavilat.Babau: beneit, bajoc, totxo, encantat, tòtil. Descuidat: malforjat, desastrat, malastruc, pendó. Dolent: bandit, roí, malefactor. Trist: malenconiós, hipocondríac, apesarat, abatut. Alegre: despreocupat, burlesc, feliç, festiu. Presumit: fanfarró, orgullós, inflat, cofoi, menyspreador, pretensions.


**Trets físics:** Cal tenir en compte sempre l'ordre en què es comença a realitzar una descripció, és a dir, o bé comencem pel cap d'una persona o bé pels peus i anem baixant o pujant segons el punt des d'on hem iniciat el nostre discurs.Cara: simpàtica, rogenca, rígida, amargada, unflada, rodona, dolça, desfigurada, torta, pàl·lid, demacrat, expressiva, cadavèric, xuclat, descolorit.


El front: ample, arrugat, pronunciat. Celles: arquejades, espesses, grosses, estretes... Ulls: obscurs, clars, verdencs, inexpressius, vius, tristos, plorosos, absents. Parpelles: curtes, postisses, rosses, negres. Pòmuls: arrodonits, punxeguts.Boca: ferma, petita, de rap, de pinyó. Llavis:



estrets, grossos, sensuals, ben dibuixats, estrets. Les dents: desiguals, arrenclerades, de conill, blanques, groguenques.

6.- ☉Tens tot seguit lèxic i expressions de la llar (casa). Uneix els cercles de paraules que hi ha més avall i reflexiona sobre quina és la relació que mantenen.

 L'estudiant expressa els seus projectes de reforma que hauria de fer en sa casa si els seus pares acolliren un immigrant en adopció. Què canviaria i per què? Cal que s'empren estructures lingüístiques senzilles, sobretot basades en el lèxic i la gramàtica adjuntes.

 Després d'escriure-ho algú voluntàriament pot fer-ne un resum oralment.

Recorda que les perífrasis d'obligació són “Haver + de + infinitiu” i “Caldre (3a persona-impersonal)”. Són \* formes incorrectes: «tenir + que», «hi ha + que».

7.- Fes la descripció del teu habitatge seguint un dels tres esquemes que et deixem a continuació i adaptant-lo a ta casa. En acabat explica'l al teu company i demana-li que resumeixi les dades més importants. Si no ho ha fet bé mostra-li el teu esquema i reformula els punts més confusos.

a.- Del general a concret

1. **L'entorn i l'edifici.**

- Barri, carrer, passatge, façana.

2. **El conjunt de l'habitatge.**

- Funció de la sala, decoració.

b.- Apartats temàtics

1.- **Estructura de l'habitatge.**

- Zona de dia:

menjador,  
cuina, sala.

- Zona de nit:  
dormitoris, banys.

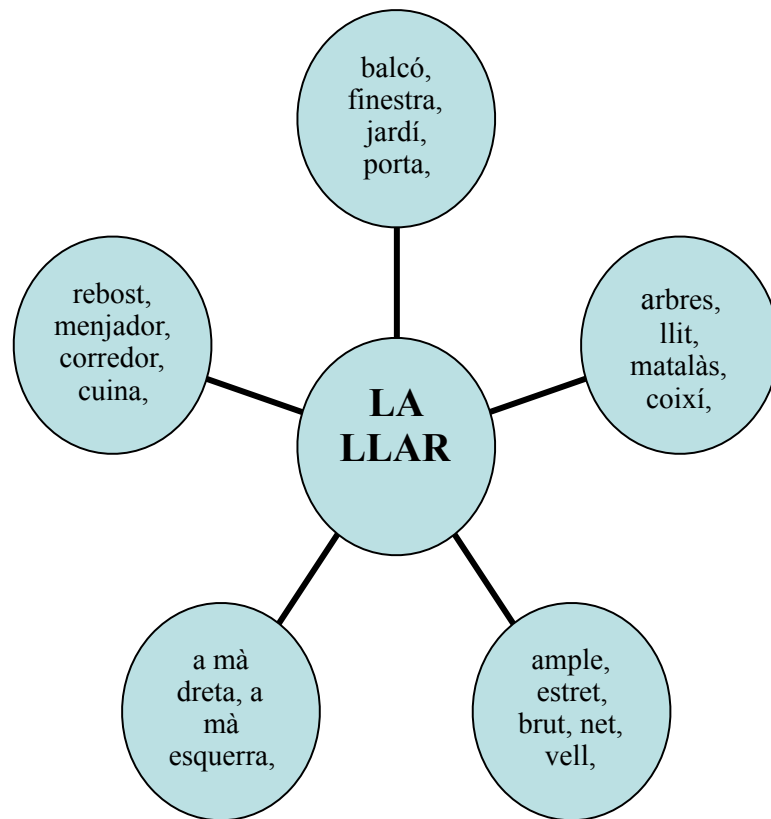
2.- **decoració .**


- Mobiliari, pintura.
- Adornaments,  
estil .

3.- **Equipaments.**

- Públics: situació,  
transports.
- Privats: il·luminació,  
calefacció.

Daniel CASSANY. *Construir  
l'escriptura*



8.-  Tens a continuació dos anuncis per llogar dues vivendes, fixa't i escriu-ne un altre semblant tot introduint canvis i redactant-lo amb expressions i frases completes, no d'una manera tan esquemàtica.

1.- per llogar apartament amb	Dues cambres	Cuina	i servei	Preu:670 € Truqueu.675.434.567
2.- casa per llogar al centre	Tres habitacions	cuina	Dos serveis	Preu : 1200 € Telefoneu/64345665


9.-Fes un llistat amb totes les coses (electrodomèstics, ordinador..) que notaries a faltar i sense les quals no podries viure, si et mudares de casa/ apartament.

10.-Imagina't quines coses són elementals per sobreviure quotidianament en un país subdesenvolupat. Fes-te, tu mateix, la reflexió tot comparant-ho amb el punt anterior i redacta'n la síntesi.

11.- Escriu les instruccions que caldrien perquè una persona cega travessés tota ta casa des de la porta d'entrada fins al darrer racó sense que ensopegara cap vegada. Usa el lèxic après.

### C.-EXPRESSIÓ ORAL



12.-  Llegeix amb atenció aquest conte. El lector ha de parar atenció i subratllar tot allò que li crida l'atenció. S'obri un debat sobre com podries reestablir la convivència entre dos enemics, en aquest cas els porcs i el llop. Quina semblança veus en l'actualitat? Si foren persones de carn i ossos qui serien?

“Una vegada, hi havia tres porquets...van construir una casa preciosa. Un porc la va fer de palla, una altre de troncs i el tercer de maons fets a base de fems, argila i tiges de parra, que coïa en un petit forn. Quan van haver acabat, els porcs, satisfets de la feina, es van disposar a viure en pau i autodeterminació: Però el seu idil·li aviat es va malmetre. Un dia va aparéixer un llop gros i dolent, amb intencions expansionistes. Quan va veure els porcs li va venir molta gana, tant en el sentit físic com en l'ideològic. Quan els porcs van veure el llop, es van ficar corrents dins de la casa de palla. El llop va córrer fins a la casa i, picant a la porta, va cridar:

-Porquets, porquets, deixeu-me entrar! Des de dins, els porcs van contestar:

-Les teves tàctiques bèl·liques no ens fan por. Som porcs que defensem la nostra terra i la nostra cultura! Però el llop no estava disposat a renunciar al que li semblava la seva missió evident. Així doncs, va bufar i rebufar fins a abatre la caseta de palla. Els porcs, esporuguits, van córrer cap a la casa de troncs, amb el llop perseguint-los de prop, mentre altres llops compraven el solar on hi havia hagut la casa de palla i hi muntaven una plantació bananera.

A la casa de troncs, el llop va tornar a picar a la porta i a cridar:

-Porquets, porquets, deixeu-me entrar! Els porquets van contestar:

-Vés-te'n a la merda, imperialista opressor i carnívor!

Quan va sentir això, el llop es va gratar el sotabarba condescendentment. Va dir-se: «Són tan criatures... Em sap greu que hagin de marxar, però no es pot aturar el progrés.»

Així doncs, va bufar i rebufar fins a abatre la caseta de troncs. Els porcs van córrer cap a la casa de maons, amb el llop perseguint-los mentre uns altres llops, on hi havia hagut la caseta de troncs, hi edificaven un bloc de xalets ...”

James Finn Garner. Contes per a nens i nenes políticament correctes. Ed Crema

Ja hauràs comprovat la història que coneixies dels tres porquets és una mica diferent...On està la diferència? Pel que fa a la descripció dels personatges què diries que els fa distints? El sobta el lèxic emprat en la versió traduïda per Quim Monzó? Com qualificaries aquest vocabulari. Ara tracta de contar oralment la versió que coneixies i compara-la amb aquesta més actual.

13.- Mira aquest quadre on trobaràs parts del cos humà i que et serviran per augmentar el teu vocabulari i fer descripcions improvisades.

El cos humà	
cap	serrell
bescoll/tos	cama
bigoti	engonal
ulls	pit
celles	panxell
nas	taló
boca	turmell
llavis	palmell
llengua	crani
orelles	dents
muscle	galta

14.- El professor et passa a continuació un sèrie de fotografies perquè a partir dels trets físics pugues imaginar-te els psíquics. Consulta el vocabulari.

15.- Imagina't que arriba a la teua aula un ésser estrany i tu li has d'explicar com és el teu mòbil -sense parlar-ne de marques - i per a què serveix. Si no tens telèfon pots improvisar.

16.-Per parelles heu de fer un joc de rols -temps de preparació 7 minuts- , on un dels dos ha estat en un planeta en el que s'ha trobat uns éssers

diferents a nosaltres i l'altre company és un periodista quec que s'interessa pel descobriment. Haure d'improvisar- ne un diàleg.

17.-A casa heu de preparar un monòleg per exposar-lo a l'aula amb una durada de 4 minuts parlant sobre vosaltres mateixos. Pensa que és una tasca molt difícil parlar d'u mateix. Centra't a banda dels teus trets en les aficions....

18.- Llegeix aquestes endevinalles en veu alta:

Dalt del pi  
hi ha un molí  
dalt del molí  
hi ha dues fonts  
dalt de les fonts  
hi ha dos miralls  
dalt dels miralls  
hi ha una placeta  
on corren tots els cavalls.

Tu en portes , te'l toques  
te'l saps arreglar  
però encara que ho vulgues  
no els podràs comptar.

19.-Comprova si les descripcions dels personatges de la sèrie televisiva extretes d'Internet s'adiu amb la idea que t'havies fet i compara-les.

### Personatges dels dibuixos animats de Garfield

#### **"Garfield**

Aquest gat gras, gandul, però encantador, té la mentalitat de la majoria d'humans. Segurament per això hi ha tanta gent que s'hi sent identificada. Li encanta la televisió i no suporta els dilluns. És dels que li agradarien més els matins si començaren més tard. Té una manera molt peculiar d'entendre el món i no para de fer comentaris d'allò més irònics. Li encanta fer becaines llargues i menjar lasanya. Ell diu que, pel seu pes, està prou en forma. A més, el seu millor amic és l'espill.

#### **Jon**

És l'amo d'en Garfield. I de l'Odie, evidentment. Més que dos animals de companyia, de vegades, més aviat pot semblar que siguen dos animals per fer-li la vida impossible, però en Jon aguanta el que calga i els ho deixa passar tot. És un home insípid, una mica grillat i amb una vida d'allò més avorrida. Està enamorat de la Liz, la veterinària, però la veritat és que tampoc no és el seu fort, això de relacionar-se amb les dones. Ni amb les dones ni amb ningú...

#### **Odie**

Simpàtic, juganer i més beneit que una espardenya, aquest és l'amic fidel d'en Garfield: l'Odie. És un gos que no pensa mai, que de vegades borda, i que sempre baveja. De fet, baveja tant, que les puces que porta al damunt tenen una assegurança en cas d'inundacions. És tan ruc que va tardar tres anys a

aprendre a respirar. És ingenu i no té gaires coses al cap, per no dir cap, però la veritat és que tothom li cau bé, i és clar, ell també cau bé a tothom.

### Orson


Aquest porc el van abandonar en una carretera de mala mort i es va haver d'espavilar tot sol. Potser per això és tan optimista i tan bon amic de tothom. Sempre dona consells als seus amics i sovint fa de mediador quan els altres personatges es barallen. De fet, és la figura autoritària de la granja. Li encanta llegir i de vegades llegeix contes a en Booker i a en Sheldon. Però es fica tant en la pell dels personatges, que, molts cops, fins i tot, s'hi acaba convertint.

### Roy

És el gall de la granja, però, més que fer de gall, fa de paparra. No ho pot evitar. Té la llengua molt llarga i li encanta la xocolata desfeta, veure la televisió fins tard i, sobretot, fer bromes, tot i que sovint acabe pagant-ne ell les conseqüències. En Roy s'adorm gairebé cada dia, i no et penses pas que desperta els altres animals amb un quiquiriqic. Ho fa amb una corneta vella que es va trobar a les escombraries.”

L'estudiant escull un personatge famós d'un xarxa social i selecciona la informació sobre aquesta persona que faça referència a la seua descripció. Cal doncs que la valore i diga oralment, com li sembla al seu parer que és realment, sempre excloent tot tipus de prejudicis ni altres visions discriminatòries.

## D.- COMPRENSIÓ ORAL

20.-  Mira i escolta atentament aquest episodi de Vicky el viking anomenat “Les mil i una nits” emés a **À punt mèdia** i en acabat respon les qüestions:



- a) Qui ix al principi de la llàntia?
- b) Quins són els tres desitjos de Vicky?
- c) Amb qui confonen el geni ? Qui és realment?
- d) Quina és la tradició àrab respecte als contes de Les mil i una nits?
- e) Per què van al palau?
- f) Com aconseguixen entrar?
- g) Com s'alliberen del visir?

## ◉Text i gramàtica◉



En aquest apartat estudiem dos dels mecanismes més productius per a crear mots: la derivació i la composició.

Abans cal aclarir uns conceptes. La flexió i la derivació. Fixem-nos en aquests grups de paraules:

"mar, submarí, submarinista, marejol, marinada, mars, paperera, papers, paperer, paper, papereria, paperot, paperassa, mirador, mirada, mirar, mirarem, miraves, mirarien, mirall, emmirallat, miratge, ricament, ric, rics, enriquir, enriqueiran, enriqueia..."

Cada grup de paraules conté uns sons que es repeteixen. De cada un d'aquests sons en diem **lexema o arrel**, i constitueix la «marca de família», perquè apareix en totes les paraules de la mateixa família. Els lexemes d'aquestes paraules són: mar-, paper-, mira-, ric-.

Al lexema s'hi afegeixen grups de lletres, tant al davant com al darrere: "Sub- mar- inista, mira-tge, en-riqu-ia..." són els morfemes.

Els morfemes són molt útils i ens permeten de formar noves paraules a partir d'un únic lexema. De morfemes n'hi ha de dos tipus:

· **Morfemes flexius**: Són els morfemes que s'afegeixen després del lexema i aporten informació de gènere, nombre, persona, temps... Modifiquen el significat de l'arrel. Tot açò ja es va explicar i treballar a la primera lliçó. Aquest recurs només afecta els substantius, els adjectius, els verbs i els adverbis; la resta de categories gramaticals no admeten l'afixació de morfemes derivatius.

· **Morfemes derivatius** (o afixos): Són elements que, afegits a un lexema, porten a la construcció d'una nova idea, una nova paraula, i normalment això es correspon amb una nova accepció del diccionari.

Per exemple, sub-, i -ista, són morfemes derivatius afegits al lexema ma-, -er, -eria, afegits al lexema paper-.

Els afixos

**Els afixos**, que s'afegeixen al lexema per a formar paraules derivades, poden ser de diversos tipus:

**-prefixos:** van davant del lexema (enverinar).

**-infixos:** van situats entre el lexema i el sufix (peixater). -  
sufixos: van darrere del lexema (finestreta).

Els afixos, que s'afegeixen al lexema per a formar paraules derivades, poden ser de diversos tipus:

**-prefixos:** van davant del lexema (enverinar).

**-infixos:** van situats entre el lexema i el sufix (peixater). -  
sufixos: van darrere del lexema (finestreta).

## EXERCICIS

21.-Determina quin és el mot primitiu de cada un dels mots derivats següents:

a) tramviaire

d) saviesa

b) alzar

f) sabatot

c) brancatge

e) innocència

**La composició** és un procés que consisteix a formar noves paraules a partir de la combinació de paraules ja existents. El resultat és un mot compost. Es poden combinar mots de diferents categories gramaticals. Vegem-ne algun exemple: “busca-raons, capgros, sormut, culdellàntia, capicua, ratpenat, pocatraça i audiovisual”.

Normalment els dos mots que conformen el mot compost s'uneixen sense posar-hi res al mig.

No obstant això, a vegades es fa alguna modificació com, per exemple, afegir una vocal per tal de facilitar-ne la lectura. És el cas de “coliflor, fisicoquímic, allioli, vistiplau”...

D'altres vegades els mots han de portar un guionet. La regla és que cal posar guionet el primer element acaba amb vocal i el segon mot comença per (r-,s- o x-). Mireu els exemples: “barba-roig, canya-xiula i pica-soques”.

22.- Llig amb atenció aquesta història i fixa't en les paraules subratllades per classificar-les després.

## UNA CRIATURA DE COSTUMS FIXOS

Hauria d'haver estat un penjament ordinari. De fet, el penjament ja en va ser, d'ordinari. El que va ser molt estrany és tot el que va passar després.

L'home que van penjar era un jugador que es deia Harry Graham. Gairebé tothom l'anomenava Gray Hank. Un dia, en un bar, va matar un home. Es van barallar arran d'una partida de cartes.

Això va passar a Montana el 1865, una època i un lloc en què els homes no s'hi pensaven molt, a fer justícia pel seu compte. Encara no havia passat una hora d'ençà del crim, que els habitants del poble van organitzar un judici i van decidir penjar Gray Hank per assassinat.

Els qui l'havien de penjar van tirar un corda amb un llaç escorredor per sobre una branca. Van lligar-ne un extrem a una mata i van posar el llaç al coll del Hank, que era dalt d'un cavall.

D'un cop de fuet el cavall va escapar-se de sota seu i els peus del Hank van començar a moure's desesperadament a més de mig metre del terra. Es va quedar penjat exactament mitja hora, i la gent s'ho mirava. Després van venir uns quants metges i van confirmar que era mort. Van deslligar la corda de la mata i dos homes van baixar el cos.

Tan bon punt els peus li van tocar al terra, el cadàver es va precipitar a la gent, arrossegant la corda al seu darrere. El cap no parava de fer voltes, els ulls miraven fixos i la llengua li penjava. El mort tenia la cara espantosament morada, i els llavis molls de bava sanguinolenta. Cridant esgarrifats, la gent va fugir. S'entrebancaven i queien l'un damunt de l'altre. Es trepitjaven, s'empenyien, s'empentaven.

Mentrestant, l'horrible mort corria fent salts amunt i avall, i aixecava els peus tan amunt que a cada passa es picava el pit amb els genolls. La llengua li ballava com si fos la llengua d'un gos cansat. Dels llavis botits no parava de caure escuma. El crepuscle va afegir més terror a l'escena, i els homes van fugir d'aquell lloc sense atrevir-se a mirar enrere.

En tota aquesta confusió va aparèixer la figura esvelta del doctor Arnold Spier.

Era un dels metges que havia confirmat la mort de l'assassí. Va avançar directament cap al mort, que ara es movia una mica més a poc a poc i sense tantes batzegades.

L'Arnold Spier va agafar el cadàver pels braços i el va estirar de panxa enlaire. A l'acte, el cadàver es va quedar quiet.

-Els mort són de costums fixos- va explicar-. Un cadàver dret sempre camina i corre. Però si l'estires es queda ben quiet.

Ambrose Bierce

Paraules derivades	Paraules compostes

### C.-EXPRESSIÓ ORAL

23- La carrera boja del cadàver i la foscor creixent provocaven el terror entre la multitud fins al punt que els homes fugen sense mirar enrere. Què et sembla aquesta reacció? Què faries en una situació semblant? Què t'ha semblat més extraordinari del relat?

24- Gray Hank és penjat una hora després que haja matat un home, i entremig encara hi ha hagut un judici molt breu. Quina opinió tens d'un sistema de fer justícia tan ràpid? Creus que s'ha d'aplicar la pena de mort als assassins, malgrat que aquesta condemna no permeta rectificacions? O penses que, per greu que siga el crim que s'ha comés, tot el món té dret a rehabilitar-se, complint la condemna que la societat considera adequada?

25.- Llegeix aquestes enganyifes als teus companys per tal d'esbrinar-ne la solució.

a) Com podria jo evitar que els mosquits em picaren a les nits?

b) Un caçador ix a caçar. Dalt d'un arbre hi ha quatre ocells. Engega un tret. En mata un. Quants ocells queden dalt de l'arbre?



c) Si dos gossos es barallen i l'un li trenca la pota a l'altre i aquest arrenca una orella a aquell, quin dels dos podrà dir que ha guanyat?

### B.-EXPRESSIÓ ESCRITA

26.- El relat descriu detalladament i amb realisme el penjament, però el cadàver i la carrera que inicia són descrits de manera hiperbòlica o exagerada. Anota a la teua llibreta les descripcions que et semblen exagerades.

27.-L'explicació del doctor Spier al final del relat, et sembla convincent? Proposa i escriu un final alternatiu.



## LLIÇÓ 5. LA NARRACIÓ



Activitat prèvia: tres grups d'alumnes preparen a casa tota la informació que puguen trobar sobre "la narració" a Internet i a la biblioteca. Comparen les fonts i analitzen quines són més fiables.

Els texts narratius són aquells que ens informen sobre accions i esdeveniments ocorreguts, normalment, en el passat. Aquests tipus de discurs són molt coneguts ja que la majoria de la gent conta històries. Ens detenim ara per explicar els dos termes que veurem des d'ara: «història i narració». La primera fa referència al contingut d'un escrit o d'una pel·lícula, és a dir que quan preguntem a algú «està bé aqueix llibre, de què tracta?» aleshores ens conten l'argument, millor dit la història. Mentre que el terme narració incideix en la manera de contar el contingut un text, per exemple la història de l'home llop la puc veure en un còmic, en el cinema, en el DVD, en una obra de teatre...etc, cadascun d'aquests suports s'anomena «narració».

Si tenim els dos conceptes clars història//narració estudiem en quin ordre se succeixen els esdeveniments en la història.

- L'ordre:
  1. prolèpsi: es contenen els esdeveniments que succeiran després.
  2. analèpsi: s'evoca un fet ja ocorregut en el passat (el més usat).
  3. grau 0: s'intenta contar en present com si fos simultani allò que passa amb allò que es narra.

Pel que fa a la relació que hi ha entre els fets -història- i l'extensió que aquests tenen dins dels discurs tenim

- Duració:
  7. el·lipsi: quan en la narració s'elideix una cosa que ha passat en la història.
  8. sumari: el temps de la narració i el de la història són semblants.

9. escena: l'extensió és més gran en la narració que en la història.

Quant al nombre de vegades que es repeteixen els fets.

1. Freqüència:

- a) 1 vegada en la història // 1 vegada en la narració .
- b) moltes vegades en la història // moltes vegades en el discurs.
- c) 1 vegada en la història//moltes vegades en el discurs.

Cal afegir que hi ha diferents tipus de **narrador** com un **l'extern** a la història. La narració és en tercera persona , i sempre busca una pretesa objectivitat:

- **Narrador omniscient:** és el que coneix tota la història. La pot presentar de manera objectiva, com si fos un simple espectador dels fets i no hi tingués cap mena d'implicació o la pot presentar de manera subjectiva (opinió, judicis de valor)seleccionant els fets segons uns criteris morals, ideològics,etc.
- **Narrador-editor:** És el que explica uns fets que ha trobat escrits en un hipotètic manuscrit o document perdut, que de vegades no gosa reproduir literalment.
- Com un **narrador intern** de la història. En aquest cas, predomina la narració en primera persona i s'acostumen a interpretar els fets de manera subjectiva:
  - Pot participar en la història un **personatge central**, és a dir, protagonista o com un dels personatges principals.
  - Pot participar-hi com a **personatge secundari** o com a simple testimoni del que es narra; però sempre actuarà com un observador casual que senzillament enregistra els fets com en una pel·lícula.

Ens centrem ara en l'espai i el temps ja que són dos components importants en la història. **L'espai** relacionat amb els altres elements emprats, han de determinar el lloc on passen els fets i actuen els personatges. La determinació del **temps** en què se situen els esdeveniments també ajuda a entendre les actuacions dels personatges. Poden ser de diverses menes: interiors o exteriors; realistes, imaginaris o simbòlics. En una mateixa novel·la, la complexitat de l'argument pot exigir la situació dels personatges en espais diversos. La novel·la es pot situar en un temps passat, més o menys remot (imperi egipci, Edat Mitjana..); en el moment present en què viu l'escriptor; o bé es pot imaginar l'acció en el futur, en una societat que encara no es coneix. En definitiva, el present, el passat i el futur són els eixos bàsics del temps històric.

Respecte a les històries s'ha d'afegir un element important que són els **personatges** que viuen uns fets. L'autor en tria els noms, els aspectes físics i els psicològics, d'acord amb la intenció del que vol narrar. Decideix també la manera com aquets personatges s'han de presentar al lector i l'evolució o la transformació que experimentaran al llarg de l'escrit a causa de la interactivitat amb l'ambient que els envolta.



## A.- COMPRENSIÓ ESCRITA

1.- ☉Si has estat atent a la introducció de la lliçó i l'has llegida podràs contestar aquestes preguntes tot dient quines de les afirmacions següents són certes (C) i quines són falses (F):

- a) Una història és un conjunt de fets o esdeveniments que algú explica.
- b) Les narracions expliquen com són les coses, les persones, els espais en un moment determinat.
- c) Les narracions expliquen esdeveniments que duren instants, hores, dies anys.
- d) La narració sempre parteix de l'observació.
- e) Els fets narrats poden ser reals o ficticis.

2. Llegeix aquest text i contesta les preguntes següents:

No sabia si m'havien clavat un cop a la closca amb un bastó o amb una barra de ferro, o bé si m'havien fet olorar un drap xop de cloroform perquè caiguera inconscient, o bé si m'havia desmaiat o havia perdut els sentits jo tot sol, esverat per tot el que passava. Quan vaig traure'm el mocador que m'havien lligat al cap, per tapar-me els ulls, no vaig veure res. Com si m'haguera tornat cec. Vaig notar que estava assegut en un sòl de fusta humida que podia ser el terra d'un pis o d'una casa i que quan estirava les cames no trobava cap obstacle. Vaig notar també que em repenjava en un angle una mica llefiscós que podia ser un racó de paret, un soterrani, potser. Uns segons després em va

semblar sentir soroll d'algú que enraonava i es movia prop meu, però no vaig veure qui era.

EMILI TEIXIDOR, El príncep Ali

- a) Quin és el tema del text?
- b) Explica qui el narra.
- c) Quins fets es produeixen?
- d) Quin temps verbal domina? Busca cinc verbs en el text.
- e) Aquest fragment creus que pertany al plantejament, al nus o bé al desenllaç de la novel·la? Per què?
- f) Resumeix el text en una frase.



3.- Realitza esquema per escrit d'allò explicat en l'apartat anterior sobre els texts narratius. Presenta els treballs de forma adequada i puntual en el quadern.



4.- Llegeix el discurs i contesta les qüestions que tens a continuació:

En Jaume, el menut, va ser el tarambana de la família. Va dilapidar part de la fortuna materna i, després, va marxar a l'Argentina. Allà va tenir sort i va construir un gran negoci de pelleteria, però el va perdre a causa dels deutes que va contreure amb el joc. Es va tornar a enriquir, i aquesta vegada la sort el va acompanyar gràcies a Maria Comes, la dona valenta i empenedora amb qui es va casar. La Maria, en adonar-se del tarannà del marit va decidir posar-se al capdavant de l'empresa. I així, entre les idees del marit i els comptes de la dona, van fer una gran fortuna.

a) Qui narra l'acció?

b) En quina persona verbal s'expressa?

c) Quin tret peculiar té el personatge principal?

d) Busca la paraula del text que es correspon amb els següents mots o definicions:

gastar:

activa:

manera de ser:

persona que no té formalitat:

e) Quin temps verbal de passat predomina en aquesta narració? Què expressa?

f) Busca en el text:

un adverbí de temps:

un adverbí de lloc:



5.- Llig amb atenció aquest text i en acabat contesta les qüestions:

“Ho havia dit a taula, tot ploriquejant:

—L'únic! L'únic de tota la classe que no en té!

Les sabatilles *Nike* —això sí: *Nike-air*, si no, no valen— estaven de rigorosa moda. I eren caríssimes.

—Doncs te les fotràs a l'oli —havia dit en Pep, furgant-se un queixal amb l'escuradents. (Redeu, i quin vici més lleig que té! Entre això i els pets que es tira, em té martiritzada. Si serà animalot...)

La Paca feia que sí, que eren massa cares, i se li trencava el cor, de veure el seu Lluís mortet d'enveja.

Vegeu les altres mares, perquè es gasten tants quartos, i en unes *wambes*...

—Sóc l'únic, mare —li deia al llit, quan ella entrava a veure si dormia.

Tanta ràbia que li feia que hi entrés sense trucar, i ara s'hi repenjava.

—No serà tant, home! Algú hi haurà que no les té!

—Sí: jo! Bé, el Marc no les té, però ell té calculadora electrònica, i no les necessita.

El prestigi. Als catorze anys és molt important, el prestigi. Gairebé més i tot que la resta de la vida.

La Paca va fer veus. «Que n'ets de pesada, tu i les *Nike* de merda! Fot-li un bolet al teu nano i s'han acabat les raons!», li deia l'Eulàlia, a la feina.

—Però no saps d'un lloc que les venguin rebaixades? Va, dona, que tu això ho saps sempre. A mi, si són robades, o amb la marca posada d'estranquis, tant me fot. Això sí: han de dir «*Nike-air*», eh? Si no, no les vull.

—Saps qui té unes *Nike*? La Reme! I és una nena! Avui les exhibia. I se'n fotia, de mi.

—Però si aquestes que portes són quasi noves!

—Una merda són.

Faltaven tres mesos per l'aniversari del Lluís. Si les trobés a bon preu... Vint-i-quatre mil de l'ala... vegeu d'on les podia treure. Ni que les tingués: bonic era el Pep, que li controlava cada cèntim.”

*Isabel Clara Simó. Dones. Ed. Bromera. 1997*

a) Què creus que vol dir això de «prestigi» per a un adolescent? Consideres que també és important en la teua vida ?

b) Subratlla els fragments on intervé el narrador. Trobes que és objectiu o subjectiu?

c)Escriu les paraules o expressions que consideres vulgars i col·loquials // familiars.

d) Hi ha un moment on apareix una oració que nosaltres veiem que és un «contravalor», és a dir, allò que segons l'educació que hem rebut es considera com a incorrecte. Detecta-la i digues quina opinió en tens? Per aconseguir els nostres objectius cal arribar a realitzar coses com aquesta ? Raona bé la teua resposta.

## B.- EXPRESSIÓ ESCRITA

6.- Torna a escriure la lletra d'aquesta cançó d'*Els pets* a la teua llibreta, tot fixant-te en els apòstrofs i guionets quan separen les paraules. L'alumnat treballa per parelles aquest exercici i practica l'escriptura sense faltes d'ortografia. Comença a conscienciar-se d'allò que sap i intenta millorar l'expressió escrita amb l'ajut del seu company i per descomptat del professor. Per aquest motiu ha de treballar en grup.

## AIXÒ ES POT SALVAR

poderviureapropdaquestcamíipoderbeurelaiguada  
questriusentirlaplujacomcauiensmullaitenirtea  
lmeucostatagafantedelamàpersinohopodemferdemà  
veureelsarbrescréixeracapalcelisaberqueresnoel  
spararàvoldriaescriurequeaixòcanviaiaquestmón  
espotsalvarperòemtemquetotaixòsenvaòbricelsul  
lsimirealmeuvoltantiveigquetotaixòsacabasialg  
úemvolguésexplicarperquèningúnohovolintentarque  
eaixòspotsalvarsialgúempoguésexplicarperquè  
lsriusestancontaminatsperquèelmarésunabocador  
quantesespeciesjashancarregatiffilldeputaque  
cremeaquestsboscosquelitalenlesmanspotseraix  
ínoelscremaràòbricelsullsimirealmeuvoltantive  
igcomtotaixòsacabasialgúemvolguésexplicarperq  
uèningúnohovolintentarqueaixòspotsalvar

7.- A continuació tens un fragment d'un discurs narrat per un extraterrestre sobre la visió que té de l'habilitat comunicativa dels éssers humans. En acabant has de fer-ne un altre centrant-te en altres "capacitats humanes" com anar a comprar, de festa amb els amics, en el restaurant etc...sempre imitant el model de narrador extern, és a dir el de l'extraterrestre.

"El llenguatge dels éssers humans, sense decodificar, és molt treballat i alhora pueril. Parlen, en conseqüència, llargament i a crits acompanyats d'amaneraments i ganyotes horribles. Tot i així, la seua capacitat d'expressió és limitadíssima, excepte en el terreny de la blasfèmia i la paraula barroera, i en les seues allocucions predominen les anfibologies (frases que tenen més de

dues interpretacions), els anacoluts (la segona part de l'oració no lliga sintàcticament amb la primera) i polisèmies”.

Versió i traducció de *Sin notícies de Gurb* de Eduardo Mendoza.  
Seix Barral


Poder viure a prop d'aquest camí,  
poder beure l'aigua d'aquest riu,  
sentir la pluja com cau i ens mulla  
i tenir-te al meu costat  
agafant-me de la ma,  
per si no ho podem fer demà.  
Veure els arbres créixer cap al cel  
i saber que res no els parará,  
voldria escriure que això canvia  
i aquest món es pot salvar,  
però em temo que tot això se'n va.  
Obro els ulls, miro al meu voltant  
i veig com tot això s'acaba,  
si algú em vulgués explicar per què?

Ningú no ho vol intentar,  
que això es pot salvar!  
Si algú em vulgués explicar  
per què els rius estan contaminats,  
per què el mar és un abocador,  
quantes espècies ja s'han carregat  
i el fill de puta que cremi aquests boscos,  
que li tallin les mans,  
potser així no els cremarà.  
Obro els ulls, miro al meu voltant  
i veig com tot això s'acaba,  
si algú em vulgués explicar per què?  
Ningú no ho vol intentar,  
que això es pot salvar!

8.-Ordena i numera cadascun dels paràgrafs d'aquest escrit segons cregues que apareixeria i el sentit global que té. Creus que els fets narrats són reals o ficticis? Per què?

- A dinou anys, vaig agafar una tuberculosi pulmonar, una malaltia molt comuna entre el jovent de l'època, per la gana que es va passar durant la guerra i la postguerra.[...] El procés tuberculós em va obligar a passar un any llarg al llit, i aquesta circumstància estic segur que va influir en la meua dedicació a la poesia ja que, durant aquell temps, vaig llegir molt.[...] □
- L'any 1936 va esclatar la guerra civil que va durar fins el 1939. Pel febrer de 1939 els «nacionals» van entrar al meu poble i es van reobrir els col·legis tancats. Jo tenia deu anys i vaig tornar al col·legi dels capellans. Aleshores, però, ens educaven en castellà i, tant al matí com a la vesprada, abans de començar les classes, a més de resar cantàvem el Himno nacional, tots drets fent la salutació feixista davant d'una gran bandera espanyola enlairada. Aquest període per a mi no va durar gaire perquè, en complir catorze anys, com que a casa els diners escassejaven i, a més, hi havia malalts, em vaig posar a treballar al despatx de ca la Tecla Sala, la mateixa fàbrica tèxtil en què treballava ma mare. □
- L'any 1970 em vaig posar greument malalt altra vegada. Una esclerosi múltiple, aquest cop, que en pocs mesos em va deixar com estic ara, és a dir quasi paralític. Un altre cop vaig llegir i, sobretot escriure molt. No han estat fàcils, aquests anys, i segur que tampoc no ho seran els que pugui viure. □
- Em dic Miquel Martí i Pol, vaig nàixer a Roda de Ter, a la comarca d'Osona, el dia 19 de març de l'any 1929.[...] Vaig començar a anar a estudiar als quatre o cinc anys, al col·legi parroquial.[...] □

MIQUEL MARTÍ I POL, Qui sóc i per què escric (adaptació)

9.-  Redacta una notícia d'algun esdeveniment relacionat amb el teu centre o bé amb la teua localitat. Recorda que li has de posar un títol i que ha de respondre a les sis preguntes corresponents a la informació més rellevant que hi ha d'aparèixer i ha de semblar un conte: Qui? Què? Quan? On? Com? Per què?

L'alumne treballa per parelles i es limita a llegir el text i a dotar-lo de coherència. Organitza la informació i demostra que sap treballar en equip. Coopera i s'adona que el diàleg li dóna suport.

10.- Ací tens una plantilla per a crear una història. la majoria de rondalles -com les que has escoltat i treballat a l'aula- tenen aquesta estructura.

- 1.- Descriu l'heroi de la història . Com és? En quina època viu?à2
- 2.- L'heroi ha de marxar a buscar un tresor. Per què? On à 3  
L'heroi ha de marxar a buscar un objecte màgic que ha estat robat. Quin? A qui ?  
à4
- 3.- Arriba davant una fortalesa. Hi entra. Com és? 5  
Arriba a un lloc misteriós. Entra. Com és? 6
- 4.- Troba algú que li demana un consell. Qui? On? 7  
Troba algú que li planteja un enigma. Qui ? Quin? 8
- 5.- Ha de combatre amb un personatge enorme. Quin? 9  
Un personatge misteriós li indica el camí que ha de seguir. Com és? 10
- 6.- Dins el lloc misteriós hi ha algú presoner. Qui? Per què? 13  
Troba un tresor . On ? Què és? 11
- 7.-L'ajuda i queda convertit en un animal. Quin? Com? 14  
Desconfia i no l'ajuda. Per què? 12
- 8.- Resol l'enigma. El personatge el fa desaparèixer. Com? 12  
No sap respondre. S'adorm i somia. Com? Què? 14
- 9.-Durant la batalla apareix una arma màgica .Quina ? L'heroi guanya . Com? 15  
Algú l'ajuda. Qui ? L'heroi guanya. Com ? 16
- 10.-Arriba al lloc indicat i algú li fa pasar una prova. Qui ? Quina? 17  
Arriba al lloc indicat i algú li demana un favor . Qui? Quin?18
- 11.- L'heroi pot tornar cap a sa casa.Per què ? Explica el final. **FI**
- 12.- Apareix en un lloc desconegut i hi troba un objecte màgic. Com és? Explica la fi.  
**FI.**
- 13.-Per alliberar el presoner ha de lluitar. Explica la batalla . 16.
- 14.- Algú apareix i l'ajuda. Qui ? Com ? 19
- 15.- Dins de la fortalesa troba allò que buscava i pot tornar a casa. Explica la fi. **FI**
- 16.-L'heroi ha quedat ferit i algú el cura allà mateix .à20  
l'heroi ha quedat ferit i algú li dóna un remei màgic. Quin? On? 21
- 17.- No supera la prova i queda presoner.Com ? 22 .  
Supera la prova i li ensenyen l'amagatall del tresor. Com? 23
- 18.- Fa el que li demanen i rep el tresor com a recompensa .Explica la fi. **FI**
- 19.- L'heroi i el seu amic fugen. Com ? 20  
L'amic de l'heroi necessita ajuda. Per què ? 24

20.- L'amic de l'heroi pot ajudar-lo en la seua empresa. Com Explica la fi . **FI**

21.- A canvi d'ajuda li demanen un favor molt especial. Quin? 18


22.- Pot escapar-se. Com? 15

Intenta escapar però fracassa .Com? 14 .

23.- Un personatge vigila el tresor. S'hi haurà d'enfrontar .Qui és ? Com ?.Explica la fi.**FI.**

24.- L'heroi ajuda el seu amic. Com ? Pot recuperar l'objecte.Explica la fi . **FI**

## C.- EXPRESSIÓ ORAL

11.-  Llegeix aquest lèxic i expressions referides a l'assumpte "De vacances" per tal d'utilitzar-lo a l'aula per parelles.

*Què fas durant les vacances?*

- Tornaré al meu país.
- Practicaré esport.
- Vaig al cinema.
- Em quede a casa.
- Escric missatges (mòbil//correus electrònics).
- No faig res.
- Demà vaig/aniré a Varsòvia.

*Per què te'n vas de vacances?*

- Per descansar.
- Per relaxar-me.
- Perquè estic cansat//baldat.
- Per passar el cap d'any en l'estranger.
- Perquè quan estic de permís faig el que em ve de gust.
- M'agrada l'aire pur.

L'ús del subjuntiu ha anat tradicionalment lligat amb el contingut significatiu del verb principal (possibilitat, dubte, desitjos..) Quan hi ha doncs una càrrega emocional en aquests verbs solem fer servir el mode subjuntiu com veiem en aquests exemples.

- Desitge que sigues feliç durant la teua estada a Menorca.
- Vull que reserves deus places en l'avió de migdia.
- Et pregue que lliges aquest estiu.
- Preferesc dormir a passejar.

12.- 😬💬 L'alumne/a està atent a l'embarbussament. Aprèn a calcular el temps del discurs oral perquè ja en sap la durada. Escolta bé com el professor el recita, després intenta de memoritzar-lo i repetir-lo.

«Una gallina xica, tica, mica, cama-curta i ballarica va tenir sis fills xics, tics, mics, cama-curts i ballarics. Si la gallina no hagués estat xica, tica, mica, cama-curta i ballarica, no hagués tingut sis fills xics, tics, mics, cama-curts i ballarics”.

13.- 💬 A continuació tens un llistat de lèxic i expressions referides a l'àmbit d'un restaurant i de com acceptar o rebutjar les invitacions. Poseu-vos per parelles i feu cas de les indicacions del professor.

desdejuni	<b>en el restaurant</b>	
forqueta	berenar	
cullera	cambrer	
ganivet	compte	
plat	ressopó	
tovalló	<b>com convidar?</b>	
dinar	et convide a →	al meu natalici
sopar	vols venir amb mi?	
got	endavant	
tassa	beu	
	menja	
	<b>com acceptar?</b>	
	amb molt de gust	ho sent, estic ocupat
	per descomptat	en una altra ocasió
	naturalment	no desitges res
	amb tota seguretat	no gràcies
	nono veig cap impediment	molt amable però no puc

Hi ha fòrmules de cortesia que és quan s'usa els temps imperfet i el condicional.

Ex. Em portaria el compte (porta'm) i fòrmules de tractament (tu, vosté i vós).

14.- ☹ Repeteix aquest embarbussament tan ràpid com pugues:

Quan el pare va morir em va deixar  
una vinya.

d'una vinya, una tira;

d'una tira un cep;

d'un cep, un raïm ,

d'una pansa, un gotim;

d'un gotim , un raïm;

d'un raïm, un cep;

d'un cep, una tira;

d'una tira, una vinya;

d'una vinya, una pansa;

d'una pansa, tres quartans de m....

per a aquell que en fa fiança.

## D.- COMPRENSIÓ ORAL

15.- ☹ Mira i escolta atentament aquest episodi de Vicky el viking anomenat "El Julbock" emés a **À punt mèdia** i en acabat respon les qüestions:

a) Què és el Julbock i quin és el seu objectiu?

b) En quina època de l'any està situada l'acció d'aquest capítol?

c) Què li ocorre al pare de Vicky per ser un milhomes?

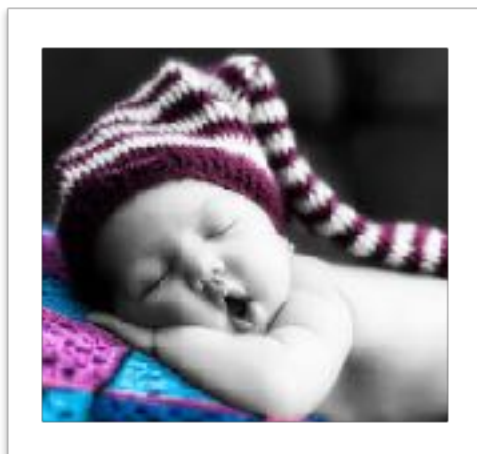
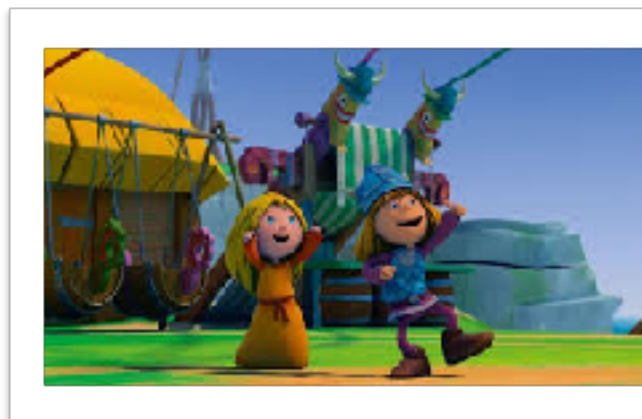
d) Què vol dir l'expressió "Tant de bo fóra de nit"? Posa'n una sinònima.

e) Per on entra a les cases el Julbock i per què?

f) Què l'amic de Vicky que es diu Gilbi?

g) Posa un sinònim d'aquest adjectiu subratllat: "El Julbock devia anar molt atrafegat"

h) Quins regals hi ha a la fi i per a qui?



## ◉Text i gramàtica◉

En els texts narratius cap la possibilitat que dins del mateix discurs s'insereixi un diàleg on són els mateixos personatges els qui parlen directament o bé se citen paraules dites per altres persones.

L'emissor/narrador en aquest cas incorpora, doncs, les paraules d'un altre emissor/a. Fixem-nos en aquest exemple.

Si ens fixem en la part superior tenim el discurs directe, allò que li va dir

EMISSOR (A)	EMISSOR (B)	discurs	RECEPTOR (B)	RECEPTOR (A)
Anna	→→	“Aniré al cinema demà”	→→	Roser
	Antoni →	“ Hui Anna ha dit a Roser que anirà demà al cinema”	Lluís	
		“La setmana passada Anna va dir a Roser que aniria l'endemà al cinema.”		

En aquest esquema de la comunicació hi ha dos emissors i dos receptors: els que duen una A són els que inicien la conversa, els bàsics en altres paraules: Anna i Roser. En canvi, els que porten una B són els que citen allò que ha dit Anna a Roser, és a dir que són emissor i receptors secundaris ja que transmeten el discurs manipulat d'altres persones.

La transformació efectuada és introduïda per la conjunció «que» i les paraules que assenyalen els elements de la comunicació: -ara-ací-jo-.

Quan canviem d'un discurs directe a un d'indirecte cal parar esment en aquest elements de la comunicació. A banda d'això et deixem un llistat de verbs referits a l'acció de dir//parlar – perquè no repetesques després en l'exercici que et proposem el mateix verb «dir». Has de tenir en compte que la seua tria estarà basada en l'actitud de l'emissor quan parli i del contingut d'allò que enuncie:

“Repetir, exclamar, afegir, continuar, cridar, confessar, escridasar, grinyolar, pretendre, reconèixer, negar, afirmar, admetre, xiclar, xiuxiuejar, contestar, corroborar, proseguir, interrompre...”

16.- Llegeix aquest conte anomenat “El gegant egoista” i en acabat contesta les preguntes

Cada vesprada, quan tornaven de l'escola, els xiquets solien anar a jugar a casa del gegant. Hi havia un jardí gran i bonic, amb una gespa verda suau, unes flors mol boniques que semblaven estrelles i també dotze albercoquers que a la primavera esclataven una delicada florida rosa i perla, i que a la tardor donaven unes fruites delicioses. Els ocells es posaven als arbres i cantaven tan dolçament que els xiquets solien parar de jugar per poder-los escoltar.

-Que feliços que som ací! -deien entre ells.

Un dia el gegant va tornar. Havia anat a visitar el seu amic, l'ogre de Cornualla, amb qui havia viscut durant set anys. Acabats aquests set anys, ja li havia explicat tot el que li havia d'explicar, perquè la seua conversa era limitada, i va decidir de retornar al seu castell. Quan hi va arribar, va veure els xiquets jugant al jardí.

-Què feu aquí?- Va cridar amb una veu molt rogallosa, i ells van arrancar a córrer.

-El meu jardí és el meu jardí- Va dir el gegant-, i això ho pot entendre qualsevol; no toleraré que ningú hi jugue, llevat de jo mateix.

Per això va construir una paret ben alta per tot el voltant, i va penjar un cartell:

### “ELS QUE SALTEN LA PARET SERAN CASTIGATS”

Era un gegant molt egoista. Així que els pobres xiquets no tenien enlloc on anar a jugar. Van provar de jugar al carrer, però el carrer era molt polsós i pedregós, i no els agradava. Solien passejar al voltant de la paret i quan s'acabaven les classes, parlaven d'aquell jardí tan preciós d'allà dins.

-Que feliços que érem allà!- Es deien els uns als altres.

Després va arribar la primavera, i tot el país estava ple de flors menudes i ocells xicotets. Només el jardí del gegant encara era hivern. Els ocells no es preocupaven per cantar perquè ja no hi havia xiquetes, i els arbres es van oblidar de florir. Una vegada una flor molt bonica va traure el cap per la gespa, però quan va veure el cartell li va saber tan greu pels xiquets que es va tornar a ficar baix terra, i es va adormir. Els únics que estaven contents eren la neu i el glaç.

-La primavera s'ha oblidat d'aquest jardí- Van exclamar;- Per tant, viurem ací durant tot l'any.

La neu va cobrir la gespa amb el seu mantell blanc i el glaç pintava tots els arbres de plata. Després van convidar al vent del nord a estar-se amb ells, i el vent ho va acceptar. Anava abrigat amb pells, bramava tot el dia pel jardí i tirava les xemeneies pel terra.

-És un lloc perfecte- Deia:- Hem de dir a la graníssol que ens vinga a fer una visita.

Així, doncs, va venir el graníssol. Cada dia repicava durant tres hores la taulada del castell fins a trencar la majoria de les teules, i després hi corria pel jardí tan de pressa com podia, portava un vestit gris, i el seu alè era com el gel.

-No entenc per què tarda tant a arribar la primavera- deia el gegant egoista, mentre seia a la vora de la finestra i contemplava el seu jardí blanc i fred-. Espere que el temps canviarà.

Però la primavera no arribava mai, i l'estiu tampoc. La tardor donava fruits daurats a cada jardí, però al jardí del gegant no n'hi donava cap.

-És massa egoista- deia.

Per tant, allà només hi havia l'hivern. I el vent del nord, el graníssol, el glaç i la neu ballaven al voltant dels arbres.

Un matí, quan el gegant encara era al llit, va sentir una música preciosa; sonava tan dolçament a l'orella que es va pensar que el rei dels músics passava per davant del castell. En realitat només era un ocelllet que cantava a l'altre costat de la finestra, però havia passat tant de temps d'ençà que havia sentit cantar un ocell al seu jardí, que li va semblar la música més bonica del món. Després el graníssol va parar de ballar damunt seu, i el vent del nord va parar de bramar, i un deliciós perfum li va arribar a través de la finestra giratòria.

-Em sembla que finalment ha arribat la primavera- va dir el gegant.

I va saltar del llit i va mirar el jardí. I què hi va veure?

Hi va veure la cosa més preciosa del món: Els xiquets s'hi havien esmunyit per un forat menut de la paret, i estaven asseguts a les branques dels arbres. A cada arbre que veia hi havia un xiquet. I els arbres estaven tant contents de tornar a tenir aquells xiquets que es van cobrir de flors i feien moure els braços gentilment sobre els caps de tots ells. Els ocells volaven i refileaven amb alegria, i les flors miraven per sobre la gespa verda i somreien. Era una escena preciosa; només en un racó encara era hivern. El racó més llunyà del jardí, i en aquell racó hi havia un xiquet. Era tan menut que no arribava a les branques de l'arbre, i vagarejava per allà plorant amargament. El pobre arbre encara estava cobert de glaç i neu, i el vent del nord hi bufava i bramava pel damunt.

-Enfila't, xiquet!- va dir l'arbre. I va doblegar les branques tant avall com va poder; però el xiquet era massa menut.

Al gegant, quan ho va veure, se li fonia el cor.

-Que egoista que he estat!- va dir. -Ara ja sé perquè no arribava la primavera. Posaré aquell pobre xiquet dalt de l'arbre; després tiraré la paret a terra i el meu jardí serà per sempre el pati d'ells.

Realment estava molt empenedit del que havia fet.

Així doncs, va baixar a obrir la porta sense fer soroll, i va eixir al jardí. Però quan el van veure els xiquets es van espantar tant, que van marxar corrent, i al jardí hi va tornar l'hivern. Tots van marxar menys el xiquet menut, perquè tenia els ulls plens de llàgrimes i no va veure arribar el gegant. Aquest, es va posar darrere seu d'amagat, se'l va posar delicadament sobre la mà i el va pujar a l'arbre. Aleshores l'arbre va florir i els ocells s'hi posaven i cantaven: El xiquet va estirar els braços al voltant del coll del gegant i li va fer un petó. Quan els

altres xiquets van veure que el gegant no era malvat, van tornar corrent, i amb ells va arribar la primavera.

-Ara és el vostre jardí, xiquets- va dir el gegant.

Li va agafar un martell ben gran i va tirar la paret a terra. A les dotze, quan la gent anava al mercat, trobaven el gegant jugant amb els xiquets al jardí més bonic que havien vist mai.

Jugaven durant tot el dia, i a boqueta nit, anaven a acomiadar-se del gegant.

-Però on és el vostre company menut?- es va preguntar un dia:- Aquell xiquet que vaig pujar a l'arbre. Era el preferit del gegant, perquè li havia fet un bes.

-No ho sabem- li van contestar;- se n'ha anat.

-Li heu de dir que no tinga por i que vinga demà- va dir el gegant-

Però els xiquets li van respondre que no sabien on vivia, i que no l'havien vist mai abans, el gegant estava molt trist.

Cada vesprada, quan s'acabava l'escola, els xiquets anaven a jugar amb el gegant. Però, el xiquet que el gegant estimava no hi era mai. El gegant es mostrava molt amable amb els altres xiquets, però enyorava al seu amic menut, i sovint en parlava.

-Com m'agradaria de tornar-lo a veure! -solia dir.

Els anys passaven, i el gegant es feia vell i feble. Ja no podia jugar més. Per això seia a una gran butaca, observava com jugaven els xiquets i admirava el seu jardí.

-Tinc moltes flors boniques- es deia;- però els xiquets són les flors més precioses de totes.

Un matí d'hivern, mentre es vestia, va mirar per la finestra. Ara ja no li desagradava l'hivern, perquè sabia que la primavera només estava adormida, i que les flors reposaven.

De sobte, es va fregar els ulls estorat i no parava de mirar. Certament era una visió meravellosa. En el racó més llunyà del jardí hi havia un arbre obert de precioses flors blanques. Les branques eren daurades, i hi penjaven fruits de plata; a sota l'arbre hi havia el xiquet que ell havia estimat.

El gegant va baixar molt content i va eixir al jardí. Va córrer per la gespa i es va acostar al xiquet. Quan hi va ser ben a la vora, se li va enrogir la cara de ràbia i li va preguntar:

-Qui s'ha atrevit a fer-te mal? Perquè als palmells de les mans el xiquet hi tenia la marca de dos claus, i als peus també.

-Qui s'ha atrevit a fer-te mal?- va repetir el gegant-. Dignes-m'ho perquè agafaré l'espasa i el mataré.

-No!- Va contestar el xiquet-. Aquestes són les ferides de l'amor.

-Qui ets?- Li va preguntar el gegant, i un temor estrany es va apoderar d'ell i es va agenollar davant del xiquet.

El xiquet li va dir:

-Una vegada em vas deixar jugar al teu jardí, i hui hi vindràs ja que és el paradís.

Aquella vesprada, quan els xiquets van anar al jardí, van trobar el gegant mort sota l'arbre cobert de flors blanques.

a) Subratlla de colors diferents el discurs directe i el discurs indirecte i posa tres exemples de cada al quadre. En acabant explica les característiques.

Discurs directe	Discurs indirecte

b) Quina és la causa dels canvis que es produeixen al jardí? Quan s'adona el gegant que s'hi produeixen canvis? Per què arriba la primavera al jardí?

c) Digues quines diferències hi ha entre la descripció del jardí a la primavera i la descripció a l'hivern.

d) Quins elements personifica Wilde i quines qualitats humanes els atribueix? Què penses que aconsegueix l'autor amb la personificació d'aquests elements?

e) Quina simbologia pot tenir la diferència de mida entre el gegant i els xiquets?



## ANNEXOS

### ⊖L'aprenentatge cooperatiu⊖



A causa de la importància d'aquest tipus d'aprenentatge caldria ensenyar-lo d'una manera més explícita. En 1r d'ESO els estudiants o són massa individualistes o són massa competitius i per això han d'aprendre a treballar de manera organitzada i en grup. Si a més a més els oferim l'oportunitat de revisar periòdicament el funcionament de l'equip, podrem trencar la dinàmica a què feiem referència. Els educadors s'han de deixar de lamentar-se i passar a l'acció.

Els alumnes han de saber abans d'iniciar l'activitat la manera que s'ampliarà cada trimestre un dels tres assumptes que hi ha a continuació. La informació apareix a la biblioteca del centre i a Internet.

<b>1.- Objectius que ens proposem els docents →</b>	L'alumnat haurà de ser més autònom i preguntarà al professor allò que li interesse per realitzar la seua tasca.
<b>2. -Què han d'aconseguir?</b>	Practicar el treball en comú i parlar en valencià amb plena fluïdesa d'un tema específic.
<b>3.- Distribució:</b>	<b>a) de rols i responsabilitats dins de l'equip.</b> Cada grup dividirà les funcions de cada membre. <b>b) de les diferents tasques si es tracta d'obtenir alguna cosa entre tots.</b>

<p><b>1.- Objectius que ens proposem els docents →</b></p>	<p>L'alumnat haurà de ser més autònom i preguntará al professor allò que li interesse per realitzar la seua tasca.</p>
<p><b>4.- L'alumnat ha de saber que van a produir:</b></p>	<p><b>a) Treball escrit:</b> d'un mínim de cinc fulls i un màxim de deu. No es podrà copiar d'Internet. Només quan es tracte d'algun text que es comente es podrà posar l'original al qual es faça referència. El treball escrit és condició necessària per a fer l'exposició oral</p> <p><b>b) Exposició oral.</b> Cada alumne parlarà durant cinc minuts amb fluïdesa. Pot acompanyar l'exposició amb un mural o power-point. En cas que hi haja algun problema tècnic -falta de connexió a Internet o que l'ordinador no funcione- l'estudiant farà la seua exposició sense el suport audiovisual.</p>

L'assumpte que heu de triar cada grup un de diferent per cada avaluació:

**I. El millor amic de l'ésser humà.**

- II. Orígens: el gos a l'antiguitat.
- III. Serveis dels gossos al llarg de la història.
- IV. Tipus de gossos.
- V. Gossos actors.
- VI. Psicologia (la relació dels gos i ésser l'humà, la millor manera de dirigir-se als gossos, comportaments canins. Quines hi ha a València? Les gosses. Què és una gosses? Què és una protectora?
- VII. Els centres d'acollida. Què és?
- VIII. Campanyes contra el maltractament
- IX. Associacions que protegeixen als animals.
- X. Històries en concret.
- XI. Conclusions.

**I.- L'addició a les xarxes socials.**

- II.- Què és una addició?
- III.- Causes de les addiccions, tipus i conseqüències en diferents àmbits.
- IV.- Prevenció i rehabilitació.
- V.- Famosos addictes.
- VI.- Addiccions a les xarxes socials Què són les xarxes socials?
- VII.- Avantatges i inconvenients de l'ús de les xarxes socials, diferència entre les xarxes socials, naixement d'una xarxa social: Facebook.
- VIII.- Addiccions a les xarxes socials, com podem detectar el problema?

IX.- Tractament i prevenció.

X.- Conclusions.

**I.- Agència de viatges.**

II.- Rutes de cap de setmana.

III.- Senderisme, cicloturisme, muntanya, neu i turisme rural.

IV.- Webs i blocs amb notícies sobre el món viatger (informació de països, costums, menjars, climes, llengües...).

V.- Mitjans de transport.

VII.- Allotjament i restaurants.

IX.- Informació i eines per al trajecte i la residència al lloc de destí.

X.- Viatjar amb xiquets (xiquets de bolquers, persones grans i discapacitats).

XI.- Conclusions.

Per aconseguir açò caldrà augmentar la interdependència positiva de la identitat. Pot ajudar que cada grup tinga un nom i un logotip. Hauran de guardar els seus “papers” al Quadern d’Equip. Com explicarem més endavant.

Les habilitats socials que practiquen els nostres alumnes són les següents:

1.- Escoltar amb atenció els companys.	4.- Compartir coses i idees.
2.- Fer servir un to de veu suau.	5.- Estar atent.
3.- Respectar el torn de paraula.	6.- Controlar el temps.

Caldrà que cada grup faça un Pla d’Equip on apareix una declaració d’intencions que cada grup es proposa per a un període de temps determinat. Ací es fa constar el càrrec o rol que exercirà cadascú, els objectius que es plantegen tenir en compte i el compromís personal relacionat amb les habilitats socials.

Cap a la fi del període, el grup es reuneix per valorar-lo, identificar que fan bé, els aspectes que cal millorar i determinar a partir de la valoració els objectius i compromisos personals del següent Pla d’Equip. Així els membres en un cert temps tenen la possibilitat de canviar allò que no els funciona bé.

A continuació comentem dos recursos didàctics per treballar a l’aula.

A) S’anomena **Quadern de l’Equip**. És una eina per ajudar l’aprenentatge cooperatiu centrant-se en l’autoorganització. Sol ser una carpeta amb anelles en què s’afigen fulls. Cal que conste d’aquests elements:

<p><b>1.- El nom i el logotip ( pot ser un dibuix)</b></p>	<p>Posar nom al grup reforça la identitat dels seus membres i el sentit de pertinença. El logotip serveix a més per posar-se d'acord, defensar el propi punt de vista i acceptar el dels altres</p>
<p><b>2.- En un altre full es posa el nom dels components del grup.</b></p>	<p>Hi ha fotos, aficions, habilitats, gustos de cada membre...etc. Açò demostra la diversitat del grup.</p>
<p><b>3.- Càrrecs i funcions. Es concreten en una graella la distribució de rols dins d'un equip. Són rotatius i amb el temps es revisen les funcions de cada càrrec i s'afigen de nous.</b></p>	<p><b>a) Coordinador:</b> Anima els membres de l'equip. Té molt clar que és el que demana el professor. Procura que no es perda el temps i que el grup no perda el temps i es complen les normes de disciplina.</p> <p><b>b) Ajudant:</b> Vetlla perquè els membres mantinguin l'àrea de treball endreçada. Tots els ajudants vigilaran la neteja i l'ordre de la classe.</p> <p><b>c) Portaveu:</b> Transmet a la resta dels companys o a qui s'escaiga, els acords i altres qüestions. Col·labora amb el secretari per tal de poder fer efectiva i entendre la transmissió.</p> <p><b>d) Secretari:</b> Ompli els formularis. Recorda, de tant en tant, a cadascú els compromisos personals i a tot l'equip, els objectius de l'equip.</p> <p><b>e) Responsable del material:</b> Guarda el material comú i en té cura. Procura que els seus companys porten el material necessari. En començar la classe vigila que tots els col·legues el tinguen preparat i facen un bon ús.</p>
<p><b>4.- Normes de funcionament.</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1) Respectar allò que diuen els altres.</li> <li>2) No tenir enveja dels altres.</li> <li>3) Manar amb educació.</li> <li>4) Dialogar i posar-se sempre d'acord.</li> <li>5) No parlar massa.</li> <li>6) Presentar els treballs dins del termini fixat i bé.</li> <li>7) No barallar-se.</li> <li>8) Cuidar el material i netejar-ho tot en acabar.</li> <li>9) Cadascú ha de fer el seu treball.</li> <li>10) Deixar-nos coses i compartir-ho tot.</li> <li>11) No arraconar aquell membre del grup que necessita ajuda.</li> <li>12) Encoratjar-nos.</li> <li>13) Demanar la paraula.</li> <li>14) Complir aquestes normes i fer-les complir.</li> </ol>

B) **La tècnica puzzle d'Aronson.** L'objectiu és dotar el docent de les eines i coneixements necessaris per a aplicar-la optimitzant els recursos i maximitzant els beneficis. S'atén, sobretot, la diversitat. Forma part de

l'aprenentatge significatiu ja que considera l'alumne protagonista del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Els objectius de la tècnica del puzzle són millorar l'aprenentatge cooperatiu; traure partit de les tutories individuals i grupals; fomentar una actitud positiva entre els membres del grup, augmentar el rendiment acadèmic; afavorir l'aprenentatge significatiu i autodirigit; desenvolupar la solidaritat i les habilitats socials.

El desenvolupament consta de cinc parts. Tot seguit l'especifiquem en aquest quadre:

PRIMER	SEGON	TERCER
<p>S'explica a l'alumnat en què consisteix per tal de motivar-lo. El professor cal que conega els alumnes per configurar els grups posteriorment. El docent no ha d'estar constantment dirigint-los, cal que es deixi un espai perquè es cree l'enginyeria i la creativitat entre els adolescents. Se'ls haurà d'explicar les normes a l'hora de formar els grups: l'assistència a classe, portar treballat un document, la puntualitat i el repartiment de tasques. Aquests punts serveixen també per al grup d'experts</p>	<p>Cada membre del grup ha de tenir present una taula comparativa a l'hora d'elaborar el temari en què conste: objectius, avantatges, limitacions i aplicació pràctica. S'haurà de resumir els punts anteriors per escrit. Per últim s'han d'il·lustrar els conceptes claus per a cada temàtica.</p>	<p>En aquest apartat es dissenya i posa en marxa el grup d'experts. Es reuneixen tots els membres dels grups que tinguen un tema o subtema en comú. El grup s'anomena d'<b>experts</b>. Cadascun d'ells s'ha de formar i exposar. Quan tornen al seu grup "nodrissa" sabran explicar-lo bé als altres. El grup d'experts realitza un document on aparega el resum de cada part, els avantatges i inconvenients sorgits a l'hora d'explicar les diferents perspectives i conclou amb una valoració grupal.</p>

QUART	CINQUÈ
<p>Els membres de l'agrupament nodrissa es tornen a reunir amb els experts "formats". Aquests informen la resta dels membres. D'aquesta manera tots han tornat sent "experts" en un assumpte diferent.</p>	<p>L'últim pas és l'avaluació del grau de coneixement mostrat pel grup i per cadascun dels individus. Caldrà respondre a tres qüestions:            Què avaluar? És a dir les aportacions de l'alumnat; la diferència entre els coneixements previs i els nous adquirits de forma individual i també d'aquells en els quals no eren experts. Anàlisi de les faltes d'assistència com a indicador negatiu de l'interès mostrat. S'analitzen els recursos bibliogràfics emprats (TIC).            Com avaluar? S'empraran diferents eines, en diversos contextos i en diferents temps (registres, rúbriques i dianes).            Quan avaluar? A l'inici del procés amb un qüestionari per saber els coneixements previs sobre la temàtica global.            De manera contínua al llarg del procés per comprovar quins canvis s'han de fer abans que s'acabi la posada en pràctica d'aquesta tècnica. L'avaluació final tindrà en compte el grau de coneixements i de maduresa mostrats per cadascun dels experts i pel grup nodrissa.</p>

## ⊕Eines d'avaluació⊖

### LA DIANA

Cal que lliges amb atenció cadascun dels enunciats abans d'assenyalar en quin nivell estàs. Posa una X tot tenint en compte aquells quatre criteris:

- 1.- Mai
- 2.- Puntualment
- 3.- Generalment
- 4.- Sempre

En acabat s'han d'unir les ics i obtindràs un polígon. Quan més superfície obtingues vol dir que més alta és la teua puntuació i s'apropa més a l'excel·lent

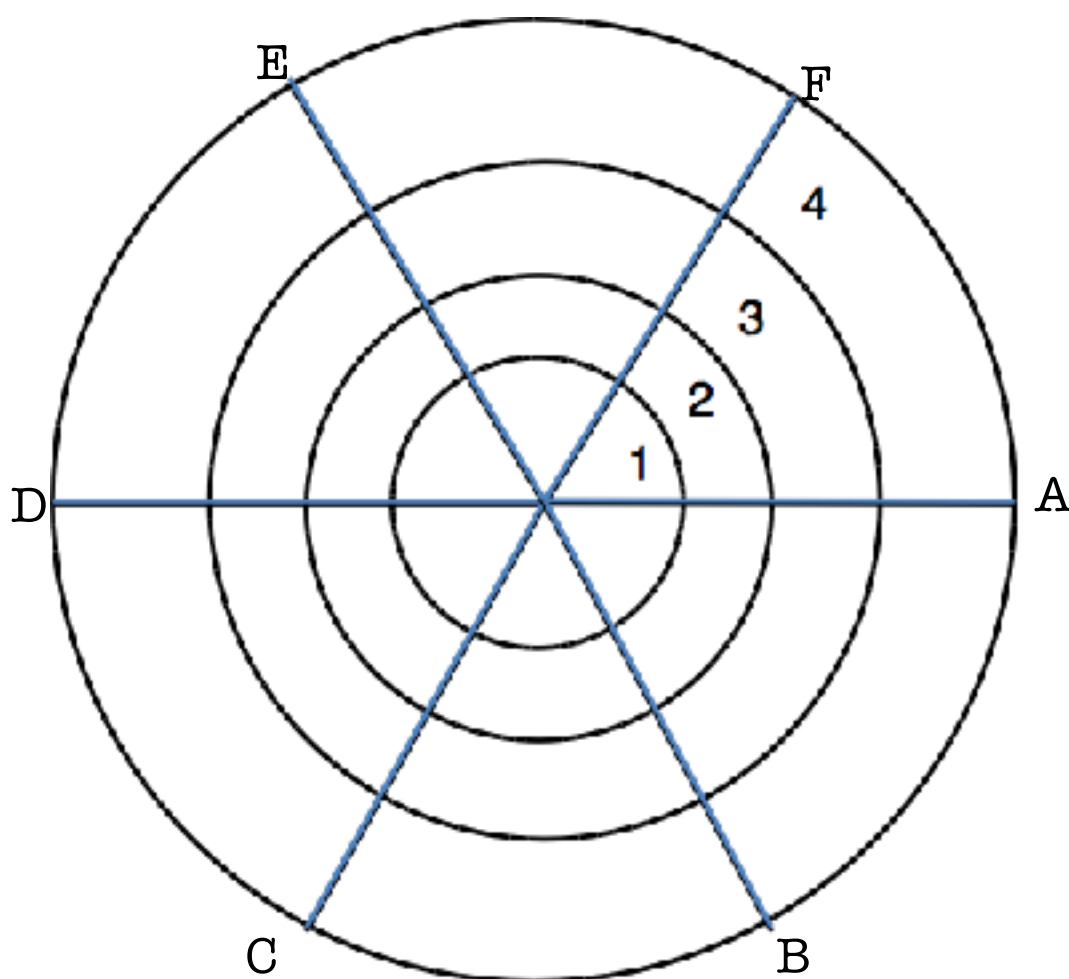


## DIANA DE L'EXPRESSIÓ ESCRITA

**I) PLANIFICACIÓ**  
cognom.....

Nom i

- A.- Té clar quin és l'objectiu del text que va a produir?
- B.- Sap quin és el propòsit del lector?
- C.- Identifica el tipus de discurs que s'ha de desenvolupar i quins trets té?
- D.- Quins mètodes segueix per generar idees? (diàleg amb els companys, mapes conceptuals o pluja d'idees).
- E.- Recerca la **informació** i sap consultar-la?
- F.- Selecciona bé les **idees principals** i aprofita les **secundàries**? Les organitza bé?



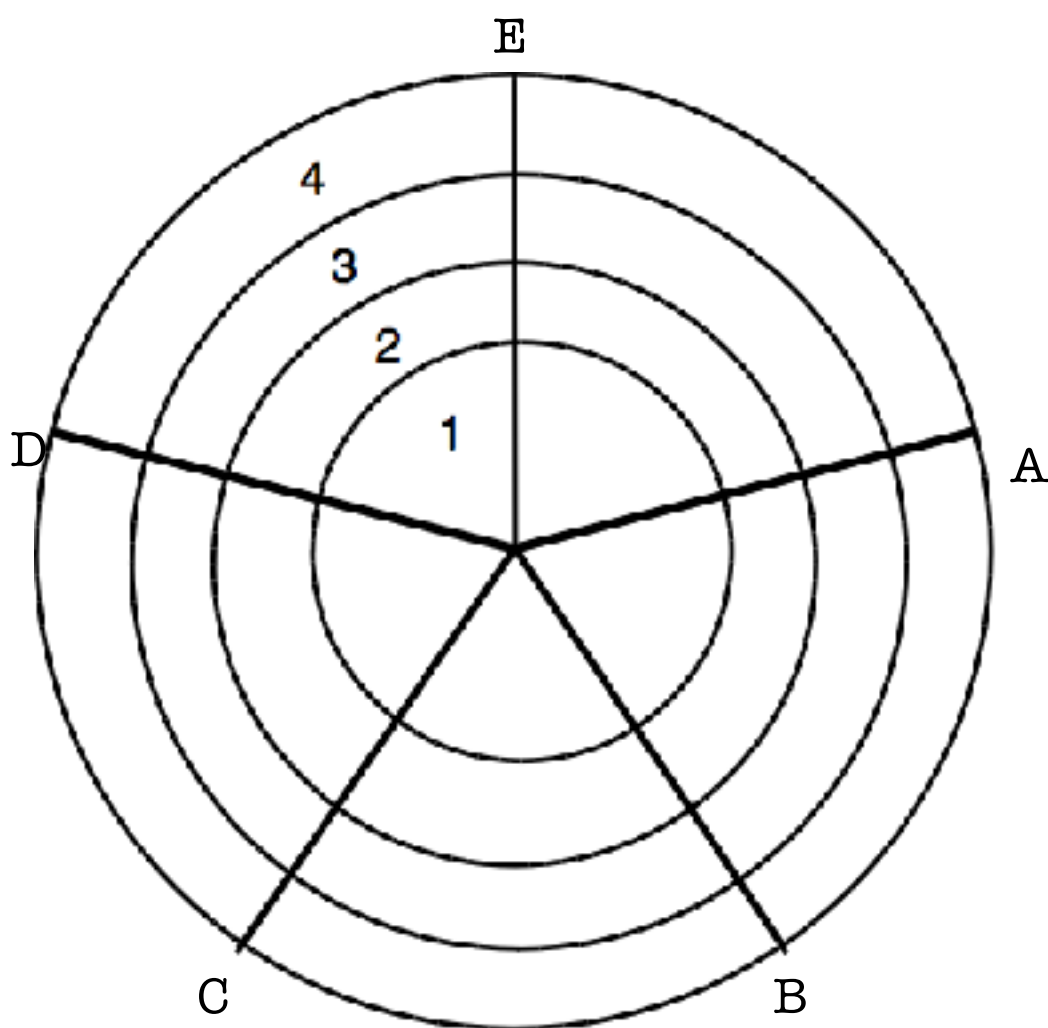


## DIANA DE L'EXPRESSIÓ ESCRITA

### II) TEXTUALITZACIÓ

Nom i cognoms:

- A.- Sap trobar **el registre adient a la situació comunicativa**?
- B.- El **lèxic** emprat és **precís i ric**?
- C.- Combina les **oracions simples** amb les **coordinades i subordinades**?
- D.- Fa servir **connectors i els signes de puntuació** de forma correcta?
- E.- Escriu amb plena **correcció ortogràfica**?





## DIANA DE L'EXPRESSIÓ ESCRITA

### III) REVISIÓ

Nom i

cognoms.....

A) Elimina els errors per millorar el text? Deixa de banda les repeticions innecessàries? Els ha substituït per elements formals, conceptuals i estètics no previstos al principi?

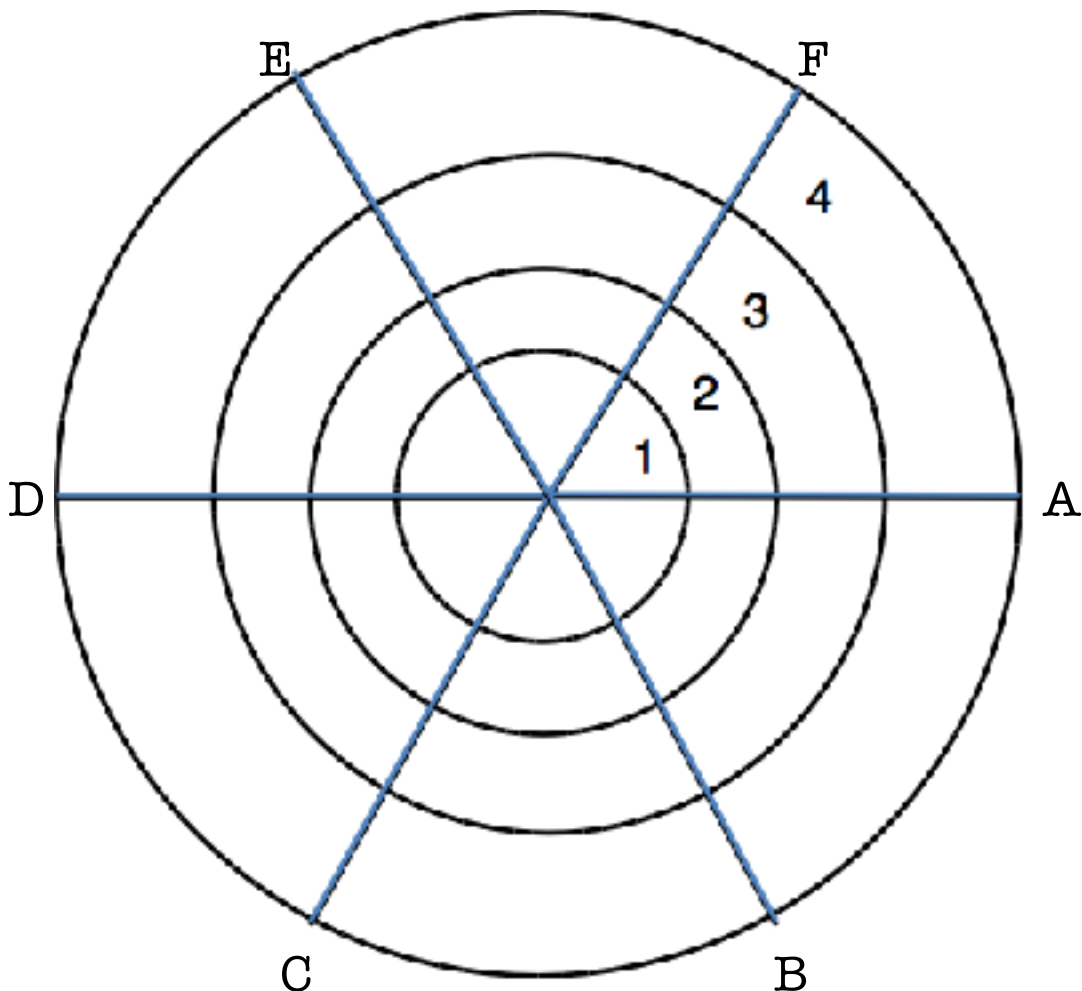
B) S'han canviat els mots genèrics per altres de més precisos?

C) La cal·ligrafia és llegible? Ha deixat marges i en cas d'haver titol és adequat?

D) Els temps verbals estan ben utilitzats?

E) L'escrit es comprén amb facilitat?

F) Els paràgrafs estan ben distribuïts)





Registre de lectura							
Nom del corrector/a:	Nom:	Nom:	Nom:	Nom:	Nom:		
Fluïdesa	É s monòton						
	Ignora la puntuació						
	És ràpid						
Reconeixement de paraules	Invertix o substitueix mots						
	Afig o omet paraules						
	Salta línies						
Ús de la veu	Pronuncia amb dificultat						
	Quequeja						
	Empra mots crossa						
	Volum massa alt/baix						
Context i postura	S'equivoca i canvia el significat						
	Mostra tensió						
<b>TOTAL</b>							



CRITERIS		IES Conselleria. Dpt. València					Nota mitjana:
		Alumne:1	Alumne: 2	Alumne: 3	Alumne: 4	Alumne: 5	Consells per millorar
1	Assistència a les reunions organitzades.						
2	Té capacitat d'anticipar-se i empra els coneixements previs.						
3	Consulta les fonts d'informació en diferents formats.						
4	Treballa individualment. Mostra responsabilitat.						
5	Creua esborranys.						
6	Participa en la redacció dels discursos i títols. Tria imatges, vídeos, música...						
7	Respecta les aportacions dels companys del grup.						
8	Empatia.						
9	Organitza el grup. Té habilitat en la comunicació i la negociació.						
10	Té iniciativa i curiositat per la innovació.						

L'estudiant avalua els seus companys. Cal tenir en compte els nivells: 1: molt baix./2: baix./3. bona./ 4: molt bona. S'ha de fer de forma objectiva i calcular la mitjana de totes les notes.



REGISTRE DEL QUADERN.Nom i cognoms del corrector/a.....Nom i cognoms.....

	CRITERIS	NIVELLS				Nota mitjana:
		1	2	3	4	Consells per millorar
1	La portada del quadern inclou la data d'inici i el nom i cognoms					
2	De cada lliçó s'indica la data de quan es pren apunts, activitats o s'afeg un altre material?					
3	Quan es fa una activitat s'ha copiat l'enunciat i/o s'indica el número, la pàgina, la font, etc...?					
4	Té cura de la cal·ligrafia, l'ortografia, la coherència, la presentació?					
5	Respecta els marges i hi ha una distribució espacial equilibrada?					
6	Ha inclòs correccions i aclariments al quadern quan tenies dubtes?					
7	Ha fet esquemes o resums a banda dels manats pel professor per tal d'estudiar?					
8	Ha assenyalat dubtes en els exercicis a fi de demanar als seus col·legues/docent?					
9	Creus que llegeix bé els enunciats i sap que em demanen?					
10	Té recursos per trobar solucions i segueix la seua pròpia metodologia?					



## ⊖ Ortografia ⊖



Encetem l'últim apartat del dossier de 1r d'ESO amb l'**ortografia**. Hores d'ara encara hi ha gent que creu que el possible empitjorament del nivell ortogràfic dels alumnes és a causa de l'ús de sistemes de missatgeria com els SMS o el Whatsapp. Aquests com ja sabem escurcen paraules i frases, la qual cosa demostra un afany per comunicar-se ràpidament i a tenir poca cura en els detalls. Però des d'ací creiem que açò és un tòpic que no se sosté, ja que constatem que la bona o mala ortografia no depèn de l'ús d'aquests canals. No es pot barrejar el llenguatge informal dels SMS amb si s'aprèn bé l'ortografia a classe. Per aquest motiu teniu a les vostres mans un nou enfocament d'aquest àmbit lingüístic que és molt important. Es pot millorar amb la pràctica de la lectura i l'escriptura. L'ensenyament tradicional ha emprat fins ara mètodes on es descontextualitzava la llengua i els alumnes per aquest motiu acabaven avorrint-se alhora que ho oblidaven tot a curt i llarg termini. Es tractava que els estudiants feren exercicis d'omplir buits de mots i quan redactaven continuaven fent faltes. Cal que els alumnes practiquen sovint la memòria visual. Per això teniu ací un quadre on comparem el valencià i el castellà.

Valencià	Castellà
canya	caña
col·legi	colegio
caixa	caja
cantava	cantaba
canviar	cambiar
havia	había
farina	harina
feliç	feliz
plaça	plaza
il·legal	ilegal
llima	limón
estranger	extranjero
quantitat	cantidad

Valencià	Castellà
zero	cero
i	y

1.- ✎ Llig aquest fragment i fixa't en els verbs en negreta. Mira'ls diverses vegades i intenta retenir-los a la memòria. Després fes l'activitat següent.



### ULISSES I EL CAVALL DE TROIA

Els grecs **haviem declarat** la guerra a Troia, i **feia** deu anys que **estaven** acampats davant les portes de la ciutat. Una vegada i un altra, **van intentar** assaltar-ne els murs, però Troia **semblava** inexpugnable, i finalment el desànim

es **va acabar** estenent entre els soldats grecs i entre els seus mateixos capitans. Deu anys lluny de casa, sense **veure** les seues dones i els seus fills, **era** massa temps.

Amb tot, **hi havia** un capità que **continuava** esperançat en la victòria. Era Ulisses, el rei de l'illa d'Ítaca. Ulisses **tenia** fama d'astut i mentider, però també de valent i tenaç. I **és** que mai, en cap circumstància, no es **rendia**. Mentre els seus companys s'**abandonaven** a la tristesa, Ulisses **buscava** obsessivament una estratègia per conquerir Troia.

Un dia, per fi, se li **va ocórrer** una bona idea. De fet, va ser Atena qui la hi **va proporcionar**: convertida en una brisa subtil, la deessa es **va acostar** a Ulisses i li **va murmurar** a cau d'orella l'estratagema que **necessitava**. Ulisses es **va reunir** de seguida amb els altres capitans grecs i els **va dir** que **sabia** com conquerir la ciutat (...)

a) ✎ 😊 En cada grup de verbs hi ha un intrús, subratlla'l:

- a) havien declarat, feia, estaven, atacaven, van intentar.
- b) semblava, mossegava, va acabar, veure, era.
- c) pegava, hi havia, continuava, tenia, és.
- d) rendia, s'abandonaven, van lluitar, buscava, va ocórrer.
- e) va proporcionar, va pujar, va acostar, va murmurar, necessitava.

b) Construeix oracions amb els pretèrits imperfets d'indicatiu de la primera conjugació que trobes. Quina regla ortogràfica pots esbrinar si compares els de la primera conjugació amb les altres dues? Explica-la.

⊖ **La hac.** Aquesta consonant de vegades s'escriu malament perquè els alumnes no s'hi fixen. Mentre que en castellà s'escriu amb **h** els mots que comencen en llatí per **f**, el valencià i el gallec mantenen la **f** inicial llatina.

Llatí	Valencià	Gallec	Castellà
facere	fer	facer	hacer
filium	fill	fillo	hijo
ferrum	ferro	ferro	hierro
ficum	figa	figo	higo
formica	formiga	formiga	hormiga

La hac i la ela geminada només s'escriven per raons històriques, ja que la primera no es pronuncia i la segona pràcticament es pronuncia igual que la ela simple. Per això, per saber quan s'ha d'escriure aquestes lletres cal memoritzar l'ortografia de les paraules.

Mots d'ús freqüent que s'escriven amb **h inicial**:

<ul style="list-style-type: none"> <li>hàbil</li> <li>honest</li> <li>harmonia</li> <li>horror</li> <li>haver</li> <li>honrat</li> <li>herba</li> <li>horari</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>herència</li> <li>horitzó</li> <li>heroi</li> <li>hostal</li> <li>himne</li> <li>hostil</li> <li>hipòcrita</li> <li>humanitat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>hipòtesi</li> <li>humil</li> <li>hivern</li> <li>humit</li> <li>homenatge</li> <li>humor</li> <li>homicida</li> <li>huracà</li> </ul>
<p><b>Prefixos</b> (mots començats per...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>hexa-</li> <li>hepta-</li> <li>hendeca-</li> <li>hetero-</li> <li>hidro-</li> <li>homo-</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>hexàgon, hexasíl·lab</li> <li>heptàgon, heptasíl·lab</li> <li>hendecasíl·lab</li> <li>heterodox</li> <li>hidroavió, hidroteràpia</li> <li>homogeni, homòfon</li> </ul>

Mots d'ús freqüent amb **h intercalada** o amb **h final**:

<ul style="list-style-type: none"> <li>adherir-se</li> <li>prohibir</li> <li>ahir</li> <li>subhasta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>alcohol</li> <li>vehicle</li> <li>aleshores</li> <li>exhaurir</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>cohesió</li> <li>vehemència</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ah!</li> <li>eh?</li> <li>oh!</li> <li>bah!</li> </ul>
--	---	---	---

Alerta! S'escriven **sense h**:

aviat avui benaurat cacauet	coet ermita malaurat Maó	orfe orxata os ou
--------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------

## 2.- Fixa't en aquests refranys on hi ha paraules que porten hac:

No hi ha vella que no haja estat bona filanera; A un vell rossí, cal herba tendra; No hi ha vell que no haja estat valent; Els hereus i els ases, ni els dimonis els treuen de les cases; Casa de terra, cavall d'herba i amic d'hostal no valen un ral; Casa per habitar, terres tantes com pugues mirar; Cadascú sap a sa casa on hi plou...

⊕ Ací tens un llistat de paraules que s'escriuen de forma diferent en valencià -amb **v**- i en castellà amb **b**.

### Noms i adjectius

- |                         |                         |
|-------------------------|-------------------------|
| • advocat - abogado     | • gavardina - gabardina |
| • alcova - alcoba       | • govern - gobierno     |
| • algaravia - algarabía | • javelina - jabalina   |
| • almívar - almíbar     | • llavi - labio         |
| • arrova - arroba       | • núvol - nube          |
| • avet - abeto          | • pavelló - pabellón    |
| • avi - abuelo          | • prova - prueba        |
| • avorrir - aburrir     | • proveta - probeta     |
| • caravel·la - carabela | • raval - rabal         |
| • cascavell - cascabel  | • rave - rábano         |
| • cavall - caballo      | • rebava - rebaba       |
| • cervell - cerebro     | • savi - sabio          |
| • covard - cobarde      | • tàvec - tábano        |
| • endívia - endibia     | • taverna - taberna     |
| • escrivà - escribano   | • tovera - tobera       |
| • Esteve - Esteban      | • trèvol - trébol       |
| • esvelt - esbelto      | • voltor - buitre       |
| • gavarra - gabarra     |                         |

### Verbs

- |                         |  |
|-------------------------|--|
| • arravatar - arrebatat | • gravar - grabar                                      |
| • avorrir- aburrir      | • haver - haber  |
| • bevem - bebemos       | • provar - probar                                      |
| • devem - debemos       | • travar - trabar                                      |
| • canviar - cambiar     | • vogar - bogar  |
| • cavalcar - cabalgar   | • les terminacions en -ava, -aves - -<br>aba, -abas    |
| • investir - embestir   | • les terminacions en -àvem, àveu - -<br>ábamos, -ábai |
| • espavilar - espabilar |  |
| • escrivim - escribimos |  |

⊕ Paraules que en valencià s'escriuen amb **b** i en castellà amb **v**

- |                         |                     |
|-------------------------|---------------------|
| • automòbil - automóvil | • berruga - verruga |
| • baró - varón          | • basc - vasco      |

- beina - vaina
- bena - venda
- besllumar - vislumbrar
- berbena - verbena (planta)
- biga - viga
- Biscaia - Vizcaya
- bivac - vivac
- bolcar- volcar
- calb - calvo
- corb - cuervo
- corb -a - curvo -a
- desimbolt -a - desenvuelto -a
- embenar- vendar
- fava - haba
- mòbil - mòvil
- Nerbion - Nervión (riu basc)
- rebentar - reventar
- rebolcada - revolcón
- riba - rivera
- saba - savia

⊕ **Mots que en valencià s'escriuen amb **m** i en castellà amb **n****

- àmfora - ánfora
- amfiteatre - anfiteatro
- amfitrió - anfitrión
- circumval·lació - circunvalación
- èmfasi - énfasis
- emmarcar - enmarcar
- emmascarar- enmascarar
- emmelar - enmelar
- emmudir - enmudecer
- immaculat -ada - inmaculado -a
- immadur/a - inmaduro/a
- immaduresa - inmadurez
- amfibi -bía - anfibio -a
- immanent - inmanente
- immaterial - inmaterial
- immediat -a - inmediato -a
- immens -a - inmenso -a
- immersió - inmersión
- immillorable - inmejorable
- immòbil - inmóvil
- immolar - inmolar
- immune - inmune
- immunitat - inmunidad
- simfonia - sinfonía
- tramvia - tranvía
- triomf - triunfo

⊕ **Paraules que en valencià s'escriuen amb **a** i en castellà amb **e****

- ambaixada - embajada
- arravatar- arrebatat
- assassinar - asesinar
- avaluació - evaluación
- avaria - avería
- davant - delante
- latrina - letrina
- maragda - esmeralda
- ramat - rebaño
- rancor- rencor
- sanefa - cenefa
- Sardenya - Cerdeña

⊕ **Mots que en valencià s'escriuen amb **e** i en castellà amb **a****

- assemblea - asamblea
- cànem - cáñamo
- efeminat - afeminado
- emparar - amparar
- espàrrec - espárrago
- meravella - maravilla
- monestir - monasterio
- orgue - órgano
- ràfega - ráfaga
- rave - rábano
- sergent - sargento
- setí - satén
- treball - trabajo

⊕ **Paraules que en valencià s'escriuen amb **o** i en castellà amb **u****

- avorrir - aburrir
- botifarra- butifarra
- capítol - capítulo
- cobrir - cubrir
- complir - cumplir
- cònsol - cónsul

- embotit - embutido
- escopir - escupir
- escrúpol - escrúpulo
- podrir - pudrir
- recobriment - recubrimiento
- rigorós - riguroso
- sorgir - surgir
- sospirar - suspirar
- títol - título
- tonyina - atún
- torró - turró
- Joventut - juventud

⊕ **Mots que en valencià s'escriuen amb **u** i en castellà amb **o****

- ateneu - ateneo
- bufetada - bofetada
- butlleta - boleto
- butlletí - boletín
- butxaca - bolsillo
- correu - correo
- muntanya - montaña
- muntar - montar
- mussol - mochuelo
- ritu - rito
- suborn - soborno
- supèrbia - soberbia
- suport - soporte
- trofeu - trofeo
- turmell - tobillo
- turment - tormento

⊕ **Paraules que en valencià s'escriuen amb **qu** i en castellà amb **c****

- adequar - adecuar
- aquàtic -a - acuático -a
- aqüícola - acuícola
- aqüicultura - acuicultura
- aqüífer - acuífero
- conseqüència - consecuencia
- enquesta - encuesta
- eqüestre - ecuestre
- freqüent - frecuente
- obliquïtat - oblicuidad
- pasqua - pascua
- quadern - cuaderno
- quadra - cuadra
- quadrangular - cuadrangular
- quadrant - cuadrante
- quadrat -da - cuadrado -a
- quadre/quadro - cuadro
- quàdriceps - cuadríceps
- quadribarrat -a - cuatribarrado -a
- quadrícula - cuadrícula
- quadrilàter - cuadrilátero
- quadrilla - cuadrilla
- quadrimestre - cuatrimestre
- quadrúpede - cuadrupedo
- quàdruple - cúadruple
- qual - cual
- qualificar - calificar
- qualitat - calidad
- quall - cuajo
- qualsevol - cualquiera
- quan - cuando
- quant -a - cuanto -a
- quantia - cuantía
- quàntic -a - cuántico -a
- quantitat - cantidad
- quaranta- cuarenta
- quarantena - cuarentena
- quaresma - cuaresma
- quàquer - cúáquero
- quars - cuarzo
- quartet - cuarteto
- quart -a - cuarto -a
- quartilla - cuartilla
- quasi - casi
- quaternari - cuaternario
- qüestió - cuestión
- quota - cuota
- quotidià -na - cotidiano -na
- requesta - recuesta
- ubiqüitat - ubicuidad

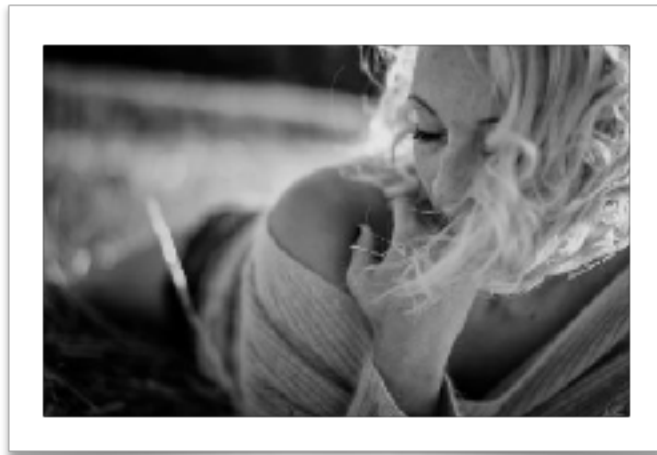
⊕ **Mots que en valencià s'escriuen amb **"x"** i en castellà amb **"j"****

- executar - ejecutar
- executiu -va - ejecutivo -va
- exemplar - ejemplar
- exemple - ejemplo
- exercici - ejercicio
- exèrcit - ejército

- ⊕ Paraules que en valencià s'escriuen amb "**s**" i en castellà amb "**x**"
  - espoli - expolio
  - estendre - extender
  - estranger - extranjero
  - estrangerisme - extranjerismo
  - estrany - extraño
- ⊕ Paraules que en valencià s'escriuen separades i en castellà juntes
  - des de - desde
  - de seguida - enseguida
- ⊕ Paraules que en valencià s'escriuen juntes i en castellà separades
  - almenys- al menos
  - sobretot - sobre todo (amb el significat de 'principalmente').

3.- Pots veure tot seguit una sèrie de frases cèlebres que les has de tornar a escriure perquè les paraules estan juntes. Així treballaràs la memòria visual com ja vas fer anteriorment amb la lletra d'una cançó.

- a) Nomesshiveubeambelcorlessencialesinvisiblealsulls. (*El petit príncep* d'Antoine de Saint-Exupéry)
- b) Sinosaltrescallemquiparlara. Primo Levi (1919-87).
- c) Fixevosquericsocquantescoseshihaquenonecessite. SÒCRATES



- a) "Només s'hi veu bé amb el cor. L'essencial és invisible als ulls."  
(*El petit príncep* d'Antoine de Saint-Exupéry)
- b) "Si nosaltres callem, qui parlarà?"  
Primo Levi (1919-87). Escriptor italià d'origen jueu, supervivent de l'Holocaust.
- c) "Fixeu-vos que ric sóc, quantes coses hi ha que no necessito". Sòcrates

⊕ **La memòria auditiva.** Aquest tipus de memòria ens permet emmagatzemar sons, sorolls, cançons... Moltes vegades per aprendre com s'escriu una paraula difícil l'hem de pronunciar diverses vegades. Per

aquest motiu una vegada el professor t'haja explicat aquest quadre hauràs de pronunciar i classificar els mots que tens més avall.

El so [s] (la fricativa sorda es pot escriure de quatre formes diferents. Escrivim una essa en aquests casos:

A principi de mot	Entre vocal i consonant o consonant i vocal	A fi de mot	En posició intervocàlica en la majoria de derivats per prefixació
saber	dansa	cabàs	ecosistema
sol	esport	cortés	antisocial
sabates	discrimina	pas	biosíntesi

dobla essa -ss-	c davant de e/i	ç davant a
Entre vocals: "passar" i "bossa"	cel	força, forçut, forçós
Amb els prefixos "a", "dis", "pre", "pro" i "re": assenyalar, dissociar, pressentir i prosseguir.	cim	

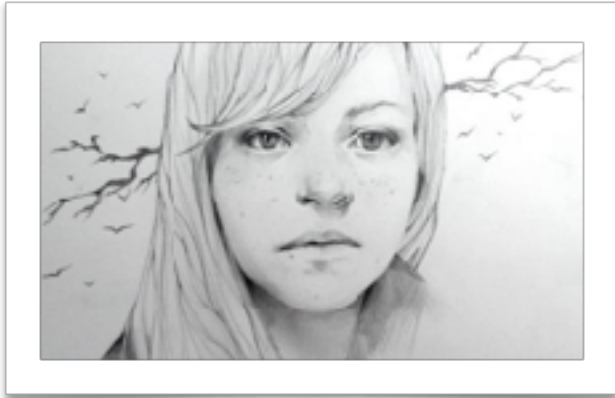
La fricativa sonora	
s -En posició intervocàlica	z -A principi de mot i també entre vocals en un grup de mots d'origen grec:
(casa, masia...)	(zona, zoològic...) (nazisme, topazi i Amazona)

4.- Pronuncia aquests sons i classifica'ls en essa sorda o sonora: alzina, braç, carabassa, zero, tresor, quinze, gasolina, ocell, lliçó, sal, massa, cosina i desert.

sord	sonor

### Els grups [ks] i [gz]

Els sons compostos [ks] i [gz], formats amb un so oclusiu (sord/sonor) i un so fricatiu (sord/sonor), s'escriuen amb les grafies següents:



[ks] Es representat per tres grafies: s, x i cc	[gz] S'escriu amb: x
<b>x</b> sintaxi, lèxic, axioma...	èxit
<b>cc</b> accés, acció...	examen
<b>xc</b> excitar, excessiu...	exagerar...

**El so [ʃ]** com “caixa” s'escriu amb:

S'escriu ix	S'escriu X			
Darrere de (a, e, o, u)	A principi de mot	Darrere consonant	Darrere de i	Darrer de semivocal
caixa, ruixat	xofer	xarxa	guix	rauxa
reixa, coix	xerrameca	Manxa	mixeta(gateta)	disbauxa

**El so [ʒ]** com “joc” s'escriu amb:

j davant de els vocals a, o, u	g davant de e, i	Excepcions: s'escriu j davant de e
jaqueta, jove, just	gel, ginesta	<b>En els grups -jecc-, -ject-:</b> objecció, projecte...
		<b>-En els mots com:</b> majestat, Jesús, jeure...

**El so [tʃ]** com “taxi” i s'escriu amb:


tx	-ig	g
A principi de paraula: “txec”	A fi de mot si presenten els sons [ʒ]: passejarà, passeig	A fi de mot precedit d'una i: desig, trepig...
Enmig de mot: “cotxe”, “metxa”...	[dʒ]: rebutjarà, rebuig	
A fi de mot si els derivats porten el mateix so: “empatx, empatzar”		

**El so [dʒ]** com “fetge” s’escriu amb:

tj davant a, o, u	tg davant de les vocals e,i	dj
platja	platges	adjectiu, adjudicar
corretja	corretges	adjacent ...

**Les vocals:** Són tots sons sonors i en el sistema tònic hi ha set. La vocal que sempre duu l’accent obert és la [à]: En canvi la [i] i la [u], sempre són tancades, gràficament [í] i [ú]. Hi ha dues vocals que són les més conflictives. per això ens detenim tot d’una en aquelles vocals tòniques que no tenen accent gràfic [o] i [e] (tancades/obertes). Val a dir que per tal de descobrir quan una [e] és oberta hi ha una sèrie de detalls que cal tenir en compte: En paraules que porten en la síl·laba següent una (i) o (u) com a nucli sil·làbic com en “col·legi,” “incendi,” i “neci”. També davant de [l], simple o geminada, per exemple: “cel”, “tela” i “melsa” Una altra ocasió d’obertura de la [e] és davant de [rr], com en “terra” i davant de [r] seguida d’una altra consonant, en “perdre”. Pel que fa a les vocals [ɔ] i [o] cal incidir en què no hi ha una regla tan establerta com en el cas de la [e]. De totes formes sempre trobem una excepció a tot intent de crear una norma fixa. Apareix la vocal [ɔ] quan tenim paraules cultes (hidrogen); especialment en mots que contenen una [i]o una [u] en síl·laba posttònica “Antoni”i “elogi”.

Obertura de la /e/ i /o/ sense accent gràfic				
[ɛ](e oberta)				
↓				
Sense accent gràfic apareix en contextos tònicos	Quan la síl·laba porta [i].	Quan la síl·laba porta [u].	Davant de /l/ i /ll/.	Davant de /r/ i doble r.
	Ex: tebi, neci, medi, evangeli	Ex: efebús, ingenu, perpetu, fetus.	Ex: elf, delme, espelma, excoels, melsa.	Ex: terra, esquerre, ferro, perdre.
[ɔ] (oberta)				
↓				
[ɔ] (oberta)	-oc/-oca. Ex: bloc i foc	Coll-moll i compostos. Ex: molla, olla	cor, flor, or, tresor, plor	-ot, -ota.Ex: allot, clot, got, ninot, pot...
[o] tancada →	♦♦ Ex. moc, coca, joca.	bedoll, ampolla, genoll, poll...	abundor, dolor, llaurador, honor	sanglot, rot...

5.-  Pronuncia aquest poema a fi de retenir a la memòria alguns monosíl·labs. L'alumne/a ha d'enregistrar al mòbil la lectura que en faci a casa on l'escoltarà diverses vegades i anirà autocorregint-se. L'endemà portarà a l'aula l'enregistrament d'àudio.

Jo	—o un xic de sou
Doncs jo sols vull	i un xic de xec.
—ei, si pot ser—:	l un poc de sol
Un poc de fam	i un poc de sal.
i un xic de pa.	l un poc de cel.
Un poc de fred	Un xic de bé
i un poc de foc.	i un xic de mal.
Un xic de son	Un poc de mel
i un poc de llit.	i un poc de fel.
Un xic de set	l un poc de nit
i un poc de vi	i un xic de por,
i un poc de llet.	i un poc de pit
l un poc de pau.	un xic de cor
Un poc de pas,	i poc de crit.
un poc de pes	l un xic de llum
i un poc de pis.	i un xic de so:
l un xic de niu.	un poc de llamp
Un xic de pic	i un xic de tro.
i un poc de pac	l un poc de rou.

*Circumstàncies* (1968)  
Joan Oliver (Pere Quart)

6.- Afig els accents que falten en aquesta definició d'elefant de l'Enciclopèdia C.

elefant

*elefante* (es), *elephant* (en)

Exemplar d'elefant africà a la República de Sud-àfrica

© XEVI VARELA

### **m zool**

Mamífer proboscidi de la família dels elefantids, al qual pertanyen els generes *Loxodonta* i *Elephas*, cadascun amb una sola espècie.

Els elefants, que poden arribar a fer quatre metres d'alçada i a pesar set tones, són els animals terrestres més grossos que hi ha actualment. N'és característica la trompa, una prolongació de l'apèndix nasal que, a més de complir les funcions respiratòries normals, serveix com a instrument d'absorció i de prensió. Uns altres trets comuns de tots dos generes són el gruix de la pell i el gran desenvolupament de les dues úniques incisives, que constitueixen llurs defenses; pesen fins a 70 kg i poden passar dels tres metres de llargada. El color dels elefants varia del gris clar al negre. Viuen uns 85 anys, i la gestació dura 21 mesos i mig. La pell és pràcticament desproveïda de pilositat en les formes actuals, bé que en altres èpoques geològiques, com és ara durant les glaciacions, hi havia formes recobertes d'una espessa tofa de pel (mamut). Els elefants són originaris del continent africà i es diferenciaren de la branca evolutiva comuna dels mastodonts fa uns

6 milions d'anys. El primer representant europeu, d'uns 2,5 milions d'anys, fou *Archidiskodon meridionalis*. Presentava unes defenses convergents vers la trompa. Les seues restes han estat documentades en el Plistocè inferior a Cueva Victoria (Murcia) i a Venta Micena (Granada).



6.- Aquest text és l'original i duu tots els accents. Cal comprovar si t'has equivocat i cal doncs reflexionar sobre els errors. Si després de mirar-ho no saps has de demanar-li els dubtes al professor.

#### **m zool**

Mamífer proboscidi de la família dels elefantids, al qual pertanyen els gèneres *Loxodonta* i *Elephas*, cadascun amb una sola espècie.

Els elefants, que poden arribar a fer quatre metres d'alçada i a pesar set tones, són els animals terrestres més grossos que hi ha actualment. N'és característica la trompa, una prolongació de l'apèndix nasal que, a més de complir les funcions respiratòries normals, serveix com a instrument d'absorció i de prensió. Uns altres trets comuns de tots dos gèneres són el gruix de la pell i el gran desenvolupament de les dues úniques incisives, que constitueixen llurs defenses; pesen fins a 70 kg i poden passar dels tres metres de llargada. El color dels elefants varia del gris clar al negre. Viuen uns 85 anys, i la gestació dura 21 mesos i mig. La pell és pràcticament desproveïda de pilositat en les formes actuals, bé que en altres èpoques geològiques, com és ara durant les glaciacions, hi havia formes recobertes d'una espessa tofa de pèl (mamut). Els elefants són originaris del continent africà i es diferenciaren de la branca evolutiva comuna dels mastodonts fa uns 6 milions d'anys. El primer representant europeu, d'uns 2,5 milions d'anys, fou *Archidiskodon meridionalis*. Presentava unes defenses convergents vers la trompa. Les seues restes han estat documentades en el Plistocè inferior a Cueva Victoria (Múrcia) i a Venta Micena (Granada).

7.- Tot seguit teniu una sèrie de dades administratives que us poden demanar en alguna oficina. Heu de traduir-les del castellà al valencià i fixar-vos en la diferència que hi ha respecte a l'accentuació.

a) ¿Hay alguien que se pueda ocupar de sus hijos mientras esté en el hospital?

b) ¿Está aquí de vacaciones? ¿Cuándo llegó?

c) ¿De qué trabaja? ¿Tiene hijos?

---

d) Debe presentar el DNI, el pasaporte o el libro de familia si el paciente es un menor.

---

e) Debe presentar la autorización de la persona interesada para recoger los informes o los resultados de las pruebas.

---

f) Debe recoger el informe de asistencia.¿Quién se hará cargo de la atención sanitaria que les prestamos?

---

g) ¿Quién se hará cargo de la factura? ¿Cuál es su compañía de seguros?

---

8.- Ara has de treballar la memòria auditiva i visual. Fixa't en els accents diacrítics a fi d'explicar en acabat d'haver llegit el poema d'Alejandro Jodorowsky.

No **sé** on **sóc**, però **sé** que **sóc** en mi.

No **sé** **què és Déu**, però **Déu** sap el que **sóc**.

No **sé** **què és el món**, però **sé** que **és** meu.

No **sé** quant valc, però no **sé** comprar-me.

No **sé** **què és** l'amor, però **sé** que gaudesc de la seua existència.

No puc evitar els cops, però **sé** com resistir-los.

No puc negar la violència, però puc negar la crueltat.

No puc canviar el **món**, però puc canivar-me a mi mateix.

No **sé** **què** faig, però **sé** el que faig, em fa.

No **sé** qui **sóc**, però **sé** que no **sóc** el que no sap.

⊕ **Els dictats:** Es fan des de primària i ara continuarem en 1r d'ESO però de manera diferent a l'etapa anterior. Els dictats serveixen per escoltar, entendre ,escriure, revisar i comentar. Els farem molt pràctics i complets:

Abans de dictar: S'explica el tema i el llig a velocitat normal.

Durant el dictat: Es lligen fragments a velocitat normal perquè es puguem escriure. Es rellegeix a fi que els estudiants esmenen les seues errades, posen accents...

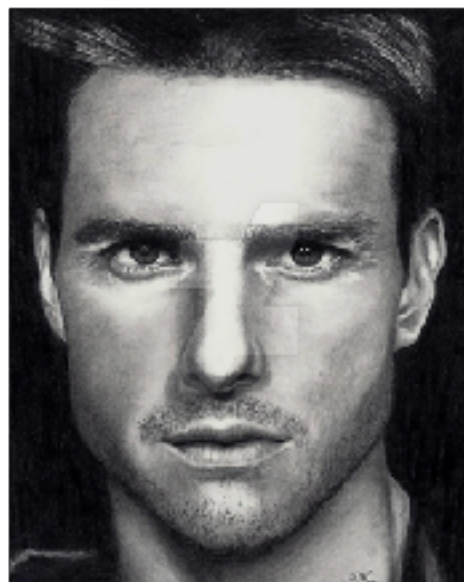
Després: Els alumnes lligen el discurs i es fixen en les grafies i els sons. Es formen grup perquè els alumnes comparen els escrits i corregesquen els errors trobats. Hi ha diferents tipus de dictats i intentarem practicar-los tots o quasi tots:

De paret, col·lectiu, per parelles, nemorístic, gramatical, d'estil, del computador fonètic, de secretari/ària,

9.- Anem a fer un **dictat col·lectiu** a partir de la foto que tenia al costat. Comenceu escrivint tres oracions cadascun relacionades amb l'actor que tots coneixeu. Quan hagen transcorregut dos minuts cadascun en dicta una

i un company/a l'escriu a la pissarra. S'han d'escriure sense canvis. En acabat en grups de tres persones s'ordenen les frases de manera que el resultat siga un text coherent sobre el personatge. Pot fer-se qualsevol canvi gramatical (afegir frases noves sense llevar les ja existents, canviar el nombre d'alguna paraula...)

Al final cal posar-li un títol i un company/a la llig.



⊕ **La lectura:** És una activitat que ajuda a augmentar el lèxic dels estudiants i a adquirir els coneixements ortogràfics. Molts joves hui llegeixen poc i per això s'expressen amb dificultats oralment i per escrit. La lectura en veu alta els ajudarà a comprendre's ells mateixos i a desenvolupar la seua personalitat alhora que es beneficiarà la seua expressió i ortografia.

10.- Llegeix aquesta faula: “La llagosta verda i els formigues” i explica els sons [j] [g] [gu] i intenta descobrir la regla per deducció: Després conjuga el present d'indicatiu d'aquests verbs.

La llagosta verda era molt graciosa . Va dedicar tots els dies d'un estiu a tocar música amb el seu vell acordió. <No hi ha res com la música>, es deia mentre marcava el ritme amb les potes. Sovint veia que les formigues passaven en fila davant seu, treballant sense treva i portant llavors i cereals fins a la muntanyeta on vivien i llavors la llagosta se'n reia.

-Sou ben babaues de treballar sota aquest sol abrasador! -els deia-. L'estiu és per **jugar** i per cantar. Ja hi haurà temps per amoïnar-se per l'hivern quan **caiga** els primers flocs de neu.

Però quan es van escurçar els dies hi va haver-hi les primeres nevades, la llagosta no **aconseguia** trobar res per menjar. Desesperat i tremolant de fred, va anar a demanar **ajut** a les formigues.

-Què em podríeu donar una llavor o una fulla que us sobre, per favor? - els va suplicar-. Tinc tanta gana que ni tan sols puc cantar!

Les **formigues** es van arronsar d'espatlles.

-Vam treballar de valent per tenir **menjar** i ara no ens en sobra gens- li van dir amb menyspreu-. Veritat que et vas passar l'estiu tocant música? Doncs ara et pots passar l'hivern ballant! El que **pugues** fer hui, no ho deixes per a demà.

Jugar	caure	aconseguir	menjar	poder

⊕ **L'escriptura.** Si es fa correctament, l'alumne ha de planificar, redactar i corregir l'escrit abans de lliurar-li'l al professor. Les correccions que fa l'alumne/a acompanyat del seu veí de taula. Quan escriuen a l'ordinador han de fer servir els correctors ortogràfics. Aquests poden jugar males passades per això sempre s'ha de comprovar.

11.- L'exercici que vas a realitzar es diu la bola de neu perquè comença amb unaparaula i acaba amb moltes. Ves afegint a partir del que tens al quadre per realitzar una oració extensa.

Paraula inicial	No
+ verb	
+ mot amb -LL final	
+ mot amb el dígraf -TJ-	
+ mot amb -T final	
+ mot amb accent pla	
+coma i adjectiu	
+coma i paraula amb L-L	
+ adverbí sense separar	

12.- Escriu una història que contiga aquesta paraules: Eivissa, Emili, haver, trobar, provar, barallar-se, estimar-se, desitjar i arribar”.

13.- Ací tens el principi d'una història que has de continuar

“Quan veig una aranya en un racó, teixint amb afany la seua eterna tela de seda, sempre la mire amb una mica de llàstima. Si per casualitat estic sol, m'hi acoste per veure-la millor i li dic amb un xiuxiueig discret:

- Tant t'hauria costat respectar els déus?

Sé molt bé de què parle, perquè conec d'on els ve a les aranyes l'hàbit de teixir. Tot va començar fa centenars d'anys, a l'afortunat regne de Lídia. Allà, en un fresc carrer de

cases emblanquinades, tenia el taller la jove Aracne, que era la millor teixidora del seu temps. Ningú fabricava tapissos tan ben acabats com els seus ni mantes tan ben tramades. Els dits d'Aracne posseïen una destresa admirable. Els seus moviments eren tan precisos com els càlculs d'un matemàtic, tan captivadors com els passos de dansa d'una deessa. Aracne sabia convertir cada fil en llavor d'una obra mestra. Veure-la treballar era un gaudi autèntic, i per això no faltaven mai curiosos al seu taller. Fins i tot les nimfes abandonaven els boscos i les vinyes per presenciar com Aracne transformava uns pobres flocs de llana en un tapís esplendorós o en una túnica digna d'un emperador. El dictamen de tots era unànime:

- No hi ha millor teixidora que Aracne – solien dir.

Un dia, una dona que estava al taller exclamà admirada:” ...

14.- Cerca les paraules relacionades amb els esports i fes oracions on apareguen almenys dos en cadascuna.

P	K	P	A	R	A	P	E	N	T	P	O	R	T	E	R	F	M	P
O	A	Q	C	I	R	C	U	I	T	Y	O	T	A	R	A	M	T	A
T	R	R	W	A	R	B	I	T	R	E	P	K	M	M	K	S	I	T
A	A	C	A	D	K	L	G	I	M	N	A	S	W	R	T	V	S	I
R	T	B	J	G	S	N	L	P	W	R	T	V	T	C	E	M	N	N
A	E	K	A	L	A	D	E	L	T	A	G	J	F	I	C	L	R	A
M	R	A	P	I	S	C	I	N	A	C	O	B	E	R	T	A	R	T
T	Y	U	I	P	O	D	R	T	E	W	S	C	D	E	R	E	D	G
E	W	A	T	E	R	P	O	L	O	A	T	L	E	T	A	R	F	E
E	F	G	T	R	E	H	T	Y	U	B	F	O	P	J	U	Y	T	F
A	R	A	V	E	S	S	E	R	R	H	T	T	E	R	O	T	B	F
I	E	R	T	H	A	L	T	E	R	O	R	W	E	T	O	E	D	F
L	P	I	L	O	T	A	V	A	L	E	N	C	I	A	N	A	R	C
I	S	S	D	A	V	A	N	T	E	R	R	T	V	E	J	I	Y	T
F	E	R	R	R	M	D	G	Y	U	O	P	J	R	U	B	B	Y	Q
O	E	R	T	Y	B	G	D	C	T	C	I	C	L	I	S	M	E	G
R	A	R	T	I	T	S	U	D	K	A	R	A	T	E	G	O	L	F
E	S	U	R	F	P	E	N	A	L	X	E	S	G	R	I	M	A	B
T	P	A	R	A	C	A	I	G	U	D	I	S	M	E	S	A	C	X
R	A	D	A	N	S	A	R	B	I	T	R	E	S	G	R	I	M	A
A	D	G	X	H	O	Q	U	E	I	X	R	A	Q	U	E	T	A	D
H	A	R	E	C	O	R	D	M	U	N	T	A	N	Y	I	S	M	E